

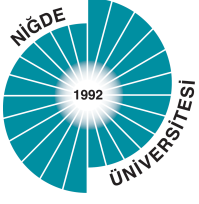
**T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
İKTİSAT BÖLÜMÜ**

**YEREL EKONOMİK KALKINMADA SİVİL TOPLUM
KURULUŞLARININ ROLÜ: KAYSERİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Solmaz AYTEKİN**

2013–NİĞDE

**T.C.
Niğde Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Anabilim Dalı
İktisat Bölümü**

**YEREL EKONOMİK KALKINMADA SİVİL TOPLUM
KURULUŞLARININ ROLÜ: KAYSERİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Solmaz AYTEKİN**

**Danışman
Yrd. Doç. Filiz TUTAR**

2013–Niğde

Yrd. Doç. Dr. Filiz TUTAR danışmanlığında **Solmaz AYTEKİN** tarafından hazırlanan “**Yerel Ekonomik Kalkınmada Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü (Kayseri Örneği)**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **İktisat Anabilim Dalında** Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih

.../.../.....

JÜRİ :

Danışman :

Üye :

Üye :

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Tarih

.../.../.....

Enstitü Müdürü

ÖZET

Küreselleşme olgusunun hayatımızda varoluşundan bu yana sürekli gündemde olan ve tartışılan sivil toplum olgusu da hayatımızda var olmuş ve her daim tartışılarak gündemde kalmayı başarmış bir kavramdır. Birçok platformda etkin olan STK'lar aktif ve dinamik yapısıyla dünyanın her yerinde kolaylıkla örgütlenebilmektedir. Ancak bu örgütlenme ne kadar kolaylıkla ve hızlı da olsa sorunsuz değildir. Özellikle 1980'lerde başlayarak popülaritesi birden oluşan; toplumun, siyasilerin, akademisyenlerin, entelektüellerin, gazetecilerin ve daha birçok kesimin fazlaca kullandığı önemli bir kavramdır. 21.yy'da da önemini ve etkisini hala devam ettirmektedir. Üstlendikleri işlevlerde de etkileme ve belirleme gücüne sahip olan STK'lar birçok yönetime alternatif olarak da gösterilmektedir. Kalkınma sürecinde de kalkınmanın yeni aktörleri ve rol belirleyicileri olarak öne çıkmaktadırlar.

Bu çalışmanın amacı ise; önemli misyonlar yüklenen sivil toplum kuruluşlarının yerel ekonomik kalkınmaya etkisini incelemektir. Bu bağlamda, sivil toplum ve STK'lar, Türkiye'de dünyada ve Avrupa'da sivil toplum ve kalkınma süreci, STK'ların kalkınmaya etkisinde kayseri ili örneği ile ildeki STK'ların yerel ekonomik kalkınmayı nasıl etkilediği, son olarak da Kayseri'de ki STK'ların etkileri açısından SWOT analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sivil Toplum, Sivil Toplum Kuruluşları, Kalkınma, Yerel Kalkınma, Yerel Ekonomik Kalkınma.

ABSTRACT

Civil society phenomenon which has been on the agenda and discussed since the existence of globalization phenomenon in our life is a concept which has been in our life and succeeded to remained on the agenda having been discussed at all times. Non-governmental organizations being active in many platforms can be easily organized in any place of the world with their active and dynamic structure. However, this organizing is not free of problems even though it is very easy and fast. Particularly, it is an important concept whose popularity has formed immediately starting at 1980's and which is much used by society, politicians, academicians, intellectuals, journalists and many other segments. It is still maintaining its importance and effect in 21st cc. Non-governmental organizations having impression and determination power in functions undertaken are pointed out for many managements as an alternative. Non-governmental organizations come to the forefront as new actors and role-determinants in development process.

The aim of this study is to examine the effect of non-governmental organizations undertaking important missions on local economic development. In this regard, SWOT analysis was conducted in terms of civil society and non-governmental organizations, civil society and development process in Turkey, world and Europe, sample of Kayseri province for effect of non-governmental organization on development and how non-governmental organizations affect local economic development and finally effects of non-governmental organizations in Kayseri.

Key words: Civil society, Non-governmental Organizations, Development, Local Development, Local Economic Development.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLOLAR LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM-SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KALKINMA-YEREL KALKINMA KAVRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Sivil Toplum-Sivil Toplum Kuruluşları Tanım.....	3
1.2. Sivil Toplum Üzerine Tartışmalar	4
1.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Özellikleri ve Çeşitleri	6
1.3.1. Özerklik	6
1.3.2. Gönüllülük	7
1.3.3. Kar Amacı Gütmemek	7
1.3.5. Şeffaflık	8
1.4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi.....	8
1.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının Temel İşlevleri	10
1.6. Yerel Kalkınma.....	12
1.6.1. Yerel Kalkınma Çeşitleri	13
1.6.1.1. Fiziki Kalkınma	13
1.6.1.2. Sosyal Kalkınma	14
1.6.1.3. Kültürel Kalkınma	14
1.6.1.4.Ekonomik Kalkınma	14

1.6.1.5. Siyasi Kalkınma	14
1.6.2. Yerel Kalkınmanın Aşamaları	14
1.6.2.1. Alansal Analizler ve Kurumsal Çerçeve.....	14
1.6.2.2. Konsensüs oluşturma	14
1.6.2.3. Yerel Forum Oluşturma	15
1.6.2.4. Yerel Kalkınma Stratejisinin Oluşturulması.....	15
1.6.2.5. Yerel Kalkınma Stratejisinin Uygulanması	15
1.7. Yerel Ekonomik Kalkınma	15
1.7.1. Yerel Ekonomik Kalkınmanın Gelişim Süreci	16
1.7.2. Yerel Ekonomik Kalkınma İlkeleri.....	18
1.7.3. Yerel Ekonomik Kalkınma Politikaları	19
1.7.4. Yerel Kalkınma Ajansları	20
1.8. Yerel Ekonomik Kalkınmanın Öne Çıkmasındaki Etken.....	21

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA, AVRUPA'DA VE TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK) VE KALKINMA

2.1. Dünyada Sivil Toplum.....	23
2.2. Avrupa'da Sivil Toplumun Gelişim Süreci.....	24
2.2.1. Batı Avrupa'da Sivil Toplumun Oluşumu	24
2.2.1.1. İngiltere ve Fransa Modeli	25
2.2.2. Doğu Avrupa'da Sivil Toplumun Oluşumu	26
2.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Sivil Toplum	27
2.3.2. Cumhuriyet Döneminde Sivil Toplum	28
2.4. Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Örgütlenme Biçimleri	30
2.4.1. Dernekler	30
2.4.2. Vakıflar	31

2.4.3. Sendikalar	32
2.4.4. Meslek Kuruluşları	33
2.4.5. Yurttaş Girişimleri	34
2.5. Sivil Toplumla Kalkınma	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL EKONOMİK KALKINMADA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ (KAYSERİ ÖRNEĞİ)

3.1. Kayseri İli Hakkında Genel Bilgiler	38
3.2. Sanayi ve Ticaret	39
3.2.1. Sanayi.....	39
3.2.2. Ticaret	41
3.3. Kayseri'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı İle İlgili İstatistikler	42
3.3.1. Coğrafi Konum	42
3.3.1.1. Konum	42
3.3.1.2. Yüzölçümü ve Araziler.....	42
3.3.1.3. Yeryüzü şekilleri.....	43
3.3.2. Nüfus.....	44
3.3.3. Eğitim.....	49
3.3.3.1. İlk ve Ortaöğretim.....	49
3.3.4. Çalışma ve İşsizlik Oranları.....	70
3.3. Kayseri'deki Sivil Toplum Kuruluşları	70
3.3.1. Kayseri'de Bulunan Bazı Sivil Toplum Kuruluşları.....	71
3.3.1.1. Kayseri'deki Siyasi Partiler, Dernekler ve Sendikalar	73
3.4. Kayseri'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Ekonomik Kalkınma'ya Yönelik Projeleri.....	76
3.4.1. Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi Kapsamında Kayseri'de Hibe Alan Yerel Kalkınmaya Yönelik Projeler ve Veriler	76

3.4.2. Kayseri’de Hibe Programlarıyla Desteklenen Projeler.....	81
3.4.2.1. Kayseri Genç Sanayici ve İşadamları Derneği–Kayseri’de Tasarım Atölyesi Projesi.....	81
3.4.2.2. Çıraklık Eğitimini Geliştirme Derneği – İş’de Engelli (İşe Göre Bedensel Engelli) Projesi	81
3.4.2.3. Melikgazi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Şefkatli Eller Projesi	82
3.4.2.4. Kayseri Sanayi Odası – Sektörde İhtiyaç Duyulan Yönetici Asistanları (Womas).....	82
3.4.2.5. Kayseri Ticaret Odası – Bil-İş Gel-İş Projesi	83
3.4.2.6. Kayseri Büyükşehir Belediyesi – Beyaz Melekler Projesi	84
3.4.2.7. Sarioğlan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Sarioğlan’dan Doğan Güneş Projesi	84
3.4.2.8. Kayseri Ticaret Odası, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve İncesu Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü – İkinci Baharın Çiçekleri Projesi	86
3.4.2.9. Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Turizm İşletmecileri Derneği – Erciyes Kadınları Projesi	87
3.4.2.10. Hacılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Çocuk Bakım Elemanı Eğitimi	92
3.4.2.11. Orta Anadolu Kalkınma Birliği – Kraliçe Arılar Projesi.....	93
3.4.2.12. Kayseri Sanayi Odası, Kayseri Marangozlar, Mobilyacılar ve Döşemeciler Odası ve Orta Anadolu Kalkınma Birliği – Dış Ticaret Uzmanı Yetiştirme ve İstihdamı Projesi.....	94
3.4.2.13. Develi Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Maharetli Eller Projesi	96
3.4.2.14. Develi Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeleri Birliği – Şefkatli Eller Projesi.....	97
3.4.2.15. Genç Sanayici ve İş Adamları Derneği, T.C. Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği Kayseri Şubesi, T.C. Kayseri Demirciler Esnaf ve Sanatkarlar	

Odası ve Kayseri Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Derneği – Felaketlere Karşı Şemsiye Altına Projesi.....	98
Genel Amacı	98
Faaliyetler ve Sonuçlar	98
3.4.2.16. Talas Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu – Yağ Satarım Bal Satarım Ustam Ölmüş Ben Satarım Projesi.....	99
3.4.2.17. Türkiye Teknik Elemanlar Vakfı Kayseri Şubesi – Genç İşsizlerin CNC Uzmanı Olarak Yetiştirilmesi ve İstihdam Edilmesi Projesi.....	100
3.4.2.18. Kayseri Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü – Gençlere Bilgisayar Destekli Tasarım ve İmalat Eğitimleri Projesi.....	100
3.4.2.19. Kayseri Sanayi Odası ve Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı–Genç Umutlar Projesi	102
3.4.2.20. Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İşgücü Piyasasına Genç Uzmanlar (İPGU) Projesi.....	102
3.4.2.21. Erciyes Üniversitesi, Kayseri İstihdam Merkezi (Kim) Projesi	103
3.4.2.22. Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeler Birliği – Mobilya Sektörüne Kalifiye Eleman Yetiştirme ve İstihdam Projesi	104
SONUÇ	112
KAYNAKÇA	114

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1: Yerel Ekonomik Kalkınmanın Gelişim Süreci.....	23
Tablo 3.1. Yıllara Göre İSO İlk 500 Firma İçinde Yer Alan Kayseri Firmaları.....	59
Tablo 3.2. Organize Sanayi Bölgeleri Genel Durum	60
Tablo 3.3. Kayseri'deki Şirketlerin Türlerine Göre Dağılımı.....	60
Tablo 3.4. Kayseri İli Uç Noktalar (2010)	61
Tablo 3.5. İlçelere Göre Yüzölçümü Ve Dağılımı (2010)	61
Tablo 3.6. Kayseri İli Sulamada Kullanılan Barajlar (2010)	62
Tablo 3.7. 2010 Yılı Nüfus İşlemleri Sayıları.....	63
Tablo 3.8. 2010 Yılı İtibariyle Nüfusun İlçelere Göre Dağılımı.....	64
Tablo 3.9. Kayseri İli Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2010 Yılı)	65
Tablo 3.10. Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerinin Nüfusu (2010 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)	66
Tablo 3.11. Kayseri İlçelerine Göre İlköğretim Derslik Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2010).....	68
Tablo 3.12. Kayseri İlçelerine Göre Ortaöğretim Derslik Öğrenci ve Öğretmen Sayıları.....	69
Tablo 3.13. Erciyes Üniversitesi Fakülte ve Yüksekokullara Göre Ders Veren Öğretim Elemanı, Öğrenci ve Mezun Sayıları	70
Tablo 3.14. Türkiye İş Kurumuna Yapılan İş Başvurularının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (Kayseri, Denizli ve Konya İlleri Karşılaştırması).....	71
Tablo 3.15. Siyasi Parti Teşkilatlarının Dağılımı.....	74
Tablo 3.16. Derneklerin Türlerine Göre Dağılımı (2010).....	75
Tablo 3.17. İşçi Sendikaları Teşkilat ve Üye Sayıları (2010)	75
Tablo 3.18. Memur Sendikaları Teşkilat ve Üye Sayıları(2010).....	76
Tablo 3.19. Umem Beceri'10 Kapsamında Devam Eden Kurslar.....	77
Tablo 3.20. Umem Beceri'10 Kapsamında Kursiyer Başvurusu Devam Eden Kurslar.	78

Tablo 3.21. Umem Beceri'10 Kapsamında Teorik Kısmı Tamamlanarak İşbaşı Eğitimi Yapılan Kurslar.....	79
Tablo 3.22. Kadın İstihdamının Desteklenmesi Hibe Planı Çerçevesinde İlimizden Hibe Almaya Hak Kazanan Projeler	80
Tablo 3.23. Genç İstihdamının Desteklenmesi Hibe Planı Çerçevesinde İlimizden Hibe Almaya Hak Kazanan Projeler	81
Tablo 3.24. TR72 ORAKAB <u>Kayseri-Sivas-Yozgat</u> İlleri LDI Bölgesel 2.....	106
Tablo 3.25. TR72 ORAKAB <u>Kayseri</u> İli LDI Bölgesel Performans Oranları.....	107

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
AB	: Avrupa Birliği
ABKF	: Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu
ASF	: Avrupa Sosyal Fonu
ATYGF	: Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu
AYB	: Avrupa Yatırım Bankası
CNC	: Genç İşsizler Uzmanı
E.T.	: Erişim Tarihi
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
İPGU	: İşgücü Piyasası Genç Uzmanları
KİM	: Kayseri İstihdam Merkezi
KOBİ	: Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler
s.	: Sayfa
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
UMEM	: Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri
YEK	: Yerel Ekonomik Kalkınma

GİRİŞ

Sivil toplum kuruluşları bireylerin yararına çalışan, kar amacı taşımayan, sistematik ve demokratik işleyişi olan toplumsal amaçlara ulaşmak için toplumun faydasına olacak işleri gerçekleştirmek amacıyla gönüllü olarak bir araya gelen bireylerin oluşturduğu örgütlenmelerdir. Daha basit ve geçerli bir ifade ile kamuoyuyla ilgisi olmayan ancak kamuoyuna müdahale etme, kamuoyunu etkileme gücü olan halk içinden çıkan ve halkla her daim iç içe olan **sivil inisiyatiflerdir**. Sayıları gittikçe artan STK'lar sosyal hayatın aynı zaman da demokrasinin vazgeçilmez ve en önemli unsurlarındandır. Gelişen ülkelerin yerel ve ekonomik kalkınması için oldukça gerekli kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yerel ekonomik kalkınma da sivil toplum-STK gibi insan odaklı bir kavramdır. Sosyal ya da ekonomik alanda kişilerin yaşam kalitesinin artması olarak tanımlanmıştır. Bu kavramlar sosyal-kültürel-siyasi toplumun her alanında toplumun huzuru, refahı, kültürü, eğitimine kadar her alanı etkileyen dinamik kavramlardır. Artık ülkeler gelişirken STK'larında desteğiyle bütün bu alanlarda yerel kalkınmayı gerçekleştirmek durumundadırlar.

Türkiye'de 1960 yılından beri 5 yıllık kalkınma programları uygulamaya konulmaktadır. Bu programlar ile sosyo-ekonomik kalkınma amaçlanarak bu doğrultuda bazı hedefler belirlenmektedir. Kalkınma programlarının ekonomik hedefleri olduğu gibi bu ekonomik hedeflerin yanı sıra sosyal adalet, sosyal devlet, ülke demokrasisi gibi sosyal amaçları da bulunmaktadır.

STK'ların yüklendiği işlevler sosyo –ekonomik amaçlara ulaşılabilirlik açısından oldukça büyük öneme sahiptir. Var olan bu amaçlar içerisinde STK'ların yerel kalkınmadaki etkisini de göstermesi gerekmektedir.

STK'lar çok farklı alanlarda örgütlenebilmekte ve çok geniş bir alan da faaliyet gösterebilmektedirler. Sağlık, eğitim, insan hakları, kalkınma, diplomasi gibi farklı alanlarda kendi aralarındaki farklılıklara rağmen niceliksel ve niteliksel bakımdan hızlı bir gelişme göstererek, belirli bir misyonu kendi üzerlerine yüklemişlerdir. Bu nedenlerle de STK'ların günümüzde her alandaki etkileri artmaktadır.

Bu doğrultuda, çalışmamızda toplum içerisinde önemli misyon ve vizyonlar yüklenen ve bir ülkede demokrasi kültürünün yerleşmesinde en önemli unsurlardan olan sivil toplum kuruluşlarının yerel ekonomik kalkınmaya etkisinden bahsedilmiştir. Bu kapsamda Kayseri ili rneği verilerek ildeki sivil toplum kuruluşlarının kalkınmaya etkisinin nasıl ne şekilde ve hangi yönde olduğu göz önüne serilmiştir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sivil toplum ve sivil toplum kuruluşlarına, kavramın gelişimine, sivil toplum kuruluşlarının özellikleri, şitleri, önemi ve işlevlerine değinilmiştir. Sonrasında yerel kalkınma ve yerel ekonomik kalkınmaya ilişkin kavramlara, yerel kalkınmanın şitlerine, aşamalarına, yerel ekonomik kalkınmanın gelişim sürecine ve yerel kalkınma ajanslarına değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde; dünyada, Avrupa'da ve Türkiye'de sivil toplumun oluşumu, şekillenii, değişimi ve ilerleyii, sivil toplum kuruluşlarının örgütlenme biçimleri, sivil toplum ile kalkınmaya yönelik çalışmalar ve bu iki kavrama yönelik yaklaşımlar irdelenmiştir.

Çalışmanın nc bölümünde; öncelikle ilin sosyo-ekonomik yapısı anlatılmış ve bu doğrultuda ilin genel yapısı ile ilgili bilgi verilmiş ve istatistikler sunulmuştur. , İldeki sivil toplum kuruluşlarının yerel kalkınmaya yönelik yaptığı projeler, çalışmalar ve faaliyetler anlatılmış ve bütün bu faaliyetlere çalışmalara yönelik hibe programları, bu projelere ayrılan btler, yapılan işler, işlerin sonucunda nüfus, istihdam, çalışan sayısı vs. gibi etkenlerin rakamsal değerleri istatistiksel olarak gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİVİL TOPLUM-SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KALKINMA-YEREL KALKINMA KAVRAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Sivil Toplum-Sivil Toplum Kuruluşları Tanım

Tüm sanayileşmiş toplumların ayrılmaz bir parçası olarak görülen, demokrasi, insan hakları, eşitlik, özgürlük, hukuk devleti ve sosyal devlet gibi algıların öne çıkmasıyla varlığını hissettiren sivil toplum oluşumu, örgütlenebilme özelliği gösterebilen tüm kurum ve kuruluşları (dernek, vakıf, şirket, ajans gibi) temsil etmektedir¹.

21. yüzyılda varlığını oldukça hissettiren ve son zamanlarda medyada, siyasi ortamlarda, günlük yaşantımızda sıkça kullandığımız ve karşılaştığımız bir yorum haline gelen sivil toplum oluşumu değişik şekillerde tanımlanmıştır.

Sivil toplum örgütlü sosyal yaşamın gönüllü, kendi kendini üreten, kendi kendini destekleyen, devletten özerk olup bir yasal düzen ya da ortak kurullarla bağlı olan alanıdır. Sivil toplum özel alan ve devlet arasında duran aracı bir varlıktır².

Sivil toplum kavramı sivil toplumun üyeleri olan Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) da tanımlanmasını beraberinde getirmektedir. Günümüzde STK'lar toplumsal ve siyasal yaşamda önemli bir rol oynamakta ve demokratik bir sistem için vazgeçilmez bir konumda bulunmaktadır. Ancak sivil toplumun temel aktörleri olan bu kuruluşlar hakkında literatürde ortak bir tanım yapılmamıştır.

Genel olarak sivil toplum kuruluşları (STK), yurttaşların ortak bakış, ortak çıkar, ortak duyarlılık, ortak talep gibi temeller üzerinde gönüllü olarak bir araya gelmesi olarak tanımlanmaktadır³. Bu kuruluşlar devletin hukuki, ticari, idari ve kültürel organlarının dışındaki alanda meydana getirdikleri dernek, vakıf, sivil girişim, platform, ilişki ağı ve benzerlerinden oluşan yapıları ve etkinlikleri kapsamaktadır⁴.

¹ Emine AKÇADAĞ (2000), “Avrupa Birliği Sürecinde Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü”, Kamu Diplomasisi Enstitüsü Araştırması, s.1

² Funda ODABAŞI(2005), **Sivil Toplum**, İstanbul, s. 45–46.

³ Aydın UĞUR(1998),”Yeni Demokrasinin Yeni Aktörleri:STK'lar”, Der. Tacisel Ulaş, İstanbul Helsinki Yurttaşlar Derneği Yayın Dizisi, s.10.

⁴ Fatih DUMAN (2003), **Sivil Toplum, Siyaset**, Lotus Yayınevi,İstanbul,s. 365.

Sivil Toplum Kuruluşları (STK), kamu yararına çalışan ve bu yönde kamuoyu oluşturan, kâr amacı gütmeyen, demokratik bir işleyişe sahip olan, bürokratik donanımdan uzak ve belirli toplumsal amaçlara ulaşmak için gönüllü olarak bir araya gelen bireylerden oluşan örgütlenmelerdir⁵. Sayıları günden güne artan STK'lar kalkınma sürecindeki ülkelerde sosyal hayatın önemli bir parçası ve gelişmekte olan ekonomilerin kalkınabilmesi için ihtiyaç duyulan kurumlar olmaktadır. Bu kurumlar kalkınma programlarında da yerel dinamizmi etkileme anlamında kendilerine önemli yer edinmektedirler.

1.2. Sivil Toplum Üzerine Tartışmalar

Varlığı Antik Yunan ve Ortaçağ'a dayanan Sivil toplum kavramı, farklı şekillerde yorumlanabilecek, farklı boyutlara taşınabilecek, son derece kaygan bir kavramdır.

Kaynaklarda kavramın ilk kez Aristoteles ile ortaya çıktığı belirtilmektedir.

Aristo'ya göre sivil toplum, devlet sınırları içerisinde yaşayan insanları işaret etmektedir. Kavramı tanımlarken ayırt edici tanımlamalarda bulunmayarak sivil toplumu diğer tanımlarla bir arada kullanıp baskın bir farklılık ortaya koymamıştır⁶. Aristo'nun sivil toplum tanımında özgür bakışa sahip ve aralarında eşit ilişkilerin var olduğu, insanların kendi aralarında yaptıkları anlaşmalarla bir araya geldikleri, birlikte yaşam alanını ifade eden insan toplulukları işaret etmektedir⁷. Aristo'nun insanlar için uygun yönetim biçimi olduğunu söylediği sivil toplum, devletin bir parçasıdır ve yönetimi temsil etmektedir. Bu bakış ticaretin, tarımın, buna bağlı olarak kentleşmenin de gelişmesiyle değişmeye başlamıştır. Orta çağı kapsayan bu dönem de genel olarak, bugün batının çeşitli endüstrileşmiş toplumlarında gözlemlenen demokratik yapıyı, devletin kurumlarının dışında, toplumun kendi kendini yönlendirme geleneğini anlatmaktadır. Burjuvazinin sahip olduğu yeni toplumsal düzenle birlikte devlet ile sivil toplumun birbirinden ayrıldığı bu anlayışta sivil toplum, bağımsız toplulukların kendilerini devlete karşı savunmalarının meşruluk kazandığı bir döneme denk gelmektedir⁸.

⁵ Gazanfer KAYA ve Mehmet ASLAN (1980), C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Cilt 5 Sayı 1, Türkiye Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları, s.216.

⁶ Emre ÖZCAN (2011), Sivil Toplum Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Sivil toplum-Devlet İlişkisi, :Başkent Üni. Sosyal Hizmet Uzmanı

⁷ İlyas DOĞAN (2009),Sivil Toplum Anlayışı ve Siyasal Sistemler,Bariş Platin Kitapevi,Ankara,s.30.

⁸ İbrahim KABOĞLU, **İnsan Hakları ve Güvenlik** www.barobirlik.org.tr/insanhaklari/makaleler/kaboglu_guvenlik (E.T 01 Ocak 2012).

Adam Smith sivil toplumu devletin dışında kalan bir alan olarak görmektedir. Ona göre sivil toplum liberal düşüncenin temelidir ve kendisini sahip olduğu dinamiklerle ortaya koyabilen bir alandır. Bu anlayışta devlet-sivil toplum karşıtlığının oluşmasına önemli bir zemin hazırlamış olmaktadır⁹.

Locke ise kavramla ilgili özdeşliğin bulanıklaşması teorisini geliştirmiştir. Locke'nin bu sivil toplum teorisinde sivil toplum-devlet kavramlarının birbirlerinin yerine kullanılabilen eş anlamlı kavramlar olduğunu düşünmektedir. Ancak her ne kadar böyle görse de aslında teorisinin tamamını ele aldığı sivil toplum-devlet özdeşliğinin netliğini kaybetmeye başladığını görmektedir. Doğal yasaların sivil toplumda da geçerli olduğunu söyleyen Locke'a göre bu durum doğa hali bir özgürlük durumu yani doğal hukuktur¹⁰.

Hegel 'e göre; sivil toplum aile ile devlet ilişkisini içermektedir. Ona göre hem bireysel özgürlüğü hem de devletin evrenselliğini korumak gerekmektedir. Devlet sivil toplumu devre dışı bırakmadan, kendi özgürlüğünü koruyarak, kavramı da olduğu gibi kabul ederek devlet-sivil toplum karşıtlığını giderebilir¹¹. Hegel'e göre, aile ve devlet arasındaki aşamayı oluşturan alanda soysa sınıflar, bireyler, şirketler ve devlete bağlı olmayan her türlü kurum ve kuruluş sivil toplumu oluşturmaktadır.

Marx, sivil toplumu alt yapı ve üst yapı olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma da devlet üst yapıyı oluştururken sivil toplum alt yapıyı oluşturmaktadır. Marx'ın ekonomik faaliyetler olarak gördüğü sivil toplum bu ekonomik faaliyetler çerçevesinde alt yapıyı oluşturur ve bu faaliyetler üst yapıyı belirlemektedir. Onun düşüncesine göre, sivil toplum devleti belirlemektedir. Sivil toplumda varolan ekonomik faaliyetler sınıfsal farklılaşmaya neden olmakta ekonomik olarak güçlü olanda hakim taraf olmaktadır¹².

Bütün bu fikirlere ilave daha birçok fikir insanı kavramla ilgili teorilerde ve tanımlamalarda bulunmuşlardır. Savunulan bu görüşlerin bazıları birbirini izlekte bazıları tamamen karşıt düşünceleri savunmaktadırlar.

⁹ Tarık H. ŞENGÜL ve Oğuz OYAN (1999),Sivil Toplum Devlet İlişkisi Üzerine Düşünceler, Türk-İş 1999 Yılı, Cilt:2,Ankara,Türk-İş Araştırma Merkezi Yayınları,s.700.

¹⁰ Ayşenur AKPINAR GÖNENC (2001), Sivil toplum Düşünsel Temelleri ve Türkiye Perspektifi,1.Baskı,İstanbul.

¹¹ Ahmet CEVİZCI (1987),Felsefe Sözlüğü,ekin Yayınları,Ankara,s.616.

¹² İrfan HAŞLAK ve Serdar GÜLENER(2010), Sosyal ve Siyasal Düşüncede Sivil Toplum Tartışmaları ve Toplulukçu Düşüncede Topluluk, Birey ve Devlet Anlayışı,s.13.

Gramsci, Marx'ın görüşlerini daha detaylı bir çerçevede değerlendirmektedir ve onu desteklemektedir. **Gordon White**, devletle ilişkide özerklik, toplum üyelerinin çıkarları ve gönüllü örgütlenmelerin oluşturduğu aile kavramlarını ortaya koyarak bunlar arasında bir ara birliktelik olduğundan bahsetmektedir. **Keane**, sivil toplumu özerk yaşam alanı olarak görmektedir. **Habermas**, kavram içerisinde devletin etki alanı ve ekonomi alanı dışında kalan gönüllülerden bu gönüllülerin sosyal ilişki bakımında ortaya koyduklarını değerlendirmektedir.

1.3. Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) Özellikleri ve Çeşitleri

STK'lar arasında farklılıklar var olsa da bir kuruluşun STK sayılabilmesi için yapısında mevcut bulunması gereken bazı temel özellikler vardır. Bu başlıkta sırasıyla bunlara yer verilecektir.

1.3.1. Özerklik

Özerklik devletten bağımsız hareket edebilme özelliğine sahip STK'ların olmazsa olmaz unsurlarındandır. Yasalarla ya da yetkili üyelerle denetlenebilen STK'lar siyasi partilerden ayrı görüşlere sahip olabildikleri gibi merkezi ve mahalli idarelerden bağımsız bir yapıya sahip olmaktadır¹³. STK'ların devletten özerk olması devlet ile ilişkili olmasına engel olmamaktadır ancak devletten bağımsız olarak topluma fayda sağlayabilen kendine ait düşünceleri ortaya koyup yeni şeyler üretmek durumundadırlar.

Özerklik bakımından STK örgütlenmeleri değerlendirildiğinde **sendikaların** en güçlü özerk yapıya sahip oldukları söylenmektedir. Sendikalar devletten bağımsız olduğu gibi devleti de en güçlü şekilde eleştirebilen örgütlenmedir. **Vakıfların** özerklikleri ise tartışılmaktadır. Çünkü denetlenebilir bazı vakıfların varolması, devletten bağımsız olamadıklarını göstermektedir. Ancak şahıslara ait vakıfların özerk olduğu söylenebilir. **Meslek Kuruluşları** özerk yapıya sahiptirler ancak devletten yine de etkilenmektedirler. **Dernekler** ise, devletten gelir elde etmemektedirler ve denetimleri

¹³ Ayten AKATAY ve Nazan YELKİKALAN (2007),**Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları**, Ekin Yayınları, Ankara, s. 25

de kendi bünyelerindeki denetim kurul tarafından yapılmaktadır. Gerekli görülen hallerde de içişleri bakanı tarafından denetlenebilirler¹⁴.

1.3.2. Gönüllülük

Bir kuruluşa üye olmayı gerektirmeden o kuruluşa fayda sağlayan ve o kuruluştaki etkinlikte bulunan bireyler gönüllü olarak tanımlanabilmektedir. Bazı sivil toplum kuruluşlarında etkinlikte bulunma zorunluluğu olsa da bazı kişiler gönüllü olarak belirli zamanlarda ve alanlarda kuruluşlara destek verebilirler¹⁵.

Sivil toplum kuruluşlarını üyelik zorunlu olmayıp gönüllülük esastır. Ancak meslek kuruluşlarına üyelik zorunludur ve bu zorunluluk meslek kuruluşlarının gönüllülük ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

1.3.3. Kar Amacı Gütmemek

STK 'lar gelir getirici faaliyetlerde bulunabilirler ancak bu faaliyetlerde amaç kazanç elde etmek olmamaktadır. Sürekli çalışanlar görevli statüsünde olup belirli bir ücret karşılığı hizmet etseler de kendi bünyelerindeki üye ve görevliler hiçbir şekilde kazanç elde etmemektedirler¹⁶.

1.3.4. Vizyona ve Bir İdeale Sahip Olmak

STK'lar belirli bir amaca yönelik kuruldukları için o amaca yönelik faaliyet göstermektedirler. Amaç ve kuruluş değerleri neyse o doğrultuda aktifleşerek etkinlikte bulunmaktadırlar. Bu amaçlar tüm toplumu ilgilendiren amaçlar olup topluma faydayı sağlamak en nihai amaç olmaktadır¹⁷

Kişisel çıkar ve amaçlardan bu kurumlarda söz edilemeyen bu kuruluşlarda meslek odaları da hangi meslek kesimine hitaben kurulduysa o kesimin amaçları dahilinde hareket etmek zorundadırlar.

¹⁴ Didem SAYGIN (2008)Avrupa Birliği Müzakere Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Bakışı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.s.38.

¹⁵ Engin YILDIRIM (2004)Sivil Toplumunun El Kitabı,Ankara,STGP,s.61.

¹⁶ Şenol YAPRAK ve Bünyamin BACAĞ(2005),kadınların Çalışma Yaşamına Katılımının Artırılmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, 2.Ulusal Sivil Toplum Kuruluşu Kongresi,Çanakkale,s.421.

¹⁷ Ayten AKATAY ve Nazan YELKİKALAN(2007),**Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları**, Ekin Yayınları, Ankara, s. 25.

1.3.5. Şeffaflık

Özel kar veya kazanç elde etmek amacıyla kurulmuş olan, üyelerinin ve etkinliklerinin bilinmediği örgütlenmeleri STK görünümünden uzaklaştırmak amacıyla gerekli olan en temel özelliklerden birisidir.

STK'lar kamu yararı amacı ile kurulurlar. Kendi çıkarları için kar elde etmek amaçlı kurulan kuruluşlar STK olarak tanımlanamaz. Şeffaflık STK'ların denetlenebilirliği ve her türlü soru karşısında hesap verebilirliği açısından önemlidir. Şeffaflık beraberinde STK'lara güvenilirliği de destekleyecektir.

1.4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi

Sivil toplum, gönüllü, kendi kendini oluşturan, kendi desteklerine sahip, devletten bağımsız, özel alan ile devlet arasında aracı niteliğindeki örgütlü sosyal yapısı ile hem devlet iktidarını sınırlayıcı, hem de o iktidarı hukuka dayandığı sürece meşrulaştırıcı bir güçtür. Sivil toplumun devlet dışı bir alan olduğu bugün tartışmasız kabul edilmektedir. Ancak bu devlet-sivil toplum kavram çiftinin zıtlığı biçiminde düşünülmemelidir. Sivil toplum devlete karşı değildir, fakat onun alanı dışındadır. Sivil toplum devletten tamamen kopamaz, zira devlet gerek sivil toplum örgütlerinin gerekse de vatandaşların özgürlüklerini güvence altına almaktadır¹⁸.

Halkın kendisini ilgilendiren konularda söz sahibi olduğu ve kararların alınma sürecine katıldığı günümüz katılımcı demokrasilerinde sivil toplumun önemi hızla artmıştır. Demokrasilerde STK'lardan vatandaş ile devlet arasında köprü rolü oynaması beklenmektedir. Nitekim STK'lar vatandaşların düşüncelerinin devlete, devletin politikalarının vatandaşa aktarımını sağlamaktadırlar.

Sivil toplum kuruluşlarının temel amacı, toplumun bütün katmanlarına ulaşarak onlardan haberdar olmaktır. Bölgelerin ihtiyaçlarını belirleyerek bölgeler arasındaki kalkınmışlık farklılıklarını en aza indirmektir. Aynı zamanda üyelerinin çıkarlarını ve haklarını korumakta STK'ların en temel amaçlarındandır.

Batıda sosyal devlet ve siyasi partilerin boşalttığı alanı doldurmak için sivil toplum kuruluşları alternatif çözüm olarak görülmüştür. Böylece 1970'lerden sonra sivil toplum

¹⁸ www.paplimus.blogcu.com/sivil-toplum-ve-kamusal-alan.

kuruluşlarının sayıları, işlevleri ve STK'lara verilen önem artmıştır. Bunun sonucunda Sivil Toplum Örgütlerinin sayısı 1990'larda 4 kat daha da artmıştır.

Türkiye açısından yeni bir algı olan sivil toplum, ülkemizde 80'li yıllarda tartışılmaya başlanmıştır. Türkiye açısından yeni bir olgudur. Küreselleşmenin etkisi ve uluslar arası gelişmelere de bu doğrultuda etkileşim göstermiştir. 1980 yılındaki askeri darbe sivil toplum kuruluşlarının gelişimi oldukça olumsuz etkilemiştir ancak 1985 sonrası dönemde bu gelişim hız kazanmıştır¹⁹. Özellikle, insan hakları, demokrasi, çevre gibi konularda örgütlenmeler başlamıştır.

Ancak STK'ların varlığı ve etkisi bilhassa Türkiye'nin AB üyelik sürecinde görünür olmaya başlamıştır. Sivil toplum, Sosyal Avrupa'nın inşasında ve Avrupa bütünleşmesinde önemli bir yere sahiptir. Avrupa Birliği anlayışına göre STK'lar, örgütlenmiş vatandaşların, yaşadıkları ülkenin toplumsal ve ekonomik yönden kalkınmasında etkili olan, sivil toplum düzenine doğrudan katkıda bulunarak, katılımcı demokrasinin oluşturulması ve sürdürülmesi açısından büyük öneme sahip kuruluşlardır²⁰.

AB'ye göre STK kapsamı çok geniş olmakla birlikte bu kapsama; sendikalar, kooperatifler, federasyonlar, yerel yönetimler, siyasi topluluklar, dinsel topluluklar, öğrenci toplulukları ,ticari birlikle vs birçok alan kapsamaktadır²¹.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde Sivil Toplum Kuruluşları-Devlet ilişkisi açısından önemli hususları şu şekilde sıralamak mümkündür²². Bir sivil toplum kuruluşu kurmak kolay ve ucuz olmalıdır, kuruluşun çalışmaya başlaması karmaşık süreçler gerektirmemelidir. Avrupa Birliği ülkelerinde sivil toplum kuruluşları vergiden muaf; Avrupa Birliği üyesi ülkelerde, Sivil Toplum Kuruluşları'nın kapatılması çok nadir karşılaşılan bir durumdur.

Türkiye'de, Avrupa Birliği'ne giriş çalışmalarının hız kazanmasıyla birlikte, insan hakları, temel hak ve hürriyetler konusunda çalışmalar önem kazanmaya başlamıştır. Bu süreçte, sivil toplum kuruluşları ile ilgili yasalar konusunda da devletin etkinliğini

¹⁹ Ersin KALAYCIOĞLU ve Ali Yaşar SARIBAY(2000),Türkiye'de Politik Değişim ve Modernleşme,Alfa Yayınları,İstanbul,s.133.

²⁰ www.stgp.org/docs/sivilklavuz.pdf.

²¹ www.globalpolicy.org/component/content/article/177/31611.html .

²²Nial LEONARDE (2001), **STK-Devlet İlişkilerine Dünyadan Bakış: Avrupa Birliği, Devlet ve STK'lar**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul,s.41-42.

azaltıcı ve özgürlükleri arttırıcı düzenlemelerin önemli bir kısmı hazırlanan uyum yasaları ile düzenlenmiştir. Bu sebeple Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde sivil toplum kuruluşları önemli görevler üstlenebilecek duruma gelmişlerdir.

Türkiye'nin katılım yolunda kaydettiği ilerlemeye ilişkin Komisyonun Ekim 2004 tarihli Tavsiye Metninde, üye devletler ve Türkiye arasında endişe ve algılamaların samimi ve açık bir şekilde tartışılabilmesi bir diyalogun geliştirilmesi önerilmiş ve AB tarafından kolaylaştırılacak bu diyalogda sivil toplumun en önemli rolü üstlenmesi gerektiği belirtilmiştir²³. Bu diyalog ile karşılıklı bilgilenmenin geliştirilmesi ve her iki tarafta topluma ve siyasi konulara ilişkin algılamalar hakkında tartışma yapılmasını teşvik etme amaçlanmıştır.

Sivil toplum iletişiminin artması bakımından 2005 yılında Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği ve aday ülkeler arasında bir strateji belirlenmiştir ve bu stratejide sivil toplumun güçlendirilmesine yönelik hedef öncelikler ortaya konulmuştur²⁴. Bu strateji bilgi açığını azaltabilmek, karşılıklı anlayışı pekiştirmek ve böylece Avrupa Birliği'nin genişlemesiyle ortaya çıkacak fırsat ve zorlukların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla vatandaşlar ve farklı kültürler ile politik ve ekonomik sistemleri yakınlaştırmayı amaçlamaktadır.

Ayrıca Avrupa Birliği tarafından sivil toplumun ve demokrasinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli programlar hazırlanmıştır. Akademik alanda burs programı, eğitim alanında (üniversite eğitimi) Avrupa Entegrasyonu programı hazırlanmıştır. Bu programlar sivil toplumun gelişimi için hazırlanan programlardır²⁵.

1.5. Sivil Toplum Kuruluşlarının Temel İşlevleri

Sivil toplum tartışmalarını gündeme getiren gelişmeler birbirinden farklılık göstermektedir ve bu gelişmeler tüm toplumlarda aynı şekilde ortaya çıkmamıştır. Bu nedenle STK'ların üstlendikleri işlevler toplumdan topluma farklılık gösterebilmektedir. STK'lar içinde buldukları toplumun ekonomik ve siyasal gelişmişliğine göre farklı düzeylerde, farklı işlevler üstlenmektedirler. Bu işlevlerde bazıları şu şekildedir.

²³ Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine ilişkin 2004 Yılı ilerleme Raporu ve Tavsiye Metni (2004), ABGM, Ankara, <http://digm.meb.gov.tr/uaorgutler/AB/AB/BELGELER/ilerleme>.

²⁴ www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/984/abveadayulkellersivl.pdf.

²⁵ Aykut BEDÜK, Sefa USTA ve Mustafa KOCAOĞLU(2006), "Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratikleşme Sürecindeki Misyonları", Selçuk Üni. İ.İ.B.F. Dergisi, no:10

STK'lar devletle toplum arasında aracı bir konumdadır. Birçok yardım ve hizmetin dağıtımında ve sağlanmasında devletin ulaşamadığı yerlere ulaşarak büyük bir önem arz etmektedir.

STK'lar uluslararası ortamda barış, insan hakları, çevreyi koruma gibi kavramları da içinde barındıran bir takım işlevlerini evrensel bir dayanışma çerçevesinde yürütmektedirler²⁶.

STK'lar devlet ile vatandaş arasında köprü işlevi görmektedir. Bireylerin tek tek seslerini duyurmaları çok zordur bu nedenle STK'lar bireylerin düşünce ve taleplerini ilereye taşıma imkanı ortaya çıkarırlar.

STK'lar çevre, eğitim, sosyal refah ve istihdam adalet hizmetlerine erişim gibi konularda devlete alternatif olarak bir takım projeler üretmekte ve bu projelere kaynak desteği sağlamak ve uygulamaya geçirmektedir. Böylece topluma katkıda bulunmakta ve devletin yükünü hafifletmektedir.

STK'lar ortak değerlerin benimsenmesi ve korunması konusunda da önemli bir işleve sahip olmaktadır.

STK'ların diğer bir işlevi de vatandaşların sosyal sorumluluk duygusunun geliştirilmesini sağlamaktır.

STK'lar eğitici ve öğretici rolleriyle insanları değiştirme işlevi görmektedirler. İnsanları değiştirerek lider yetiştirme ve demokratik değerleri yaşama geçirme konusunda önemli roller üstlenmektedirler.

Eğitim, kültür ve iletişim merkezi olarak STK'lar insanların entellektüel gelişimine ve düşüncelerinin değişmesine katkıda bulunmaktadırlar. Gönüllü vatandaşlık kavramının ve kültürünün yerleşmesi için önderlik etmektedirler.

STK'lar sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek için demokrasiyi de oluşturmaya çalışmaktadır²⁷.

STK'lar toplumun mevcut koşulları içerisinde, devlet dışında kendi kendilerini organize edebilme işlevine sahiptirler.

²⁶ Ahmet ARABACI (2003), Küresel Sivil Toplum Ağlarına Doğru: Küresel Düzlemde ve Avrupa Birliğinde Çevreci Gruplar, **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Sayı:3, s.19.

²⁷ Mehmet ŞAHİN ve Uysal ÖZGE (2007), **Toplumların Yumuşak Gücü Olarak Sivil Toplum Kuruluşları**, Bildiriler Kitabı, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, s.972.

STK'lar toplumsal güvenin sağlanması ve sürdürülebilmesinde etkindir. Halkın vicdanı olarak hareket etmektedirler.

STK'lar toplumsal refahın artırılmasında özellikle de gelişmekte olan ülkelerde, kalkınmanın gerçekleştirilmesi anlamında önemli çalışmalar üstlenmektedirler. En çokta eğitim ve sağlık hizmetleri gibi beşeri kalkınmayı sağlayan hizmetlerde etkili olmaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının pek çok önemli işlevi bulunmaktadır. Bunlar dışında da sayılabilecek pek çok daha işlevi bulunmaktadır. Çalışmamız da önemli olan kısmı kalkınmada ki işlevleri olacaktır.

Günümüzde sivil toplum kuruluşları insan odaklı kalkınma politikasının uygulanması doğrultusunda çaba harcamaktadırlar. Bizim ülkemizde de son yıllarda STK'lar ön plana çıkmaya ve özellikle yerel kalkınmada önemli roller üstlenmektedirler. STK'lar özgürlüğe, demokrasiye, sivilleşmeye ve katılıma dayalı sürdürülebilir/yerel bir kalkınma modelinin uygulanmasında ve ülkelerin uygulamaya koyduğu kalkınma programlarının gerçekleştirilmesinde yerel dinamikleri harekete geçiren kuruluşlar olmaktadır. STK'lar bir yandan devletin karar ve eylemlerinin desteklenmesinde önemli görevler üstlenirken bir yandan da kişilerde sorumluluk ve katılımcılık bilincinin oluşturulmasında yadsınamaz roller üstlenmektedirler.

1.6. Yerel Kalkınma

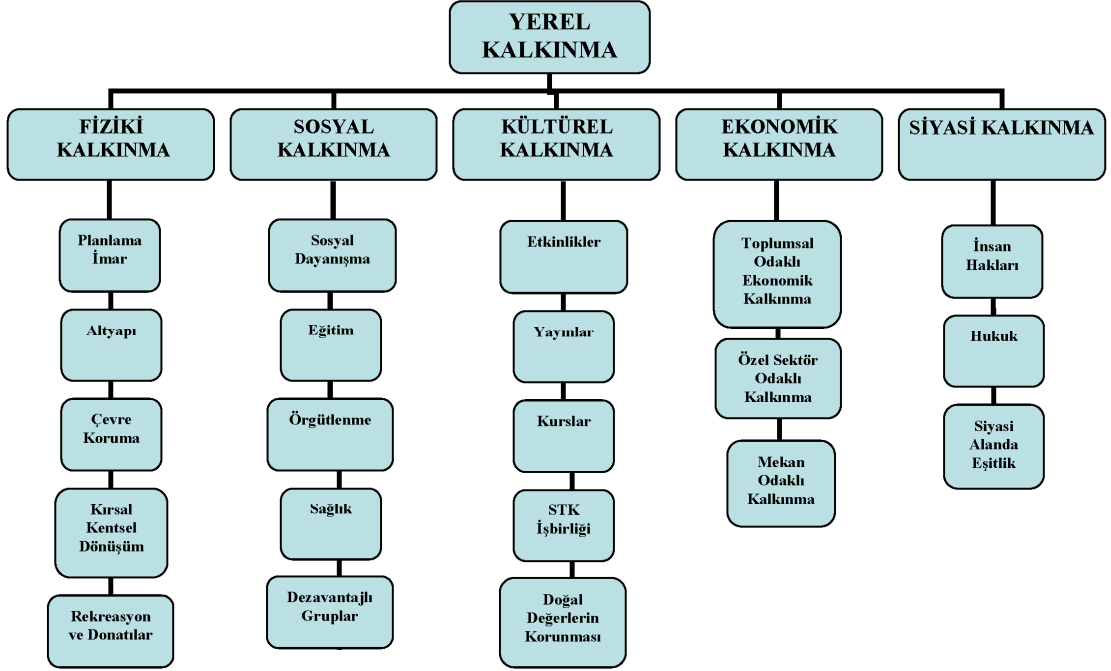
Toplumların sosyal ve ekonomik alanlarında yaşam kalitesinin artması kalkınma, toplumların toplumların fiziki, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal alanda sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak gelişimini sağlamayı amaçlamakta yerel kalkınma yaklaşımı olarak ifade edilmektedir. Bu yaklaşımın amacı; sorunların ortaya çıkışındaki asıl sebepleri tespit ederek, sorunlara kaynak oluşturan bu nedenlerin yok edilmesini sağlamaktır. Ve bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmektir. Yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi için de ulusların karşılaştırmalı üstünlüğü yerine bölgelerin, şehirlerin ve kırsal alanların karşılaştırmalı üstünlüğü öngörülmektedir²⁸.

Yerel kalkınmada yerel aktörlerin dinamiklerinin oluşturulması, yerel toplulukların kendi kendilerini sorunlarını keşfedip çözümler üretebilme bilincine sahip olma durumuna getirilmesi, alt yapıların hazırlanması önem arz etmektedir. Sürdürülebilirlik anlamında yerel kalkınmayı

²⁸ T. KAHRAMAN (2004), **Türkiye İçin Sürdürülebilir Kalkınma Stratejileri Dünya Bankası ve Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı Makalesi.**

gerçekleştirebilmek için varolan temel değerlerin yaşatılması, nesilden nesile aktarılması gerekmektedir.

Şekil:1 Yerel Kalkınmanın Bileşenleri

Kaynak: ALÜFTEKİN Nilüfer, Yerel Düzeyde Ekonomik Kalkınmada Tarımsal Ürün İşleyen KOBİ'lerin Rolü: Karaman İli Araştırması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s.27.

1.6.1. Yerel Kalkınma Çeşitleri

Yerel kalkınma fiziki, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi kalkınma olarak çeşitlendirilmektedir.

1.6.1.1. Fiziki Kalkınma

Kentin fiziki yönden yeterliliğinin olması kentin kalkınmasında önemli bir etkidir. Fiziksel ihtiyaçların karşılanması, planlı şehirleşmenin sağlanması, altyapı ihtiyaçlarının sağlanması yapılabileceklerden bazılarıdır. Fiziki kalkınma işletmelerin etkinliğini, verimliliğini artırır, maliyetleri azaltıp üretkenliği artırır. Böylece de iş hacmi artar, istihdam artar ve refah düzeyi artar.

1.6.1.2. Sosyal Kalkınma

Ana hedefi insan olan sosyal kalkınmada, gelir dağılımı eşitsizliklerinin engellenmesi ihtiyaçları karşılayabilmek için yeterli imkanların sağlanması amaçlanmaktadır.

1.6.1.3. Kültürel Kalkınma

Eğitim düzeyinin yükselmesi, kültürel etkinliklerin artması, kültürel varlıklarının korunması ile ortaya çıkan kalkınma şeklidir.

1.6.1.4. Ekonomik Kalkınma

Bir ülke ekonomisinin iktisadi ve sosyo-kültürel yapısının ve kişi başına düşen milli gelirdeki artış oranının değişmesi ekonomik kalkınma, bir ülkede üretim faktörlerinin, sanayinin, ekonomik yapının, sosyal ve kültürel yapının değişmesi ve iyileşmesi de kalkınma olarak ifade edilmektedir²⁹.

1.6.1.5. Siyasi Kalkınma

Halkın karar ve uygulamalara katılımı, bu katılımlarda sayının artırılması, demokrasiyi gerçekleştiren kuralların halka benimsetilmesi ve alınması gerekli kararların birlikte alınması siyasi kalkınmanın oluşumunu gerçekleştirmektedir³⁰.

1.6.2. Yerel Kalkınmanın Aşamaları

Yerel kalkınmanın temelleri birbirini izleyen altı aşamadan oluşmaktadır³¹.

1.6.2.1. Alansal Analizler ve Kurumsal Çerçeve

Öncelikle, yerel ekonomi ve onun kaynakları hakkında bilgi sağlanır, İstatistikler ve anketler yoluyla bölgenin temel sosyo-ekonomik ve politik verilerinin analizi yapılır. Bilgi sağlama analiz yapma aşamasıdır³².

1.6.2.2. Konsensüs oluşturma

İkinci aşama kalkınma sürecini sahiplenmeye başlayan aşamadır. Karar verme ve bilgi paylaşımı ile yerellik kapsamında ilk basamağın oluşumudur.

²⁹ Ali ARI (2011), “Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, Kobiler ve Esnaf Sanatkarlar.

³⁰ Erol KAYA(2008), **Yerel Kalkınma ve Siyaset**,Yerel Siyaset, Okutan Yayınları,İstanbul, s.118–122.

³¹ Murat ÇETİN(2000),Yerel Kalkınma Ajansları,Bozok Üni, Yozgat, s.128.

³² http://www.ekonomikorumlar.com.tr/dergiler/gundem/Gundem_1_Sayi_523.pdf.

1.6.2.3. Yerel Forum Oluşturma

İkinci aşamanın devamı niteliğindedir. Karar verme, bilgi paylaşımı ve katılımcı sorumlulukları doğrultusunda yerel kalkınma stratejisinin Őeffaflılıęının sağlanması önemlidir.

1.6.2.4. Yerel Kalkınma Stratejisinin Oluşturulması

Bu aşama araştırmalar ve analizler sonucu SWOT analizinin gerçekteştirildiği aşamadır. Planlama aşamasıdır bu planlamalar ile kısa, orta, uzun vadede hedefler belirlenerek kalkınma hedeflerine ulaşılabilir.

1.6.2.5. Yerel Kalkınma Stratejisinin Uygulanması

Yerel kalkınmanın gerçekteştirilmesi için yerel kalkınma planının uygulanmasından yerel katılımcıların sorumlu olduğu aşamadır.

1.7. Yerel Ekonomik Kalkınma

Yerel ekonomik kalkınmayı tanımlamaya yönelik birçok çaba bulunmaktadır. Bu tanımlamaların anlamı zaman içinde değişime uğramıştır. İlk olarak, YEK, dış sanayi yatırımlarının bir bölgeye çekilmesi olarak tanımlanmıştır. Geleneksel olarak YEK önemli ölçüde istihdam olanağı sağlayacak büyük sanayi yatırımlarını bir yöreye çekmeyi amaçlayan teşviklerden oluşan bir strateji olarak grlmştir.

YEK'in belirli alanlardaki sermaye, işgücü ve toprak gibi üretim faktörlerinin kazanç oranlarındaki, sermaye/emek oranındaki, çalışma gücü ve nüfus düzeyindeki değişimlerle yakından ilgili olduğu vurgulanmaktadır.

Son dönemde kurumsal ervede YEK, yerel hükümet veya topluluk tabanlı organizasyonların, işletme faaliyetlerini ve/veya istihdamı devam ettirmek veya teşvik etmek için yoğunlaştıkları süreçleri ifade etmektedir. Diğer taraftan, daha geniş bir ifade ile YEK, ortak bir kentsel bölgede ya da yörede yer alan ve ortak yerel kaynakları paylaşan yerel topluluklar ve yönetimlerle, işletmelerin işbirliği ve eşgüdümlü eylemde bulunabilmelerini sağlayan süreçlerdir.

Bir başka yaklaşımda YEK, yeni iş ve vergi kaynakları yaratmak için özel sektör yatırım fırsatlarını teşvik etmede yerel hükümetlerin kıt kaynakları yönettiği bir süreç

olarak tanımlanır. Böyle bir yapı içerisinde yerel hükümetler, kendi planlarını ve teşviklerini uygulamaya koymaya uğraşabilir veya özel sektör ve toplumsal organizasyonlar gibi kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve ilişki içine girebilir³³.

Dünya Bankası'nın tanımına göre YEK; yerel yönetimlere, özel sektör ve kar amacı gütmeyen sektörlerle ve yerel örgütlere yerel ekonomiyi geliştirmek için beraber çalışma fırsatı tanır. Rekabetçiliği ve sürdürülebilir büyümeyi artırmak üzerinde durur ve büyümenin bu sürece dâhil olduğunu garanti eder. YEK, fiziksel planlama, ekonomi ve pazarlama gibi çeşitli disiplinleri kapsar. Aynı zamanda iş gelişimi, çevre planlama, alt yapı sağlama, emlak gelişimi ve finans gibi çeşitli özel sektör ve yerel yönetim işlevlerini de içerir³⁴.

YEK kavramı yerel yönetimlerin öz denetime sahip olması gerektiğini kabul eder. Bu sebeple, YEK girişimlerinin amacı toplumun sosyal ve ekonomik refah önceliklerini belirlerken yerel katılım ve uzlaşma oluşturmayı cesaretlendirmektir.

Özetle YEK, bölgede mevcut olan doğal, ekonomik, kültürel ve teknolojik kaynakların etkin ve dengeli kullanılmasıyla gerçekleşmektedir. Kırsal alanlarda turizmin teşvik edilmesi, bir yörenin kendine özgü gıda ürünlerinin tanıtılması, yerel istihdamın yaratılması, sanayi odaklarının geliştirilmesi yerel alanların kalkındırılmasını sağlamaktadır. YEK'in sağlanmasında rol oynayan faktörler; yerel yönetimler, işletmeler, sosyo-ekonomik kuruluşlar (kooperatifler, dernekler, vakıflar vb.) dir. YEK, bölgesel politikanın hedeflediği gibi tüm bölgelerde ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasında önemli rol oynamaktadır.

1.7.1. Yerel Ekonomik Kalkınmanın Gelişim Süreci

Yerel Ekonomik Kalkınma (YEK) kavramının ortaya çıkışı 1970'li yıllara kadar uzanmasına rağmen, 1990'lı yılların sonuna kadar girişimcilik, iş geliştirme, alt yapının ve yerel ortaklıkların geliştirilmesi gibi dinamik ve tüm yerel ekonomiyi kapsayan bir strateji yaklaşımı benimsenmemiştir. 1990'lı yıllardan sonra bu stratejilerin farklılaşmasında gelir dağılımında dengesizlikler ile bölgeler arasında hızla artan eşitsizlikler gibi bir çok faktör etken olmuştur. Bununla beraber küreselleşme süreci ile

³³ A. Canan ÖZMEN (2007), **Yerel Ekonomik Kalkınma Girişimi ve Etkileri Beypazarı Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara,s.7.

³⁴ Dünya Bankası (2006), <http://www.worldbank.org/urban/led/>.

ekonomilerin homojen ve bütünleşik bir yapı sergilemesi yerel ekonomik kalkınma yaklaşımlarında farklı bakış açıları ortaya çıkarmıştır³⁵.

Yerel ekonomik kalkınma yerel halkın girişimlerinin devletin de özendirilmesi-teşvikiyle bir araya gelerek tüm toplum için kaliteli hayat standartları ve ekonomik fayda sağlama amacına sürdürülebilir ekonomik kalkınma stratejileri ile ulaşması olarak tanımlanabilir.

YEK tanımında yer alan "yerel" ifadesinin hangi kriterler dahilinde hangi alanlar için kabul edileceği Dünya Bankası'nın yaptığı tanımlamada şu şekilde ifade edilmiştir. "Yerel olarak değerlendirilecek alanlar; metropol olmayan kentsel alanlar, kırsal niteliği ağır basan kentsel alanlar, kasabalar ve köylerdir". Gelişmekte olan ülkelerde nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal alanlarda yaşamaktadır. Bu nedenle "yerel" tanımının bu alanların demografik özelliklerinden dolayı öncelikli olarak kırsal alanlar için kullanılması önem taşımaktadır.

1960 yılından bu yana YEK süreci üç önemli aşama kaydetmiştir. Bu üç aşamanın her kademesinde kalkınma uzmanları başarılı ya da başarısız programlardan yola çıkarak her aşamada farklı yaklaşımlar ortaya koymuşlardır.

Tablo 1.1: Yerel Ekonomik Kalkınmanın Gelişim Süreci

AŞAMALAR	ODAK NOKTALARI	ARAÇLAR
Birinci Aşama (1960-1980)	<ul style="list-style-type: none">> Geçici üretim yatırımları,> Dış yatırımların özendirilmesi,> Yabancı sermaye yatırımlarının özendirilmesi,> Yüksek maliyetli altyapı yatırımları	<ul style="list-style-type: none">> Hibeler> Daha çok yerel üretim yatırımlarına yönelik sübvansiyonlu krediler,> Vergi indirimleri,> Sübvansiyonlu ağır altyapı yatırımları,> Pahalı endüstriyel istihdam teknikleri.
ikinci Aşama (1980-1990)	<ul style="list-style-type: none">> Mevcut yerel işletmelerin geliştirilmesi,> Yerel yatırımların belirli sektörler dahilinde özendirilmesi.	<ul style="list-style-type: none">> Bireysel üreticilere yapılan direk ödemeler,> İş geliştirme konusunda danışmanlık hizmetleri> KOBİ'lere yönelik eğitim programları> Yeni iş kuracaklara sağlanan destekler,> Yüksek ve düşük maliyetli altyapı yatırımları.

³⁵ Deniz TİMURÇİN (2010), "Türkiye'de Kobilerin Rekabet Gücü ve Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kümelenmenin Etkisi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, s,45.

Üçüncü Aşama (1990-)	<ul style="list-style-type: none"> > Düşük maliyetli altyapı yatırımları, > Kamu ve özel ortaklıkları, > Kamu yatırımlarına destek olması için özel sektörün teşvik edilmesi, > Yerel alanların rekabet üstünlüğü sağlayabileceği alanları için yoğun yatırımların yapılması. 	<ul style="list-style-type: none"> > Yerel firmaların çoğalması > Rekabet edebilir yerel yatırım ortamlarının sağlanması, > İşbirliği ağlarının oluşturulmasının teşviki ve desteklenmesi, > İş kümelerinin geliştirilmesi için teşviklerin uygulanması, > Eğitimli iş gücünün yaratılması, > Yerel yatırımların kümeleme gelişimi ile desteklenmesi, > Kaliteli hayat standartlarının yaratılması.
-------------------------	---	---

Kaynak: ALÜFTEKİN Nilay (2007), Yerel Düzeyde ekonomik Kalkınmada Tarımsal Ürün İşleyen Kobiler'in Rolü:Karaman İli Araştırması, Doktora tezi,Ankara.s.29.

1.7.2. Yerel Ekonomik Kalkınma İlkeleri

Bölgesel eşitsizlikleri gidermek, dengeli ve sürdürülebilir büyümeyi sağlamak için birçok politika ve araçlar geliştirilmiştir. Bölgelerin yerel düzeyde kendi kaynakları ile bilgi ve deneyimlerini kullanarak kalkınmak için yapacakları belli başlı ilkeler yer almaktadır. Bu ilkeleri sıralamak gerekirse;

- Kalkınma insan odaklı olmalıdır.
- Sadece salt büyümeyi amaçlamayan, büyümenin bireylere ve topluma nasıl yansıdığını belirten yaklaşımlar olmalıdır.
- Kalkınma sürecinden eşit pay alamayan kesimleri gözetici, pozitif ayrımcı politikalar uygulanmalıdır.
- Yerel ekonomik kalkınma her zaman eşitleyici ve kapsayıcı olmalıdır.
- Kalkınma, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel etmenler birbirlerini tamamlayıcı etkileşimde olmalıdırlar³⁶.
- Yerel yönetimler, kendi yörelerinin ekonomik kalkınmasını sağlamalıdır.

³⁶ Korel GÖYMEN, **Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler**, <http://ipc.sabanciuniv.edu/tr/ArastirmaAlanlari/documents/KorelGoymen.pdf>.

- Yöreyi, bölge ve yakın çevresiyle sosyal ve ekonomik açıdan bir bütün durumuna getirmelidir.
- Üretim, destek ve gelişimi teşvik edecek yeterli altyapının mevcudiyetiyle ekonomik büyüme ve kalkınma sağlanmalıdır.
- Yerel ekonominin kalkınması için kamu - özel sektör işbirliği yapılmalıdır³⁷.

Bu ilkeler kapsamında yerel kaynakların kullanım alanı artırılarak bölgesel gelişimin sağlanması amaçlanmaktadır.

1.7.3. Yerel Ekonomik Kalkınma Politikaları

- **Genel Politikalar (Stratejik Planlama Yaklaşımı):** Stratejik yerel ekonomik kalkınma; yerel yönetimlerin o yörenin insani, toplumsal, kurumsal, ekonomik ve doğal kaynaklarıyla coğrafi konumunun avantajlarını geniş ölçekli, uzun dönemli ve geleceğe yönelik olarak bir vizyon çerçevesinde planlaması sürecidir. Stratejik planlama yaklaşımında önemli olan doğru işlerin bulunup onlar üzerine yoğunlaşarak, özel sektörü teşvik etmek ve desteklemek, ekonomik kalkınmaya liderlik etmek, kamusal altyapı yatırımlarını tamamlamaktır³⁸.
- **Dar Kapsamlı Politikalar:** Özel Sektör Endeksli Yerel Kalkınma Politikaları; yerel ekonomik kalkınmada gelişimi özel sektöre bırakan ve kamuya, özel sektör yatırımlarını kolaylaştırıcı ve teşvik edici görev yükleyen politikalarlardır. Bu kapsamdaki politikalar; kapasite artırıcı politikalar ile artan vergiler ve istihdam ile geliri artırmaya yönelik uygulanmaktadır.
- **Özel Sektöre Koşullu Destek Politikaları:** Özel sektöre koşullu destek veren yerel ekonomik kalkınma politikalarında, özel girişimcilerin ve yatırımcıların bir yörede yapacakları yatırım karşılığında o yörenin gereksinimlerine yönelik bir hizmet sunması ya da kamusal yarar sağlayacak bir proje geliştirilmesi şart koşulmaktadır. Özel yatırımların neden olduğu kamusal maliyetler ve yerel kalkınma sonucu gelirin adaletli dağıtılamaması sonucunda bu politikada sorun yaşanmaktadır.
- **Canlandırma ya da Islah Politikaları:** Dar kapsamlı politikalarlardır. Yoksul, işsizliğin ve toplumsal sorunların yoğun olduğu belli bir coğrafi bölgenin yaşam koşullarının

³⁷ <http://www.mo.org.tr/UIKDocs/kentselsart1.pdf>.

³⁸ www.iibfdergi.ibu.edu.tr/index.php/ijesr/article/download/86/273.

iyileştirilmesini hedeflemektedir. Geri kalmış bir bölgenin ıslahını, sosyal ve ekonomik açıdan kalkınmasını hedeflemektedir.

– **Topluluk Türüne Göre Oluşturulan Politikalar:** Büyüme potansiyeline sahip bir kent bölgesinin ekonomik kalkınma politikası çeşitli sınıflara ayrılmaktadır. Yani yerleşim, ticaret ve sanayi alanlarının gelişimini planlayan ve çevre koruyucu politikalar sınıflandırma kapsamında yer almaktadır. Yeniden yapılanan bölgede uygulanacak politikalar ise yerel ekonomik yapıyı, işletmeleri ve işgücünün niteliklerini geliştiren politikalar, değişen bölgesel - ulusal - küresel ekonomik yapıya uyumu kolaylaştıran politikalar, yeni ekonomik faaliyet alanları gelişimini teşvik eden politikalar, Küçülen ekonomiye sahip bölgeler için kamusal kaynakları verimli ve etkin yöneten, alternatif ekonomik faaliyetlerin gelişimine öncülük eden, ulusal işletmelerin yatırımını sağlayacak kentsel altyapıyı geliştiren, istihdam sağlayacak politikalar uygulanmalıdır³⁹.

1.7.4. Yerel Kalkınma Ajansları

Yerel kalkınma ajansları, yerel kalkınma yaklaşımının uygulamadaki yönünü ve yerel kalkınma üzerinde yoğunlaşan uluslararası organizasyonların yoğun katılımını yansıtmaktadır. İlk kez 1950'lerde oluşturulan bu ajanslar, profesyonel birlikler ve sivil toplumu içeren kamu ve özel sektör kurumlarının şekillendirdiği, kar amacı gütmeyen bağımsız organizasyonlardır⁴⁰.

Yerel kalkınma ajanslarının, yerel ekonomik kalkınmayı sağlayıcı özellikleri;

- Organize bir yapıya sahip olması,
- Alansal bir yapı sergilemesi,
- Sosyal diyalog ve görüşmeler için bir forum niteliği taşıması,
- Yerel kalkınma planlarını koordine etmesi,
- Yoksullukla mücadele aracı olması,

³⁹ Hüseyin GÜL (2004), **Ekonomik Kalkınmada Yerel Alternatifler**, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, Cilt: 1, s. 205 - 209.

⁴⁰Nahide KÜÇÜK(2010), **Yerel Ekonomik Kalkınmada Yeni Bir Açılım: Teknoparklar(Gaziantep Teknopark Örneği)**,YayınlanmamışYüksel Lisans Tezi,s.22.

1.8. Yerel Ekonomik Kalkınmanın Öne Çıkmasındaki Etken

Yerel ekonomik kalkınma yaklaşımının popülaritesinin artmasında geleneksel kalkınma politikalarına olan güvenin sarsılması önemli rol oynamıştır. Ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmede standart bazı politika ve stratejileri benimseyen geleneksel yukarıdan-aşağıya kalkınma yaklaşımlarının başarısız olmasının ardında pek çok neden vardır.

Şekil 3'te yerel ekonomik kalkınma ile geleneksel kalkınma yaklaşımları arasındaki önemli farklılıkları gösterilmektedir.

Geleneksel kalkınma yaklaşımları yerel aktörleri dikkate almayan merkezi yönetim planlamacıları ve kalkınma kurumları tarafından oluşturulur ve uygulanırken, yerel ekonomik kalkınma uygulamaları ise her bir yöre/bölgenin rekabetçi avantajlarını ve ekonomik potansiyelini kullanarak tüm alansal düzeylerde kalkınmanın desteklenmesini savunmaktadır.

Geleneksel kalkınma politikaları, bakanlar kurulu ya da merkezi yönetim kurumları tarafından genel çerçevede belirlenmekte, uygulanmakta ve yönetilmektedir. Bunun aksine, yerel aktörlerin katılımını ön planda tutan yerel ekonomik kalkınma stratejileri, tüm aktörler arasında büyük ölçüde yatay ve dikey koordinasyonu ve işbirliğini gerektirmektedir.

Geleneksel politikalar, sektörel bir uygulama eğilimindedir. Yerel ekonomik kalkınma ise, ekonomik kalkınmayı gerçekleştirme aracı olarak alansal/bölgesel bir yaklaşım sergilemektedir. Her bir bölgenin ekonomik, sosyal ve kurumsal koşulları ve yerel ekonomik potansiyelin belirlenmesi kalkınma stratejisinin temelini teşkil etmektedir. Çoğu geleneksel kalkınma politikasının sektörel yaklaşımları, büyük endüstriyel projeleri gerçekleştirmeye yöneliktir.

Yerel ekonomik kalkınma geleceğe yönelik ekonomik aktiviteleri geliştirmek için temel koşulları iyileştirmeye çalışırken, geleneksel politikalar ekonomik aktiviteleri gerçekleştirmek için finansal destekler ve teşvik paketleri ile ilgilidir⁴¹.

⁴¹ Murat ÇETİN (2007), **Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar**, Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim ve Ekonomi, Cilt:14, Sayı:1, s.157.

Şekil 2. Geleneksel Kalkınma ile Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımları Arasındaki Temel Farklar

Geleneksel Kalkınma	Yerel Ekonomik Kalkınma
1. Yukarıdan-aşağıya kalkınma yaklaşımında yöre ve bölgelerle ilgili kararlar merkezde alınır.	1. Kalkınma tüm alansal düzeylerde aşağıdan (yerelden) alınan inisiyatif ile gerçekleştirilir.
2. Merkezi yönetim ile idare edilir.	2. Tek merkezden yönetilmez, yönetim katmanları arasında dikey işbirliği, kamu ve özel kesim arasında yatay işbirliği söz konusudur.
3. Kalkınmada sektörel yaklaşım geçerlidir.	3. Kalkınmada alansal yaklaşım (yerelleşme, çevre gibi) geçerlidir.
4. Diğer ekonomik aktiviteleri destekleyecek şekilde büyük endüstriyel projeler geliştirilir.	4. Yerel ekonomik sistemin değişen ekonomik çevreye uyumunu sağlayabilmek için her bir yörenin kalkınma potansiyelinden azami istifade sağlanır.
5. Ekonomik aktiviteleri çekebilmek için finansal teşvikler uygulanır.	5. Ekonomik aktivitelerin gelişmesi için temel bazı koşullar gerçekleştirilmeye çalışılır.

(**Kaynak:** ÇETİN Murat(2007),Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar, Celal Bayar Üniversitesi,İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,Yönetim ve Ekonomi, Cilt:14,Sayı:1,s.157.)

Geleneksel kalkınma politikaları olumsuz sonuçlara yol açmıştır. Böylece kalkınma yaklaşımlarının geçerliliği sorgulanmış ve sonuç olarak yeni yeni yerel ekonomik kalkınma politikaları ve stratejileri ortaya konulmuştur. Bireyler, firmalar ve bölgeler kendi farklı yapıları nedeniyle farklı sosyal ve ekonomik stratejiler uygulamak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle, alansal düzeyde bölgenin herhangi bir yöresine uyarlanabilecek tek bir strateji de söz konusu olmamaktadır⁴².

⁴² Murat ÇETİN(2007),Yönetim ve Ekonomi,Celal Bayar Üni. Cilt:14,sayı:1,Manisa.

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYA'DA, AVRUPA'DA VE TÜRKİYE'DE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI (STK) VE KALKINMA

2.1. Dünyada Sivil Toplum

Dünyadaki sivil toplum hareketlerinin temelinde özgürlük, kimlik sorunları, insan hakları, çevre sorunları ve açlık gibi temel hak yatmaktadır. Bu hak arayışları da sivil toplum örgütlerini uluslararası entegrasyonlar gerçekleştirmeye yönelmiştir.. Bunun sonucunda STK'lar kendi ülkelerindeki aynı zamanda dış ülkelerdeki sorunlara çözüm bulma yoluna gitmişlerdir. Böylece toplumlar arası bütünlük sağlanmış ve uluslararası duyarlılık oluşmaya başlamıştır.

STK'lar, ulus devletlere karşı uluslararası sivil toplumun temsilcileri olarak gösterilmektedirler. Çünkü uluslararası alanda etkisini kaybetmeye başlayan devlete yeni bir alternatiftir STK'lar. Üstlendikleri işlevler ile küresel boyutta politikaları etkileme ve belirleme gücüne sahip olmaktadırlar. Kalkınma sürecinde özellikle uluslar arası çevreler tarafından kalkınmanın yeni aktörleri olarak görülmektedirler⁴³. Bireylerin devlet dışındaki yeni bağıdır sivil toplum.

1970'lere daha dar kapsamlı olan sivil toplum düşüncesi, 1980'lerden itibaren küresel boyuta ulaşmıştır. 2000'li yıllardan itibaren ise sivil toplum hareketlerinin küreselleşmesinde hızlı bir yayılım görülmektedir. Bunda iletişim olanakları ve teknolojinin gelişimi oldukça etkilidir. İnternet ortamında bile gruplar bir araya gelerek çeşitli faaliyetlerde bulunabilmektedirler. Dünya genelindeki açlık, hastalık, ırk ayrımcılığı, uluslar arası çevre sorunları, küresel ısınma vb. birçok faaliyet küresel sivil toplum hareketlerinin faaliyet konuları olmuştur.

Avrupa Birliğine aday ülkeler için üyeliğin ön koşulu niteliği taşıyan Kopenhag Kriterlerine uyum süreci çerçevesine de sivil toplumun öneminden bahsedilmektedir. Bu da Avrupa Birliğinde sivil toplumun ne düzeyde öneme sahip olduğunu göstermektedir. Politika kriterleri örgütlenme serbestliğini, devletin en az müdahalesini

⁴³Esra AÇI YÜKSEL(2005) "Küreselleşme Olgusu ve STK'lar", **Üniversite–Toplum Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1, s.7.

ve çalışma alanına bakılmaksızın bütün STK'lar için en üst düzeyde özerkliği gerektirir⁴⁴.

2.2. Avrupa'da Sivil Toplumun Gelişim Süreci

Avrupa'da sivil toplum, Batı Avrupa ve Doğu Avrupa ülkelerinin tarihsel süreç içerisinde siyasal açıdan yaşamış olduğu yapısal değişimler sonucu şekillenmiş ve bugünkü duruma kavuşmuştur.

2.2.1. Batı Avrupa'da Sivil Toplumun Oluşumu

Birinci Dünya Savaşından sonra Avrupa yerle bir olmuştur. Savaş sonrası etkiler ve 1929 yılında yaşanan ekonomik bunalım Avrupa'nın sosyal ve ekonomik hayatında köklü değişimlere neden olmuştur. Bunun beraberinde İkinci Dünya Savaşının da yansımaları ile Avrupa'da devletin yetişemediği alanlar ortaya çıkmıştır. Bu alanlar yeni gönüllü örgütlenmelerin oluşumuna neden olmuştur. Gönüllülük ilkesi ile çalışan bu örgütlenmeler yoksul ülkelerin insanlarıyla Batı Avrupalı işsizler arasında uluslar arası işbirliği politikası oluşturmaktadırlar⁴⁵.

Batı Avrupa'da sivil toplumun gelişimini 13. yüzyılın başlarına kadar uzanmaktadır. Devlet alanı dışında tutulan özerk, örgütlü toplulukları içine alan bir toplumsal gelişme olarak sivil toplumun kendisini gerçek anlamda bu dönemde göstermiştir. Pazar ekonomisinin oluşması, zenginlik oranının artması, özel yaşam ile paralel mülkiyet hakkının gelişmesi ve değişik yaşam biçimlerinin oluşması 13. yüzyılda Batı Avrupa'da sivil toplumun gelişimini sağlamıştır. Ekonomik gelişimin üst düzeye ulaşması, nüfusun ve sermayenin artışı ve yaşam koşullarının iyileşmesi ekonomik yaşamı canlandırırken siyasal ve hukuksal açıdan toplumu yeni arayışlara itmiştir. Ayrıca Batı Avrupa için önemli olan mülkiyet haklarının temelleri bu dönemde atılmıştır⁴⁶.

⁴⁴ Gülgün ERDOĞAN TOSUN; "Birleştirici Demokrasi Devlet-Sivil Toplum İlişkisinin Yeniden Yapılandırılması İçin Bir Analiz Aracı Olabilir Mi?", **Sivil Toplum Dergisi**, Sayı:1, Ocak-Mart 2003, s. 10.

⁴⁵ Mahmut Fevzi ÖZLÜER(2006)Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği,Ankara Üni. Sos. Bil.Ens.Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi,Ankara,s.26-27.

⁴⁶Ömer ÇAHA (2003),Aşkın Devletten Sivil Topluma, Gendaş Yayınları,İstanbul,s.94.

Sonuç olarak iktisadi açıdan sanayi toplumu siyasal açıdan da İngiliz ve Fransız Devrimleri Orta Çağ Avrupa'sının siyasal yapılanmasındaki izleri önemli ölçüde değiştirmiştir. Modern toplumda, sivil toplumun canlanmasına katkı sağlayan serbest rekabet, piyasa ekonomisi ve sınırlı devlet anlayışı gibi kavramlar bireyi esas alan düşüncenin uzantıları olarak karşımıza çıkmaktadır⁴⁷.

2.2.1.1. İngiltere ve Fransa Modeli

Batı Avrupa'da genel olarak İngiltere ve Fransa olmak üzere iki tip toplum-devlet ilişkisi görülmektedir. İngiltere'de sosyal sınıflar çok etkili olmakla birlikte ülke geleneksel aristokratlar tarafından idare edilmekteydi. Sanayi Devrimi sonrasında İngiltere'de görülen sendikalaşma oranı sivil toplum kuruluşlarının siyasal hayattaki etkin konumu göstermektedir⁴⁸.

Fransa'da İngiltere'nin aksine ekonomi içerisinde devletin varlığı hissedilmekteydi. II. Dünya Savaşı'ndan sonra savaşın fabrikalar, üretim araçları üzerinde yarattığı hasarların tekrardan inşa edilmesi çabası ile Fransa'da çalışma verimliliği %5'e kadar yükselmişti. Ancak para sisteminin bozulması, İsrail ile Arap çatışması sonucu meydana gelen petrol şoku Fransa'nın büyüme döneminin sona ermesine neden olmuştu. 1973 ile 1979 yılları arasında Fransa'nın ekonomisindeki büyüme %3'ün altına düşmüştü. Fransa 1983 yılında enflasyonla mücadele politikası izlemeye başlamıştı. Ancak bu politika özelleştirmeler ve yönetmelik iptalleri yoluyla ekonomiyi serbestleştirmeye dayanmaktaydı⁴⁹. 1990'lı yılların sonlarında Fransa istihdam politikasına yönelik yenilikler sağlamış, böylece işsizlik oranında düşüş sağlanmıştı. Günümüzde Fransa'nın ekonomisi ise dış ticarete büyüme göstermekle birlikte ekonominin liberalleşmesi konusundaki çalışmalar geniş bir biçimde yürütülmeye devam etmektedir. Özelleştirme konusunda önceki dönemlerde katı olan Fransa'nın özelleştirecek birkaç şirket ve devletin elden çıkaracak birkaç iştiraki kalmıştır⁵⁰. Ayrıca Fransa'da çalışanlara tanınan önemli hukuki ve mali dayanaklarda ülkedeki güçlü sendikaların etkisi yadsınamaz⁵¹.

Batı Avrupa'da sivil toplum Doğu Avrupa'ya göre daha hızlı gelişme göstermiştir.

⁴⁷ İbrahim KAYA ve Didem SARGIN (2008), "Avrupa Birliği Müzakere Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Bakışı", Çanakkale Onsekiz Mart Üni. Bilimsel Araştırma Projesi, Proje no:2006/31, s.14.

⁴⁸ <http://www.egev.org.tr/node/74>

⁴⁹ <http://www.ambafrance-tr.org/spip.php?article920>

⁵⁰ <http://www.ambafrance-tr.org/spip.php?article920>

⁵¹ http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/06/050616_france-economy.shtml

2.2.2. Doğu Avrupa'da Sivil Toplumun Oluşumu

Doğu Avrupa'da sivil toplum kavramı 1976 yılında siyasal idareye karşı kullanılmaya başlandı⁵². Batı Avrupa'da sivil toplum Doğu Avrupa'ya göre daha kolay ve daha hızlı gelişmiştir. Bunun nedeni de Doğu Avrupa'nın devlet merkezli olması olarak görülmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında çok geçmeden sosyalizmin ayak seslerinin duyulmaya başlamasıyla birlikte eski imparatorluklardan ayrılan ve ulusal tarzda kurulan Doğu Avrupa'daki birçok yeni devlet sosyalizmin çekim alanına girmeye başladı. Rusya'da gerçekleştirilen sosyalist devrim kısa bir sürede Doğu Avrupa'daki ülkeleri çekim alanına aldı. İkinci Dünya Savaşının bitimiyle birlikte "demokratik batı" karşısında alternatif bir dünya olarak "Sosyalist Blok" ortaya çıktı. Sosyalist blokta yer alan ülkelerdeki sivil toplum unsurları buralarda kurulan komünist rejimlerle birlikte yok olmak zorunda kaldılar. Bu bakımdan Doğu Almanya, Polonya, Macaristan, Çekoslovakya, daha sonraları Yugoslavya, Bulgaristan ve Arnavutluk gibi ülkelerdeki parlamenter rejimler ve sivil toplum nüveleri birer birer son bularak yerlerini devletle bütünleşen komünist partilere terk etmek zorunda kaldılar. 1917 yılında başlayan süreç 1980'li yılların sonlarına kadar devam etmiş ve bu süre içinde sosyalist ülkelerde sivil toplumun sadece varlığı değil, aynı zamanda ismi bile unutulmuştur⁵³.

1990'lı yıllarda sosyalist rejimlerin etkisinin azalmasıyla bu ülkelerde sivil toplum kendisini hızlı bir şekilde geliştirmiştir. 1992'de birçok ülke AB'ye üye olmaya çalışmıştır. AB'ye üyelik ortak yürütülecek politikaları da beraberinde getirmiştir. Bu politikalarda ülke halklarının ve kültürlerinin kaynaşması, toplumun genişleme süreci ile birlikte bilinçlendirilmesi açısından sivil toplum oluşumlarının artırılması şarttır. Bu açıdan 2000'li yıllara gelindiğinde Doğu Avrupa ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda sivil toplumun rahat gelişimini sağlayacak sivil toplum alanı oluşturmaya yönelik gerekli hukuki düzenlemeler sağlanmış, demokratik bir ortam esas alınmıştır. AB'ne katılımında ön koşul olan sivil toplumun gelişimi ile birçok Doğu Avrupa ülkesi 2004 yılında AB'ye üye olmuştur.

2.3. Türkiye'de Sivil Toplum

⁵² Zbigniew Pelezyński "Dayanışma ve Sivil Toplumun Yeniden Doğuşu", Çev. A. Çiğdem(2004), Sivil Toplum ve Devlet, Yedi Kıta Yayınları, Ankara, s.393.

⁵³ Ömer ÇAHA (2005), "Liberal ve Sosyalist Ülkelerde Sivil Toplum", İşhad, İstanbul.

Türkiye'de sivil toplumun gelişimi 1940'lara dayansa da özellikle son yıllarda kavramla ilgili tartışmalar yoğunlaşmıştır. Dünyada bunun tartışılıyor olması 1980'li yıllardan sonra büyük bir gelişim gösteren sivil toplum örgütlerinin sosyal yaşamda ve kamusal alanda etkili olmaya başlaması da tartışmaların yoğunlaşmasına sebep olan etkenlerdir. Batıdaki gelişmelerin tersine, Türkiye'de sivil toplum alanı yeterince gelişmemiştir. Bu yüzden, iktidarı sınırlayan girişimler toplumsal gelişmelerin bir sonucu olarak değil, daha çok iktidarın kendi kendini sınırlaması şeklinde ortaya çıkmıştır⁵⁴.

2.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Sivil Toplum

Türk toplumu toplumsal ve kültürel yapısı itibarı ile de öz tarihi olan bir toplumdur. Geçmişten günümüze intikal etmiş olan birçok tecrübe ve kuruma sahiptir. Türk toplumlarında yardımlaşma, dayanışma, inanç, gelenek, ve en önemlisi sivil dayanışma gibi algılar hep var olmuştur. İslamiyet öncesi Türk destanlarında da yoksullara yardım etme, açları doyurma gibi sosyal yardım/yardımlaşma geleneğine rastlanmaktadır ve bunların varlığı bilinmektedir. Örneğin bugün de sosyal yardım ve sosyal hizmetler kapsamında kabul edilen kurumlardan olan ve yaşlılara koruma hizmetini veren ilk sivil kurumun Selçuklular döneminde olması da buna bir örnektir. O döneme ait sivil toplum anlayışını çağrıştıran örgütlü sivil dayanışma kurumları bulunmaktadır⁵⁵.

Osmanlı toplumunda da sivil toplum potansiyeli taşıyan bazı unsurlardan bahsedilebilir. Bunlar loncalar, kurumsallaşmış dini örgütlenmeler ve loncalardır. Kurumsal anlamda bir sivil toplum örgütlenmesi olan vakıflar, dünyada henüz sosyal adalet, sosyal refah, dengeli gelir dağılımı, sosyal güvenlik, sosyal hizmet gibi kavramları konuşulmadığı dönemlerde, Osmanlı toplumunda bu kavramların içini doldurmaya yönelik sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel bir faaliyet alanı ve örgütlü sivil dayanışma örneği olarak gösterilebilmektedir⁵⁶.

Tanzimat öncesi dönemde, Osmanlı'da sivil toplum çok fazla gelişmemiştir. Tanzimat dönemi ve Tanzimat sonrası dönemde Osmanlı devletindeki modernleşme ve yenilik hareketlerle sivil toplum gelişme göstermiştir. Sened-i İttifak, Gülhane Hatt-ı

⁵⁴ Osman ARSLAN (1999), **Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara, Yüksek lisans Tezi, s.106.

⁵⁵ Ali Rıza ABAY (2012), **Sivil Toplum ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma ve Sivil Toplum Örgütleri**, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/06-04.pdf>

⁵⁶ Ali ÖZALP (2008), http://www.corum.gov.tr/ortak_icerik/www.icisleri/tez9.pdf.

Hümayunu, Islahat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet gibi yenilikçi hareketler ile devleın etki alanı daraltılarak sivil toplum inisiyatifini biraz daha genişletmiştir⁵⁷.

Osmanlı'da, Kanun-i Esasi'nin ikinci kez uygulamaya konulmasından sonra toplumsal yaşamda pek çok değişiklik yaşanmıştır. Mecliste sivil toplumun gelişimi açısından önem taşıyan birçok yasa kabul edilmiştir. Bu yasalar arasında önemli olanları; toplantı, basın, grev ve dernek yasalarıdır⁵⁸. Bu dönemde her ne kadar sivil toplum adına önemli gelişmeler olsa da, bu reformların sivil toplumun gelişimine beklendiği kadar katkısı olamamıştır⁵⁹.

2.3.2. Cumhuriyet Döneminde Sivil Toplum

Cumhuriyet dönemine sivil toplum örgütlenmesi açısından Osmanlının siyasal ve toplumsal kültürü devam etmektedir. Çok partili dönem demokrasinin kısmen de olsa gelişmeye başladığı, özerk ortamların oluşmaya başladığı, toplumdaki farklı kesimlerin örgütlenmeye başladığı ve sivil toplumun yayılmaya başladığı dönemdir.

Türkiye de sivil toplumun dönüm noktaları olarak 1946 çok partili hayata geçiş, 1973 askeri müdahaleler ve 1980.

Türkiye'de 1980'li yılların başı sivil toplum örgütlenmesi ve sivil toplumun oluşumu açısından yeni bir başlangıç olarak kabul edilmelidir. Zira dünyadaki gelişmelere paralel olarak 12 Eylül 1980 askeri darbe döneminin arkasından "birey devlet için midir yoksa devlet birey için midir" tartışması bütün toplum kesimlerini tartışmanın içine çekmiş ve sivil toplum alanı genişlemeye başlamıştır. 12 Eylül sonrası siyasi partilerin yasaklanması ve siyasilere uygulanan yasaklar nedeni ile siyasi hayata Sivil Toplum Kuruluşlarının girmesine neden olmuştur. Açıktan siyasi faaliyet sürdüremeyen siyasi örgütler Sivil Toplum Kuruluşları (sendika, odalar vb.) aracılığı ile seslerini duyurmaya, mevcut boşluğu doldurmaya çalıştılar. Özal ile başlayan nispi liberal anlayışın sonucu olarak siyasi hayatın renklenmesi ile muhalif oluşumlar da gün yüzüne çıkmaya ve

⁵⁷ Sefa USTA (2006), Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum Demokrasi ve Güven, Selçuk Üni. Sos. Bilimler ens. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, s.53.

⁵⁸ Kadriye KOÇ(2005),**Sivil Toplum Kuruluşlarının Siyasal İktidarın Karar Verme Sürecine Etkileri**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, s.90-92.

⁵⁹ Sefa USTA(2006),Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum Demokrasi ve Güven, Selçuk Üni. Sos. Bilimler ens. Doktora tezi, Konya, s.53.

eylemcilikler ortaya koymaya başlamıştır⁶⁰. Türkiye'de 1980 sonrasında siyasal sistemin tıkanmasına bağlı olarak hızla kurumlaşan Sivil Toplum Kuruluşları, katılımcı demokrasini

n önemli bir unsuru olarak, toplumda önemli işlevleri yerine getirmeye adaydırlar⁶¹.

Sivil toplumun gelişiminde en önemli etmen olarak, 1995 yılında siyasal partiler, sendikalar, dernekler, vakıflar, meslek odaları ve kooperatifler gibi sivil toplum kuruluşları arasında organik ilişkileri ve işbirliğini yasaklayan Anayasa maddelerinin kaldırılması gösterilebilir⁶².

1990'lardan sonra giderek sivilleşen Türk hukuk sistemi hem bireysel özgürlüklerin gelişmesine hem de sivil toplumun gelişmesinin önündeki engelleri kaldırmıştır. Fakat örgütlenme ve kendi sorunlarını devlet katkısına ihtiyaç duymadan çözüme yeteneği birden bire elde edilecek bir durum değildir⁶³.

Sivil Toplum Kuruluşlarının toplumsal algıda tanınırlık bakımından zirveye çıktığı dönem, 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi sonrasındaki süreçtir. Bu dönemde Sivil Toplum Kuruluşları, toplumsal dayanışma anlamında son derece nitelikli ve karşılıklı güvene dayalı bir ortam yaratmıştır. Bu dönemde kamuoyunun Sivil Toplum Kuruluşlarına bakışında önemli bir pozitif değişim yaşanmış ve Sivil Toplum Kuruluşları daha meşru bir kurum olarak algılanmıştır. Bu ortam, hem Sivil Toplum Kuruluşları arasındaki, hem de Sivil Toplum Kuruluşlarıyla sosyal gruplar arasındaki ilişkiler ağını güçlendirirken devlet-sivil toplum ilişkisini kararsızlığa itmiştir. 19 Kutsal devlet algılamasının oldukça güçlü olduğu Türk toplumunda, temel sosyal hizmetler devletten beklenmektedir. Oysa Marmara Depremi'nde kamuoyunda devlet aygıtının ne kadar etkin çalıştığı sorgulanmaya başlanmış; diğer taraftan devletten beklenen birçok

⁶⁰ Güney UZUN (2007), Sivil Toplum Kavramı ve Kurumu, Siyasi Muhalefeti Temsil Eder mi?, <http://www.geocities.com/kureseldirenis/ozel/ms48.htm720078>,

⁶¹ Mehmet ASLAN ve Gazanfer KAYA, **1980 Sonrası Türkiye'de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları**, <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/867.pdf>

⁶² Ergun ÖZBUDUN (1999), "Türkiye'de Sivil Toplum ve Demokratik Konsolidasyon", **Elisabeth Özdalga ve Sune Persson (Ed.), Sivil Toplum Demokrasi ve İslam Dünyası**, İstanbul, s.114.

⁶³ İlyas DOĞAN (2007), Türkiye'de Çok Partili Dönemde Sivil Toplumun Gelişimi (1945-2000), KHUKA, Eylül, s.83.

faaliyetin sivil toplum tarafından gerçekleştirilmesi nedeniyle devletle Sivil Toplum Kuruluşları belirli faaliyet alanlarında kıyaslanmaya başlanmıştır⁶⁴.

Türkiye'de sivil toplum örgütleri, özellikle son 15 yılda gerek etkinlik ve söylemleri, gerekse de siyasal otoriteyle mesafesi açısından sıkça gündeme gelmekte ve tartışılmaktadır. Yakın zamanda, büyük metropollerde gerçekleşen mitingler ve bu mitinglerin organizasyonunda sivil toplum örgütlerinin aktif rol oynaması medyada ve kamuoyunda bu örgütlere yönelik ilginin artışına neden olmuştur. Zira bu örgütler, yaşanan siyasal gelişmelerde taraf olma, kanaat geliştirme ve kamuoyu oluşturma noktasında söz sahibi olmaktadır⁶⁵.

2.4. Türkiye'de Sivil Toplum Kuruluşlarının Örgütlenme Biçimleri

Baskıya dayalı yönetimlerin olduğu ülkelerde sivil toplum kuruluşları daha az gelişme gösterirken, demokratik yönetimlerin olduğu ülkelerde sivil toplum kuruluşları daha hızlı ve daha rahat gelişme göstermektedir. Bu doğrultuda sivil toplum kuruluşlarının örgüt yapılarını da mevcut buldukları ülkelerin yasal şartları belirlemektedir. Demokratik toplumlarda birbirinden farklı, çeşitli örgütlenme biçimleri de ortaya çıkmaktadır. STK'lar bürokrasi içerisinde yer alan hiyerarşi, yasal otorite gibi unsurlardan uzak durmaktadırlar⁶⁶.

Türkiye'de görülen en yaygın örgütlenme biçimleri olarak dernekler, vakıflar ve sendikalar, meslek kuruluşları ve yurttaş girişimleridir. Sendika, dernek, vakıf gibi kuruluşlar kazanç amacı taşımayan özel hukuk tüzel kişileri kategorisine girmektedir.

2.4.1. Dernekler

Dünyada ve ülkemizde faaliyette bulunan vakıflar, dernekler gibi kuruluşlar ülkemizde STK olarak adlandırılmaktadır⁶⁷. Benzer görüşlere sahip bireylerin bir araya gelerek oluşturduğu örgütlenmeler olan dernekler genellikle kültür, hayır, dayanışma örgütleri olarak bilinmektedirler.

⁶⁴ Hakan ÇOPUR (2001), **Teoriden Pratiğe Sivil Toplum**, http://www.ekopolitik.org/images/cust_files/070522142001.pdf

⁶⁵Özkan YILDIZ(2006), Neoliberalizm, Sosyal Devlet ve Türkiye'de Vakıflar, **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl:4,Sayı:15, İstanbul, s.18.

⁶⁶Engin YILDIRIM (2004), Sivil Toplumun Araçsallaştırılması, **1. STK Kongresi**, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Biga İ.İ.B.F., Çanakkale, s. 123.

⁶⁷ Sennur ÖZDEMİR (2007), "Türkiye'nin Özgün Sınıflaşması: Müsiad ve Hak-İş". **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 5, Sayı 19.

Derneklerin sanayi toplumu ile birlikte kendisini gösterdiği söylenebilir. Sanayileşmeyle kapitalist ekonomiye geçilmiş ve ekonomik gelişme ile de iş bölümü ve uzmanlaşma artmıştır. Bunun sonucunda da tek düze toplum tipi yerine çoğunluğun yüksek kültür düzeyine sahip olduğu, kendi aralarında çıkar çatışması olan ama bir arada yaşamaları zorunlu bir toplum yapısı ortaya çıkmaktadır. Böylece bu fikir ve görüşleri birbirinden farklı grupların kendi görüşlerine sahip bireylerle bir araya gelme ihtiyaçları oluşmaya başlamaktadır. Böylece bireylerin yeni örgütlenmelere gitmeleriyle de yeni bir örgüt yapısı olan dernekler ortaya çıkmaktadır⁶⁸.

Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin ortak bir hedefi gerçekleştirmek üzere kurulabilir.

Hukuka aykırı ve ahlaki olmayan amaçlarla dernek kurulamaz.

Dernek kurucularının fiil ehliyetine sahip olması şart görülmektedir.

Her derneğin kendisine ait tüzüğü bulunmaktadır.

STK'ların temel özelliği olan gönüllük ilkesine uygun olarak faaliyette bulunurlar.

Hiç kimse dernekte sürekli kalmaya zorlanamaz

Dernek üyeleri eşit haklara sahiptirler ve her üyenin oluşan genel kurulda bir oy hakkı vardır ve oy hakkını başkasına devredemez.

Derneklerin gelirleri, üyelerin aidatları, yapılan faaliyetler ya da derneklerin mal varlığından elde edilen gelirlerden ve bağış ile yardımlardan oluşmaktadır⁶⁹.

Derneklerin denetlenmesi gereken hallerde tüzüklerinde belirtilen amaçlara uygun hareket edip etmedikleri İçişleri Bakanı veya mülki idare amiri tarafından denetlenebilir.

2.4.2. Vakıflar

Vakıf kavramı *bir malı mülkiyetten çıkarıp çıkarlarını daimi surette bir hayır işine tahsis ederek saklamak* şeklinde ifade edilebilir. Bir malın ya da mülkün faydasını, ona ihtiyacı olan başka kişilere sürekli olarak tahsis etmekte yasal bir ifade şeklidir⁷⁰.

⁶⁸ Mehmet ŞAHİN ve Canan DÖNMEZ (2004), Vakıf ve Derneklerle İlgili Mali Konular: Sorunlar ve Öneriler, **I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi**, Çanakkale, s.322.

⁶⁹ **Sivil Toplumcunun El Kitabı** (2005), STGP (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi),Ankara.

Gerçek veya Tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca yönelmeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır. Bir mal varlığının bütünü veya gerçekleşmiş veya gerçekleşeceği anlaşılan her türlü geliri veya ekonomik değeri olan haklar vakfedilebilir. Vakıflarda üyelik olmayacağı gibi belirli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek içinde vakıf kurulamaz⁷¹.

2.4.3. Sendikalar

Sendikalar sivil toplum aktörlerinin önemli bir faktörü olarak demokrasinin gelişimi ve toplumların demokratikleşme sürecinde etkin rol oynaması açısından önemli bir yere sahiptirler⁷².

Sendikalar Kanunu'nda yer alan sendika tanımı ise (Sendikalar Kanunu Madde: 2):

"İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzel kişiliğe sahip kuruluşlara denilir."

Sendikalar Kanunu'nda hizmet akdine göre çalışan kısım işçiler olarak nitelendirilmektedir. Hizmet akdine göre çalışan kişilerin *"T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olması"* işçi olarak tanımlanmalarına engel teşkil oluşturmamaktadır (Sendikalar Kanunu Madde: 2). Böylece işçi kavramının sınırları geniş tutularak sadece işçi kanunlarına göre işçi sayılanlar değil, Borçlar Kanunu'na göre hizmet akdi ile çalışan kişilerde işçi olarak tanımlanmaktadır. Ancak kamu kurum ve kuruluşlarında bir kadro veya pozisyonda işçi statüsü haricinde ve daimi olarak çalışan *"kamu görevlileri"* 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu kapsamında işçi olarak değerlendirilmemektedir. Bu açıdan bu statüdeki kişiler sadece kamu görevlileri sendikası kurma yetkisine sahiptirler olmaktadır⁷³.

Sendikalar günümüzde geldiği konumu ve sağladığı hakları bir anda elde etmemiş, Osmanlı Devleti döneminde yapılan bir takım girişimler sendikaların bugünkü durumuna ön hazırlık olmuştur.

⁷⁰ Mustafa ARMAĞAN (2006), "Osmanlı: Bir Vakıf Medeniyeti". **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 4, Sayı:15, s. 170.

⁷¹Türk Medeni Kanunu, Üçüncü Bölüm 101, Tarih:22.11.2001,No:4721.

⁷² Engin YILDIRIM ve İrfan HASLAK (2007), **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 5, Sayı:19, s. 43.

⁷³Fevzi DEMİR (2007), **Sendikalar Hukuku**, Birleşik Matbaa,İzmir,s.13.

2.4.4. Meslek Kuruluşları

Meslek kuruluşları belirli bir mesleğe sahip olan kişilerin ortak ihtiyaçlarının giderilmesi, mesleki faaliyetlerin kolaylaştırılması, geliştirilmesini sağlamak, meslek disiplinini ve meslek ahlakını muhafaza etmek amacıyla oluşturulmuş kuruluşlar olarak nitelendirilmektedir⁷⁴.

Anayasada kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşları olmak üzere iki tür meslek kuruluşundan söz edilmektedir. Anayasaya göre, meslek kuruluşları;

- Belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak,
- Mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak,
- Mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak,

Meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadıyla kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir⁷⁵.

Cumhuriyetin ilk yıllarında hükümetlerin yan kuruluşları gibi faaliyet gösteren meslek kuruluşları, 1950 öncesi dönemde lonca ve esnaf örgütleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani o dönemde meslek kuruluşları olan Ticaret ve Sanayi Odaları'dır.1950'lerde yürürlüğe giren yasal düzenlemelerle Ticaret ve Sanayi Odaları kısmen de olsa özerkliğini elde etmiştir.

1961 Anayasası ile kurulan meslek kuruluşları, demokratik seçimli ve yönetimden özerk bir yapıya sahip kamu kurumu statüsü kazanmışlardır. 1970'li yıllarla birlikte toplumsal ve politik ortamı belirginleştiren sağ-sol kutuplaşmaları meslek kuruluşlarını emek ağırlıklı meslek kuruluşları ve sermaye ağırlıklı meslek kuruluşları olarak ikiye bölmüştür⁷⁶.

⁷⁴ Ayten AKATAY ve Nazan YELKİKALAN (2007), **Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları**, Ekin Yayınları, Ankara, s. 21.

⁷⁵ Ekrem CANDAN (2012), "Türkiye'de Kamu Kurum Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Reform Önerisi", Liberal Düşünce Topluluğu Derneği, STD, Ankara.

⁷⁶ Tanıl BORA (2001), **Türkiye'de Meslek Kuruluşları: Kamu, Sivil ve Milli'nin Muğlak Kesişim Alanı, Türkiye'de Sivil Toplum ve Milliyetçilik**, İletişim Yayınları, İstanbul, s.265.

2.4.5. Yurttaş Girişimleri

Bu girişimler herhangi bir örgütlenme şeklinin etkisinde olmadan, hiçbir kurum ve kuruluştan maddi destek almadan, bir kuruluşun üyesi olarak değil sadece vatandaş olarak katıldıkları örgütlenme şeklidir.

Türkiye'de çoğunlukla görülen bu örgütlenmelerin ortak özellikleri ise şöyle sıralanmaktadır.

- Türkiye'deki STK'ların genel olarak yapılarına bakıldığında derneklerin sayılarının oldukça fazla olduğu görülmektedir.
- Türkiye'de STK'lar sınıflandırıldığında büyük bir kısmının dayanışma, eğitim, ekonomi ve kültür amaçlı kuruluşların ilk sıraları aldıkları görülmektedir.
- Türkiye'de dini nitelikli STK'ların tüm STK'lar içerisinde %20 gibi bir orana sahipken diğer önde gelen STK'lara göre küçük çapta kaldıkları görülmektedir.
- Dernekler arasında öncelikle ekonomi ve dayanışmayı içeren, vakıflar arasında eğitim ve kültürü kapsayan, sendikalar içerisinde ise dayanışmaya dayalı olan STK'lar etkin görülmektedir.
- Son beş yılda en çok etkinlikleri dernekler gerçekleştirmiş bulunmaktadır.
- Vakıflar ve dernekler bir üst kuruluşa bağlı olmaya pek eğilimli değildirler, oysaki sendikalar bir başka kuruluşa üye olmada ön sıralarda yer almaktadırlar.
- En çok derneklerde ve yurttaş girişimlerinde gönüllülere rastlanmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'de STK'ların etkinliklerini önceki yıllara göre daha da artmaktadır.

2.5. Sivil Toplumla Kalkınma

1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu tarafından yayınlanan Ortak Geleceğimiz başlıklı Brundtland Raporu olarak bilinene raporda yerel kalkınma ile ekonomik kalkınma arasındaki köprünün kurulması gelişmenin sürdürülebilir olması gösterilmektedir. Raporda sürdürülebilir kalkınma/yerel kalkınma gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme olanağından ödün vermeksizin bugünün ihtiyaçlarını karşılayabilecek kalkınma olarak tarif edilmektedir. Dünya ölçeğinde büyük yankıları olan Ortak Geleceğimiz Raporu'na destek veren, dönemin Fransa, İngiltere, Rusya ve

Hindistan liderlerinin başını çektiği yaklaşık 50 kadar ülke, raporda yer alan önerilerin yaşama geçirilmesini sağlayacak küresel bir taahhüt belgesi ve eylem planı hazırlanması amacıyla, yeni bir Birleşmiş Milletler zirvesi düzenlemesi yönünde ortak girişimde bulunmaya başlamışlardır. 179 ülkenin Devlet ve Hükümet Başkanları ile birlikte, binlerce resmi temsilcinin ve en önemlisi de 35 bin üzerinde **sivil toplum kuruluşunu temsilcisinin** katılımıyla 1992 yılında **Rio Zirvesi (Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı/Birleşmiş Milletler Yeryüzü Zirvesi)** düzenlenmiştir. Konferansın sonucunda **Günden 21** başlıklı bir küresel eylem planı kabul edilmiştir⁷⁷.

Rio Zirvesinde çevreye rağmen kalkınmanın sağlanamayacağı kalkınmanın ihmal edilmesi ile sürdürülebilir/yerel kalkınmanın gerçekleştirilemeyeceği anlayışı vurgulanmıştır⁷⁸. Bunun sonucunda da bu anlayışın hayata geçirilebilmesi için 27 maddeden oluşan Rio Bildirgesi kabul edilmiştir. Kalkınma yaklaşımının eylem planı olarak Rio Zirvesi'nde kabul edilen Gündem 21 Belgesi ile gönüllü kuruluşlara kalkınmanın sağlanmasında aktif roller biçilmiştir. Rio Zirvesi ile kabul edilen Gündem 21 kadar Habitat 2 Konferansı da sivil toplumla kalkınma da vurgulayıcı ve hatırlatıcı olduğu için önem arz etmektedir. Bu konferansı sonrasında ki on yılda, Habitat 2 Konferansında şekillenen belgelerin ve Habitat 2 öncesinde ve sonrasındaki gelişmelerin ortaya çıkardığı düşünsel, politik, ekonomik, sosyal eğilimlerin de etkisiyle, Türkiye'de çevreci örgütler, **sivil toplum kuruluşu** söylemini içselleştirmiş, kendilerini kalkınmada aktif rol alan örgütler olarak tanımlamaya başlamıştır. Bu nedenle Sivil toplumla kalkınma konusunda Habitat 2 Konferansı önemli görülmektedir⁷⁹.

Habitat II'yi diğer konferanslardan ayıran, konferansın devletlerarası niteliğinin değişmiş olması ve sivil toplum kuruluşları, platformlar ve sivil inisiyatiflerin konferansta etkin rol almış ve katkıda bulunmuş olmalarıdır. Habitat II Konferansının mesajı, devletlerin insan yerleşimleri yönetimine ilişkin var olan sorumluluklarının bir kısmını, kabul edilir ölçüler içinde farklı düzeylere devredilmesi gerektiği olmuştur. Bu konferansla ülkeler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından sadece hükümetlerin

⁷⁷ T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, **KENTGES (Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Dökümanı Araştırma Raporu)**, Ocak 2008, s.12.

⁷⁸ APK (Araştırma Planlama Kordinasyonu Başkanlığı), Rio sürecü <http://www.ogm.gov.tr/rio/rio1.htm>

⁷⁹ Fevzi M. ÖZLÜER (2006), **Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği**, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara,s.65-66.

aldığı kararlar ve uygulamalarla çözümlere ulaşamadığı tespiti yapılmış ve böylelikle yeni prensipler ve politikalar ortaya çıkmıştır. Konferansın uluslararası düzeyde kabul gören Karar Belgeleri olan **İstanbul Deklarasyonu ve Habitat Gündemi** içinde bu prensipler ve politikalar açıklanmıştır. İnsan Yerleşimleri İstanbul Deklarasyonu'nda, herkese yeterli konut ve iyi yaşam koşulları sağlanmasında hükümetlerin, devletlerin, müteşebbislerin ve hükümet dışı sivil ortakların tüm aşamalarda etkin işbirliğinin önemi vurgulanmıştır... Habitat II Konferansı'nda kabul edilen diğer belge, **Habitat Gündemi** dört bölümden oluşmaktadır. Habitat Gündemi'nin Giriş bölümünde, sürdürülebilir/yerel gelişmenin sağlanmasında sivil toplumun kalkınmaya etkin katılımının önemi belirtilmiştir... Habitat Gündemi'nin hedef ve ilkeler bölümünde de sürdürülebilir/yerel insan yerleşmelerinin geliştirilmesi ve herkese yeterli konut ve temel hizmetlerin sağlanması için, gerek ülkeler arasında gerekse ülke içinde kamu, özel, gönüllü ve semt tabanlı kuruluşlar, kooperatif sektörü, sivil toplum kuruluşları ve bireyler gibi tüm aktörler arasında kurulacak ortaklıklar elzemdir...denilmektedir⁸⁰.

Habitat Gündemi'nde, halkın örgütlü kesimleri, sermaye örgütüllükleri, farklı sınıfsal çıkar grupları “sivil toplum” bileşeni olarak görülmüştür. Sürdürülebilir/Yerel Kalkınmanın da bu bileşenlerin ortaklıklarıyla sağlanabileceği belirtilmiştir. Habitat II Konferansı ardından sivil toplum kuruluşu söylemi egemenliğini kurmuştur. Suvakçı'ya göre, Konferans'ta “Türkiye'deki STK'lar açısından önemli bir birikim sağlanmıştır. Dünya STK'larının çalışma tarzının yerli STK'lar arasında yaygınlaşmasına yardımcı olmuş, Türkiye'deki STK'lara kendi projeleri için kaynak bulmanın yollarını göstermiş, farklı olanların bir araya gelmelerinin ve birlikte üretmelerinin mümkün olduğunu göstermiş, STK'ların kendi ilgi alanlarında birlikte üretmelerinin mümkün olduğunu göstermiştir⁸¹.

Bununla birlikte Habitat II zirvesini yeni sağıın gösterisi olarak tanımlayan Toker ise, çıkarları birbirleriyle çelişen merkezi-yerel yönetimlerin, sermayenin ve hükümet dışı kuruluşların uzlaşması ile insan yerleşmelerinin sorunlarının çözülemeyeceğini vurgulamıştır. Yeni sömürü düzeninde katılımcılığın “söz söyleme” düzeyine indirgiendiğinin ve eklektik bir katılım mekanizması içinde, piyasa mekanizmalarına

⁸⁰ **İnsan Yerleşimleri İstanbul Deklarasyonu**, <http://www.toki.gov.tr/habitat/dokumanlar/index.html>

⁸¹ Abdülselem SUVAKÇI (1996), Habitat 2 Ev Sahibi Komite Süreci ve Gelecek Hakkında Bazı Düşünceler, **Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi**, Sayı: 383, İnşaat Mühendisleri Odası Yayını, s. 23.

dayalı bir çerçevenin “halk örgütlenmelerinin” de içine boşaltacağına altını çizen Toker, Hükümet dışı örgütlenme anlayışının, içeriğinin sermayenin çıkarlarına ve stratejisine uygun olarak doldurulduğunun ve bu örgütlerin, finansal kaynağı sermaye tarafından sağlanan güdümlü örgütlenmeler olduğunu ifade etmiştir⁸².

Habitat II zirvesinin ardından 2000 yılında, Birleşmiş Milletlere üye ülkeleri kapsayacak şekilde ilan edilen, Birleşmiş Milletler “Bin Yıl Bildirgesi”nde de sivil toplum kuruluşu vurgusu sürdürülebilir/yemel kalkınmanın gerçekleştirilmesi sürecinde ön plana çıkarılmıştır. Bu bildirgeden sonra 2002 yılında, Rio Zirvesi’nin on yılını değerlendirmek amacıyla Dünya Sürdürülebilir/Yemel Kalkınma Zirvesi yapıldı. 26 Ağustos - 4 Eylül 2002 tarihleri arasında yapılan zirvede Johannesburg Sürdürülebilir/Yemel Kalkınma Politik Bildirgesi ve Johannesburg Uygulama Planı kabul edildi. Sürdürülebilir kalkınma bildirgesinde, sürdürülebilir/yemel gelişme taahhüdü yinelenerek, bu amaca yönelik, eşitlikçi ve insancıl bir toplum oluşturulması için ortak yükümlülükler vurgulanmaktadır. Sürdürülebilir/yemel gelişmenin üç temel direği olarak nitelendirilen ekonomik gelişme, sosyal gelişme ile çevrenin korunmasına ilişkin sorumlulukların yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde gerçekleştirilmesinde de ortak bir sorumluluk taşındığı vurgulanmıştır. Tüketim ve üretim kalıplarının değiştirilmesi, yoksulluğun ortadan kaldırılması, doğal kaynakların korunması ve yönetimi konularındaki ortak yükümlülükler de bildirge de yer almıştır. Uygulama planında ise, gelişmiş ülkelerin sivil toplum kuruluşlarının, gelişmekte olan ülkelere yönelik finansal ve teknik yardımlarının teşvik edilmesi belirtilmiştir⁸³.

Sonuç itibariyle habitat 2 gündeminin etkin olarak yaşama geçirilmesinin ön koşulu sivil toplum kuruluşlarının ve yerel aktörlerin etkin katılımına bağlı olduğu vurgulanmaktadır.

⁸²Bitlin TOKER (1996), Habitat 2: Yeni Sağ’ın Göstergesi ya da Yüzyılın Sol’a Son Darbesi, **Türkiye Mühendislik Haberler Dergisi**, Sayı:383, İnşaat Mühendisleri Odası Yayını,s.59.

⁸³ Fevzi M. ÖZLÜER (2006), **Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği**, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi,Ankara,s.68-69.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YEREL EKONOMİK KALKINMADA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ (KAYSERİ ÖRNEĞİ)

3.1. Kayseri İli Hakkında Genel Bilgiler

Dünyanın en eski şehirlerinden biri olan Kayseri klasik çağlarda Kapadokya adı verilen bölgededir. Kızılırmak'ın güneyinde bulunan bu bölge, Tuz Gölünden Fırat Nehrine kadar uzanır. İpek yolu buradan geçer. Kayseri her çağda tüm ulusların ilgisini çekmiş ve pek çok uygarlıkların beşiği olmuştur.

Kayseri 1343 yılında Osmanlıların eline geçmiştir. 1402 yılında Ankara Savaşından sonra Karamanoğullarının ve Dulkadiroğullarının olan şehir, 1515 yılında Yavuz Sultan Selim'in İran seferi dönüşünde Dulkadiroğullarından alınarak yeniden Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmıştır.

Kayseri Osmanlı İmparatorluğu döneminde önce Karaman sonra Ankara Eyaletine bağlı sancak, daha sonra da Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte vilayet merkezi olmuştur.

Kayseri ilinin birçok yerinde bozkır iklimi özellikleri vardır. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır. Yüksek yerlerde ise yayla iklimi hüküm sürer.

Kayseri ili 2000 yılında 1.060.432 iken, 2011 yılında 1.234.651 olmuştur. Kayseri Büyükşehir Belediyesi mucavir alanındaki yerleşim yerlerinin nüfusu 2000 yılında 690.125 iken, 2011 yılında 950.017'dir. 2000 yılında nüfus büyüklüğü bakımından Kayseri 17. Asırda iken, son genel nüfus sayımına göre ülkemizin 16. Büyük il' i dir.

Nüfusun yüzde 85'i şehirde, yüzde 15'i de kırsal alanda yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu 69 kişi/km²' dir.

Kayseri önemli tarihsel ve kültürel mimari zenginliklere sahiptir. Bu zenginliklerin korunması amacıyla sit alanları oluşturulmuştur. Bunlar doğal kentsel ve arkeolojik sitlerdir.

Doğal sit alanları, Erciyes, Sultansazlığı ve Kapuzbaşı şelalesi çevresidir. kentsel sit alanlarına örnek olarak Yeşilhisar ilçesinde Erdemli, Soğanlı ve Keşlik köylerindeki eski yerleşim yerleri gösterilebilir. Arkeolojik sitler ise toplam 190 adet olan höyük, yer altı şehirleri, eski kilise kalıntıları ve kazı alanlarıdır.

İlde okullaşma oranı okul öncesinde %33.91, ilköğretimde %98.99 ve ortaöğretimde %77.58 dir. Okulyazar oranı %94.25 dır.

2010 yılında 1.449 milyon dolar ithalat, 1.165 milyon ihracat yapılmıştır. 2011 yılı ilk altı ayında 889.598 milyon dolar ithalat, 725.541 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmiştir. Kayseri Serbest Bölge’de 2010 yılı içerisinde toplam 561.406 milyon dolarlık işlem hacmi gerçekleşmiştir.

Kayseri Organize Sanayi Bölgesinde faaliyette bulunan 763 fabrikada 48.000’in üzerinde işçi çalışmaktadır. İncesu ve Mimarsinan Organize Sanayi Bölgelerinde ise 43 fabrikada 1.030 kişi istihdam edilmektedir.

3.2. Sanayi ve Ticaret

3.2.1. Sanayi

Kayseri, elverişli ulaşım ve enerji olanakları ve zengin yer altı kaynaklarının yanı sıra sanayisi de gelişmiş illerdendir.

İldeki imalat sanayinin gelişmesindeki en önemli etken Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak yapılan kamu yatırımlarıdır. 1920’lerin sonlarında demiryolu ve elektrik santraline kavuşan ilde, yine aynı yıllarda tank, uçak gibi araçların montajını ya da onarımını yapan fabrikalar açılmıştır. 1930’ların ilk yıllarında da kuzey ve güney karayolu bağlantıları sağlanmıştır. Bu yatırımlar, 1950’lerden sonra hızlanan sanayi atılımlarına çeşitli açılardan öncülük etmiştir. Özel kesim yatırımları yoğun olarak bu dönemde artmış ve dolayısıyla il ekonomisinde özel kesimin etkinliği ve ağırlığı ortaya çıkmaya başlamıştır. 1960’larda Kayseri sanayinde en önemli dallar, gıda, dokuma ve metal eşya makine imalatıdır. 1970’li yıllar, imalat sanayinin çeşitlendiği ve ölçeklerin büyümeye başladığı yıllardır. Bu yıllarda ilde, imalat sanayi dalında büyük birkaç işletmenin yanında küçük ve orta ölçekli çok sayıda işletme bulunmaktadır. 1980’li yıllarda büyük işletmelerin sayısı artmıştır. Özellikle 1985’ten sonra uygulanan teşvik sistemi, Kayseri’de teşvikli yatırım yapanları artırmış ve çok sayıda büyük ölçekli işletme doğmuştur. Günümüzde İstanbul Sanayi Odası’nın yaptırdığı araştırma sonuçlarına göre: Türkiye’de “İlk 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” listesinde Kayseri 17 firma ile besinci sırayı almıştır.

İstanbul Sanayi Odasının her yıl yayınladığı Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu anketinin 2009 ve 2010 yılı sonuçlarına göre Kayseri’den 12 sanayi kuruluşu listeye

girmeyi başarmıştır. 2009-2010 yılı ikinci 500 büyük firması içinde 22 Kayseri firması yer almıştır.

Tablo 3.1. Yıllara Göre İSO İlk 500 Firma İçinde Yer Alan Kayseri Firmaları

2010	2009	Firmalar	Üretimden Satışlar TL
69	83	HES Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş	710.646.967
82	78	Boytaş Mobilya	600.200.224
95	58	Kayseri Şeker Fabrikası	550.84.307
134	118	Merkez Çelik San.	414.083.375
173	166	Orta Anadolu Tic	331.349.760
196	173	İstikbal Mobilya	300.145.513
275	285	Boyteks Tekstil	216.706.070
288	306	Boyçelik Metal San.	205.246.641
317	318	Has Çelik ve Halat San.	186.081.792
413	349	Kumtel Dayanıklı Tüketim Mal. Plast. San.	147.724.482
445	-	Çetinkaya Mensucat San.	140.492.233
460	-	Mega Metal San.	136.026.163

Kaynak: Kayseri Valiliği

Organize sanayi bölgeleri ise Kayseri Organize Sanayi Bölgesi, Mimarsinan OSB ve İncesu OSB bölgeleridir. Kayseri 1.OSB ile Hacılar OSB ile ilgili birleşme ve genişleme kararı alınmış ve birleşme gerçekleşikten sonra Kayseri 1. Organize Sanayi Bölgesi'nin ismi Kayseri Organize Sanayi Bölgesi olarak değiştirilmiştir. Bölge alanının %71'ini sanayi alanı kaplamaktadır. Diğer %29'luk kısımda da sosyal alan, yeşil alan ve tesisler bulunmaktadır. Tüm genişleme alanları ve Hacılar OSB'nin de bölgeye dahil edilmesiyle Kayseri OSB'nin alanı 23.500.000 m² olmuştur.kayseri OSB %10 civarında daha ucuz enerji temin etmekte ve sanayicilerimize de aynı fiyattan vermektedir. Ayrıca bölge elektrik dağıtım lisansı almış durumdadır. Organize sanayi bölgesinde yaklaşık 48.000 işçi çalışmaktadır. İncesu organize sanayi bölgesinde üretim yapılan bu tesiste 155 kişi istihdam edilmektedir. Mimarsinan sanayi bölgesinde de üretime geçen sanayicilerden mermer, inşaat malzemesi, mobilya, gıda ve madeni eşya sektörlerinde toplam 875 kişi istihdam edilmektedir.

Tablo 3.2. Organize Sanayi Bölgeleri Genel Durum

	Üretimdeki Fabrika Sayısı	İstihdam Sayısı
Kayseri OGS	763	48.000
Mimarsinan OGS	40	875
İncesu OGS	3	155
Toplam	806	49030

Kaynak: Kayseri Valiliği (<http://kayham.erciyes.edu.tr/>)

3.2.2.Ticaret

Kayseri Ticaret Odasına kayıtlı 15.576 üye bulunmaktadır. Toplam 30 değişik meslek grubunda yer alan bu gerçek ve tüzel kişilerin sayısı Kayseri’de ticari yaşamın canlılığını ve hareketliliğini yansıtmaktadır.

Kayseri Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğine bağlı 42 odaya kayıtlı toplam üye 24.852 Kayseri Sanayi Odası’nın 1.055 üyesi ve Ticaret Borsası’nın da 746 üyesi bulunmaktadır.

İlde toplam 9.665 şirket bulunmaktadır. Bunların büyük bölümü iki büyük merkez ilçede toplanmıştır.

İlde 44 adet faal kooperatif vardır. Bu kooperatiflere 15.576 kişi ortaktır.

Tablo 3.3. Kayseri’deki Şirketlerin Türlerine Göre Dağılımı

Şirket Türleri	Sayısı
Anonim Şirket	1.455
Limitet Şirket	8.062
Diğer	148
TOPLAM	9.665

Kaynak: Kayseri Valiliği (<http://kayham.erciyes.edu.tr/>)

3.3. Kayseri'nin Sosyo-Ekonomik Yapısı İle İlgili İstatistikler

3.3.1. Coğrafi Konum

3.3.1.1. Konum

Tablo 3.4. Kayseri İli Uç Noktalar (2010)

	Enlem (Kuzey)		Boylam (Doğu)		Enlem (Kuzey) °	Boylam (Doğu) °	Uç Noktalar
	Dakika '	Derece °	Dakika '	Derece °			
Kuzey	18	38	52	35	38,18	35,52	Alamettin-Sarıoğlan
Güney	45	37	24	35	37,45	35,24	Büyükçakır-Yahyalı
Doğu	0	38	58	36	38,00	36,58	Uzunpınar-Pınarbaşı
Batı	24	38	56	34	38,24	34,56	Derbentbaşı- Yeşilhisar

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Bu isatistiksel tablonun asıl kayıt tarihi 03.08.2011 olmaktadır ve asıl kayıt yeri de Kayseri valiliği olmaktadır. Kayseri ili uç noktaları tablosundan alınmış olup Kayham tarafından düzenlenmesi yapılmaktadır.

3.3.1.2. Yüzölçümü ve Araziler

Tablo 3.5. İlçelere Göre Yüzölçümü Ve Dağılımı (2010)

İLÇELER	Yüzölçümü (km2)	İl Yüzölçümüne Oranı (%) ⁽³⁾
Kocasinan	721	4,26
Melikgazi	700	4,14
Akkışla	440	2,60
Bünyan	1.310	7,74
Develi	1.843	10,89
Felahiye	410	2,42
Hacılar	621	3,67
İncesu	860	5,08
Özvatan	200	1,18
Pınarbaşı	3.300	19,51
Sarıoğlan	710	4,20

Sarız	1.410	8,33
Talas	650	3,84
Tomarza	1.452	8,58
Yahyalı	1.310	7,74
Yeşilhisar	980	5,79
Toplam	16.917	100

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Yüzölçümü ve yükseklik tablosundan elde edilmiş olup, toplamlar alınmış, biçimsel düzenlemesi yapılmıştır. En büyük yüzölçüme sahip ilçe %19,51 ile Pınarbaşı ilçesidir.

3.3.1.3. Yeryüzü şekilleri

Tablo 3.6. Kayseri İli Sulamada Kullanılan Barajlar (2010)

ÖZELLİKLER	BARAJ İSİMLERİ					
	Ağcaşar Barajı	Akköy Barajı	Kovalı Barajı	Sarımsaklı Barajı	Sarıoğlan Barajı	Bahçecik Barajı
Barajın Yeri	Yahyalı	Yeşilhisar	Yeşilhisar	Kayseri	Sarıoğlan	Pınarbaşı
Akarsuyu	Yahyalı Deresi	Asarcık Deresi	Dünderli Çayı	Sarımsaklı Çayı	Kestuvan ve Düzcenk Çayları	Zamantı nehri
Amacı	Sulama	Sulama + Taşkın	Sulama	Sulama + Taşkın	Sulama	Sulama + Enerji + Taşkın
İnşaatın Başlama-Bitiş Yılı	1979 – 1987	1964-1967	1983-1987	1962 – 1968	1990 – 2007	1996 – 2005
Gövde Dolgu Tipi	Zonlu Toprak Dolgu	Toprak + Kaya Dolgu	Zonlu Toprak Dolgu	Zonlu Toprak Dolgu	Toprak Dolgu	Kaya Dolgu
Gövde Dolgu Hacmi	1,7 hm ³	0,430 hm ³	2,994 hm ³	1,5 hm ³	3,225 hm ³	1,634 hm ³
Yükseklik (Talveg)	24 m	41,50 m	42 m	38 m	31,2 m	53 m
Normal Su Kotunda Göl Hacmi	61,7 hm ³	7,543 hm ³	25,1 hm ³	38,834 hm ³	25,6 hm ³	216,140 hm ³
Normal Su Kotunda Göl Alanı	4,118 km ²	0,783 km ²	1,67 km ²	2,8 km ²	2,77 km ²	12,13 km ²
Sulama Alanı	15 035 ha	946 ha	3 380 ha	6 501 ha	6 123 ha	49 033 ha
Güç	-	-	-	-	-	4,71 MW
Yıllık Üretim	-	-	-	-	-	27,84 GWh

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/>

3.3.2. Nüfus

Tablo 3.7. 2010 Yılı Nüfus İşlemleri Sayıları

OLAYLAR	ADETLERİ			
Doğum	24,501			
Ölüm	8,188			
Evlenme	10,764			
Boşanma	2,4			
Kayıt düzeltme	894			
Vasiyet	68			
Diğer olaylar	8,298			
Gelen evrak	59,184			
Giden evrak	29,174			
Mavi kart	105			
Nüfus Kayıt Örnekleri	519,363			
Verilen Nüfus ve Aile Cüzdanları	ERKEK	KADIN	AİLE	TOPLAM
	70,447	65,358	430	136,235
Vatandaşlık işlemleri	MÜRACAT	KABUL	DEVAM EDEN	RED
	36	5	29	2

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.8. 2010 Yılı İtibariyle Nüfusun İlçelere Göre Dağılımı

İLÇELER	TOPLAM
Melikgazi	476.855
Kocasinan	367.048
Talas	99.850
İncesu	22.657
Felahiye	7.145
Yahyalı	38.267
Yeşilhisar	16.950
Hacılar	12.529
Develi	64.836
Tomarza	27.130
Sarız	11.758
Bünyan	32.227
Pınarbaşı	28.983
Akkışla	7.475
Sarıoğlan	16.436
Özvatan	4.505
TOPLAM	1.234.651

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.9. Kayseri İli Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus Dağılımı (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2010 Yılı)

Yaş Grupları	Toplam	Erkek	Erkek Oranı (%)	Kadın	Kadın Oranı (%)	Yaş Gurubu Payı (%)
0-4	111.689	57.508	51,49	54.181	48,51	9,05
5-9	107.720	55.230	51,27	52.490	48,73	8,72
10-14	112.887	57.646	51,07	55.241	48,93	9,14
15-19	103.771	52.981	51,06	50.790	48,94	8,40
20-24	105.204	53.528	50,88	51.676	49,12	8,52
25-29	109.972	56.516	51,39	53.456	48,61	8,91
30-34	102.977	52.616	51,09	50.361	48,91	8,34
35-39	92.041	46.465	50,48	45.576	49,52	7,45
40-44	75.450	38.424	50,93	37.026	49,07	6,11
45-49	75.473	37.736	50,00	37.737	50,00	6,11
50-54	60.902	30.990	50,89	29.912	49,11	4,93
55-59	52.247	26.371	50,47	25.876	49,53	4,23
60-64	40.829	19.352	47,40	21.477	52,60	3,31
65-69	29.303	13.586	46,36	15.717	53,64	2,37
70-74	21.885	9.337	42,66	12.548	57,34	1,77
75-79	18.163	8.423	46,37	9.740	53,63	1,47
80-84	9.929	3.769	37,96	6.160	62,04	0,80
85-89	3.230	992	30,71	2.238	69,29	0,26
90+	979	197	20,12	782	79,88	0,08
Toplam	1.234.651	621.667	50,35	612.984	49,65	100,00

Tablo 3.10. Belediye Teşkilatı Olan Yerleşim Yerlerinin Nüfusu (2010 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi)

İlçe	Belediye	Toplam	Erkek	Erkek Oranı (%)	Kadın	Kadın Oranı (%)
KOCASINAN	Kocasınan Belediyesi	353.353	176.560	49,97	176.793	50,03
	Himmetdede Belediyesi	1.058	527	49,81	531	50,19
	Düver Belediyesi	766	382	49,87	384	50,13
	Yemliha Belediyesi	5.183	2.656	51,24	2.527	48,76
	Amarat Belediyesi	511	258	50,49	253	49,51
MELİKGAZİ	Melikgazi Belediyesi	473.170	237.862	50,27	235.308	49,73
	Ağırnas Belediyesi	3.243	1.669	51,46	1.574	48,54
AKKIŞLA	Akkişla Belediyesi	2.136	1.062	49,72	1.074	50,28
	Gömürgen Belediyesi	1.434	715	49,86	719	50,14
	Kululu Belediyesi	1.708	857	50,18	851	49,82
BÜNYAN	Bünyan Belediyesi	12.250	6.044	49,34	6.206	50,66
	Elbaşı Belediyesi	1.253	654	52,19	599	47,81
	Akmescit Belediyesi	1.940	946	48,76	994	51,24
	Yeni Süksün Belediyesi	1.713	877	51,20	836	48,80
	Koyunabdal Belediyesi	1.558	752	48,27	806	51,73
	Büyüktuzhisar Belediyesi	1.877	948	50,51	929	49,49
	Güllüce Belediyesi	2.473	1.262	51,03	1.211	48,97
	Karakaya Belediyesi	1.958	1.005	51,33	953	48,67
DEVELİ	Develi Belediyesi	36.708	18.442	50,24	18.266	49,76
	Şihli Belediyesi	811	391	48,21	420	51,79
	Zile Belediyesi	453	235	51,88	218	48,12
	Sindelhöyük Belediyesi	4.236	2.091	49,36	2.145	50,64
	Gazi Belediyesi	1.199	583	48,62	616	51,38
FELAHİYE	Felahiye Belediyesi	1.946	989	50,82	957	49,18
	Kayapınar Belediyesi	1.504	754	50,13	750	49,87
	Büyük Toraman Belediyesi	1.868	916	49,04	952	50,96
HACILAR	Hacilar Belediyesi	11.607	5.746	49,50	5.861	50,50
İNCESU	İncesu Belediyesi	18.118	9.155	50,53	8.963	49,47

ÖZVATAN	Özvatan Belediyesi	3.126	1.479	47,31	1.647	52,69
	Küpelı Belediyesi	614	286	46,58	328	53,42
PINARBAŞI	Pınarbaşı Belediyesi	11.253	5.664	50,33	5.589	49,67
	Pazarören Belediyesi	1.109	604	54,46	505	45,54
	Kaynar Belediyesi	557	286	51,35	271	48,65
SARIOĞLAN	Sarioğlan Belediyesi	3.270	1.622	49,60	1.648	50,40
	Karaözü Belediyesi	1.035	512	49,47	523	50,53
	Palas Belediyesi	4.149	2.116	51,00	2.033	49,00
	Gaziler Belediyesi	880	418	47,50	462	52,50
	Çiftlik Belediyesi	2.804	1.373	48,97	1.431	51,03
	Alamettin Belediyesi	1.051	539	51,28	512	48,72
SARIZ	Sariz Belediyesi	4.036	2.051	50,82	1.985	49,18
	Yeşilkent Belediyesi	760	377	49,61	383	50,39
TALAS	Talas Belediyesi	93.769	49.675	52,98	44.094	47,02
TOMARZA	Tomarza Belediyesi	10.136	5.181	51,11	4.955	48,89
	Dadaloglu Belediyesi	2.232	1.148	51,43	1.084	48,57
	Emiruşağı Belediyesi	1.190	634	53,28	556	46,72
YAHYALI	Yahyali Belediyesi	20.235	10.164	50,23	10.071	49,77
	Derebağ Belediyesi	1.933	923	47,75	1.010	52,25
YEŞİLHİSAR	Yeşilhisar Belediyesi	9.051	4.438	49,03	4.613	50,97

3.3.3. Eğitim

3.3.3.1. İlk ve Ortaöğretim

Tablo 3.11. Kayseri İlçelerine Göre İlköğretim Derslik Öğrenci ve Öğretmen Sayıları
(2010)

İLÇE ADI	OKUL/KURUMSAYISI	DERSLİK	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI (SÖZLEŞMELİ+KADROLU)		
			ERKEK	KIZ	TOPLAM	ERKEK	BAYAN	TOPLAM
KOCASINAN	95	1.546	28.002	26.297	54.299	27	23	50
RESMİ	90	1.413	27.006	25.527	52.533	1.262	1.017	2.279
ÖZEL	5	133	996	770	1.766	48	124	172
MELİKGAZİ	110	2.025	37.813	35.779	73.592	20	16	36
RESMİ	98	1.715	35.585	34.048	69.633	1.586	1.382	2.968
ÖZEL	12	310	2.228	1.731	3.959	183	179	362
AKKIŞLA	7	57	370	403	773	27	23	50
BÜNYAN	29	266	2.321	2.194	4.515	129	115	244
DEVELİ	67	513	5.125	4.879	10.004	296	238	534
FELÂHIYE	7	45	298	271	569	20	16	36
HACILAR	8	98	946	892	1.838	57	52	109
İNCESU	17	157	1.729	1.614	3.343	82	78	160
ÖZVATAN	7	45	202	219	421	21	10	31
PINARBAŞI	39	225	1.981	1.955	3.936	121	91	212
SARIOĞLAN	12	128	904	886	1.790	48	44	92
SARIZ	12	116	698	700	1.398	54	33	87
TALAS	0	34	6.348	6.085	12.433	320	262	582
RESMİ	33	407	6.213	5.953	12.166	313	242	555
ÖZEL	1	25	135	132	267	7	20	27
TOMARZA	45	279	2.118	1.981	4.099	126	76	202
YAHYALI	41	325	3.020	2.881	5.901	216	118	334
YEŞİLHİSAR	20	127	1.169	1.066	2.235	60	69	129
AÇIKILKÖĞRETİM			1633	2263	3896			
RESMİ TOPLAM	532	5.916	89.685	85.469	175.154	4.418	3.604	8.022
ÖZEL TOPLAM	18	468	3.359	2.633	5.992	238	323	561
RESMİ+ ÖZEL TOPLAM	550	6.384	93.044	88.102	181.146	4.656	3.927	8.583
RESMİ+ÖZEL+ AÇIKILKÖĞRETİM			94.677	90.365	185.042			

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.12. Kayseri İlçelerine Göre Ortaöğretim Derslik Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

İLÇE ADI	OKUL/KURUM SAYISI	DERSLİK	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI (SÖZLEŞMELİ+KADROLU)		
			ERKEK	KIZ	TOPLAM	ERKEK	BAYAN	TOPLAM
KOCASINAN	39	615	9705	11652	21357	805	488	1293
RESMİ	34	494	8878	11379	20257	703	466	1169
ÖZEL	5	121	827	273	1100	102	22	124
MELİKGAZİ	59	820	18644	13517	32161	1380	641	2021
RESMİ	48	712	18189	12668	30857	1240	515	1755
ÖZEL	11	108	455	849	1304	140	126	266
AKKIŞLA	1	9	132	89	221	6	8	14
BÜNYAN	14	106	1057	979	2036	93	65	158
DEVELİ	14	149	2220	1662	3882	134	73	207
FELÂHİYE	3	32	224	120	344	9	9	18
HACILAR	3	36	430	387	817	29	26	55
İNCESU	8	36	653	532	1185	60	23	83
ÖZVATAN	2	16	134	161	295	14	9	23
PINARBAŞI	8	72	1024	439	1463	48	23	71
SARIOĞLAN	4	34	303	362	665	25	11	36
SARIZ	1	14	253	195	448	11	6	17
TALAS	9	129	1888	1984	3872	121	94	215
RESMİ	8	117	1817	1916	3733	110	85	195
ÖZEL	1	12	71	68	139	11	9	20
TOMARZA	6	73	764	404	1168	45	17	62
YAHYALI	10	94	1241	1325	2566	93	28	121
YEŞİLHİSAR	6	50	475	315	790	27	28	55
AÇIK LİSE			4.135	3.063	7.198			
RESMİ TOPLAM	170	2044	37794	32933	70727	2647	1392	4039
ÖZEL TOPLAM	17	241	1353	1190	2543	253	157	410
RESMİ+ ÖZEL TOPLAM	187	2285	39147	34123	73270	2900	1549	4449
RESMİ+ÖZEL+ AÇIK LİSE TOPLAM			43.282	37.186	80.468			

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.13. Erciyes Üniversitesi Fakülte ve Yüksekokullara Göre Ders Veren Öğretim Elemanı, Öğrenci ve Mezun Sayıları

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ		ÖĞRETİM ÜYESİ			ÖĞRETİM YARDIMCILARI				ÖĞRENCİ			MEZUN OLAN			
Fakülte ve Yüksekokul Adı	ÖĞRETİM KURUMU	PROF	DOÇENT	YARD. DOÇENT	ÖĞRETİM GÖREVLİSİ	OKUTMAN	ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ	UZMAN	ERKEK	KIZ	TOPLAM	ERKEK	KIZ	TOPLAM	
FAKÜLTELER	Hukuk Fakültesi	Üniversite	1	1	6	3		11		173	169	342	31	25	56
	Eğitim Fakültesi	Üniversite	4	8	28	9	1	22		1.077	1.580	2.657	246	297	543
	Edebiyat Fakültesi	Üniversite	12	13	17	15		20		1.091	1.379	2.470	112	137	249
	Fen Fakültesi	Üniversite	36	19	29	1		12	6	1.372	1.336	2.708	179	101	280
	İ.İ.B. Fakültesi	Üniversite	19	8	19	3		20	1	1.631	1.357	2.988	345	190	535
	İlahiyat Fakültesi	Üniversite	17	15	17	5	1	5		243	530	773	7	12	19
	İletişim Fakültesi	Üniversite	1	2	7	5		12	3	586	313	899	76	63	139
	Mimarlık Fakültesi	Üniversite			15	5		13		263	274	537	38	38	76
	Mühendislik Fak.	Üniversite	22	23	79	10		42		3.448	1.035	4.483	489	101	590
	Tıp Fakültesi	Üniversite	149	57	50	17		431	4	741	546	1.287	107	79	186
	Güzel Sanatlar Fak.	Üniversite		5	7	14		12		134	167	301	4	4	8
	Eczacılık Fak.	Üniversite	3	2	7			9		80	119	199	13	15	28
	Diş Hekimliği Fak.	Üniversite	2	5	16			19		118	120	238	8	8	16
	Seyrani Ziraat Fak.	Üniversite	4	4	11			8		64	34	98	-	-	-
	Veteriner Fakültesi	Üniversite	10	15	17	3		3		321	47	368	73	5	78
YÜKSEKOKULLAR	Sağlık Bilimleri Fak.	Üniversite	2	6	2	13		4		105	416	521	8	65	73
	Beden Eğt. Ve Spor Y.O.	Üniversite			5	1	1	5		689	425	1.114	100	73	173
	Yabancı Diller Y.O	Üniversite					48			-	-	-	-	-	-
	Sivil Havacılık Y.O	Üniversite		3	5	8		3		268	26	294	20	1	21
	Sivil Havacılık M.Y.O	Üniversite								2	-	2	-	-	-
	Halil Bayraktar SHMYO	Üniversite		3	2	8	1		1	202	363	565	63	86	149
	Kayseri Meslek Y.O.	Üniversite	1	3	7	15				2.570	356	2.926	528	131	659
	Mustafa ÇıkrıkçıoğluMYO	Üniversite	1	1		8				502	569	1.071	97	132	229
	Safiye Çıkrıkçıoğlu MYO	Üniversite	1	1	6	6				225	304	529	83	99	182
	Sosyal Bil.M.Y.O	Üniversite	1	2	9	9				811	679	1.490	131	220	351
	Turizm İşl.Otl. Y.O	Üniversite		1	4					117	76	193	10	2	12
	Develi Hüseyin Şahin M Y.O	Üniversite				8	1			128	164	292	18	58	76
	Rektörlük	Üniversite					91		32	-	-	-	-	-	-
	TOPLAM		286	197	365	166	144	651	47	16.961	12.384	29.345	2.786	1.942	4.728

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

3.3.4. Çalışma ve İşsizlik Oranları

Tablo 3.14. Türkiye İş Kurumuna Yapılan İş Başvurularının Yaş Gruplarına Göre Dağılımı (Kayseri, Denizli ve Konya İlleri Karşılaştırması)

Yıllar	İller	Yaş Grupları																		
		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		40-44		45-64		65 +		Toplam		
		Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Toplam
2010	Denizli	712	569	2.587	2.254	2.240	1.687	1.595	1.264	1.127	911	938	564	1.009	550	24	13	10.232	7.812	18.044
	Kayseri	1.147	714	3.899	2.415	2.800	1.502	1.602	1.007	1.150	795	945	454	952	335	14	4	12.509	7.226	19.735
	Konya	1.174	809	4.490	2.280	3.461	1.328	2.122	937	1.634	720	1.215	502	1.427	454	23	11	15.546	7.041	22.587

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

3.3. Kayseri'deki Sivil Toplum Kuruluşları

İldeki sivil toplum kuruluşlarını siyasi partiler, meslek kuruluşları, sendikalar, vakıflar ve dernekler oluşturmaktadır. Kayseri'de 22 siyasi parti örgütlenmiş durumdadır. Bu siyasi partilerin il, ilçe ve belde teşkilatları toplamı 498'dir. Meslek kuruluşlarının başında Kayseri Sanayi Odası, Kayseri Ticaret Odası, Kayseri Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği, Kayseri Ticaret Borsası yer almaktadır. Bunların dışında çok sayıda meslek dalının odası bulunmaktadır. İşçi ve memur sendikaları federasyonlarına bağlı 19 işçi sendikasına kayıtlı 30182 üye ve 17 memur sendikasına kayıtlı 15405 üye bulunmaktadır. İlde toplam 51 adet vakıf bulunmaktadır. Bunların 5'i hayır vakfı, 3'ü cami yaptırma, 5'i sağlık, 22'si eğitim-öğretim, 3'ü çevre ve 1'i azınlık, 12'si diğer isimlerle anılan vakıflardır. Kayseri il genelinde 1043 dernek faaliyet göstermektedir. Bu derneklerin 549'unu sosyal ve kültürel, 306'sını dini amaçlı, 151'ini spor ve 30'unu eğitim amaçlı dernekler oluşturmaktadır.

3.3.1. Kayseri’de Bulunan Bazı Sivil Toplum Kuruluşları

- Adem ve Necmiye ilsal Kültür Sitesi Vakfı
- Ahlak Kültür ve evre Derneği
- Altı Nokta Krler Derneği
- Anadolu Sakatlar Derneği
- Aşık Meydanı Kültür Sanat Vakfı
- Atatrk Düşünce Derneği
- Avcılar Derneği
- Başören Köyü Kültür ve Dayanışma Derneği
- evre Koruma Vakfı
- Dadaloğlu Eğitim Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- Dadaloğlu Vakfı
- Doğa Dostları Derneği
- Doğaya Davet Derneği
- Ekonomistler Platformu
- Erciyes Organ Nakli Vakfı
- Fenni Gzlkler Derneği
- Genç Girişimciler Derneği
- Genç Sanayici ve İşadamları Derneği (GESİAD)
- Ggs Kalp-Damar Cerrahları Derneği
- Görmeyenler Kültür ve Birleşme Derneği
- Hacı Bektaş Kültür Derneği
- Hacı Bektaş-i Veli Kültür Araştırma ve Yaşatma Derneği
- Hacılar evre Ahlak Kültür Derneği

- Hacılar Sanayi ve İşadamları Derneği
- Hacılar Sanayici ve İşadamları Derneği (HASİAD)
- Halk Eğitim Hizmetleri Yayma Geliştirme Derneği
- İnsan Hakları Derneği
- İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği
- İşitme Engellileri Koruma ve Kalkındırma Derneği
- Kadın Platformu
- Kardiyoloji Derneği
- KAYEMA
- Kayseri Cerrahi Derneği
- Kayseri Çevre Dostları Derneği
- Kayseri Eczacı Odası
- Kayseri Genç Sanayici ve İşadamları Derneği
- Kayseri MUSİAD
- Kayseri Tüketiciyi Koruma Derneği
- Kùltür Turizm Derneği
- Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
- Öz Çelik İş Sendikası
- Sağır ve Dilsizleri Himaye Derneği
- Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası
- Sanayici Ve İşadamları Derneği (SİAD)
- Sarraf ve Kuyumcu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- Seyyid Burhaneddin İlim Vakfı
- Sultan Sazlığı Tabiatı Koruma Vakfı

- Ticaret Odası
- Yüksek Öğrenim ve Yardım Vakfı
- Zihinsel Engellilerin Eğitimi, Rehabilitasyonu ve İstihdamı

3.3.1.1. Kayseri’deki Siyasi Partiler, Dernekler ve Sendikalar

Tablo 3.15. Siyasi Parti Teşkilatlarının Dağılımı

SİYASİ PARTİNİN ADI	TEŞKİLATLARI				TOPLAM
	İL	MERKEZ İLÇE	DİĞER İLÇELER	BELDELER	
Adalet ve Kalkınma Partisi	1	2	14	32	49
Eşitlik ve Demokrasi Partisi	1	-	-	-	1
Bağımsız Türkiye Partisi	1	2	12	2	17
Büyük Birlik Partisi	1	2	9	8	20
Cumhuriyet Halk Partisi	1	2	14	7	24
Demokrat Parti	1	2	13	11	27
Demokratik Sol Parti	1	2	14	20	37
Doğru Yol Partisi	1	2	1	2	6
Emek Partisi	1	2	5	6	14
Genç Parti	1	2	9	-	12
Halkın Yükseliş Partisi	1	2	7	12	22
Hak ve Eşitlik Partisi	1	2	7	3	13
Hak ve Hakikat Partisi	1	-	-	-	1
Has Parti	1	1	-	-	2
İşçi Partisi	1	2	4	1	8
Millet Partisi	1	2	5	2	10
Milliyetçi Hareket Partisi	1	2	14	21	38
Milliyetçi ve Muhafazakar Parti	1	2	1	4	8
Saadet partisi	1	2	14	15	32
Türkiye komünist partisi	1	-	-	-	1
Yeni parti	1	2	5	2	10
Türkiye partisi	1	2	3	-	6
Yurt partisi	1	-	-	-	1
TOPLAM	23	37	151	148	359

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.16. Derneklerin Türlerine Göre Dağılımı (2010)

	SOSYAL VE KÜLTÜREL	SPORTİF	DİNİ	EĞİTİM	ÖĞRENCİ DERNEĞİ
MERKEZ	554	170	199	10	4
İLÇELER	104	24	110	0	0
TOPLAM	658	194	309	10	4

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.17. İşçi Sendikaları Teşkilat ve Üye Sayıları (2010)

	SENDİKANIN ADI	ÜYE SAYISI
TÜRK İŞ	YOL-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	800
	YOL-İŞ KAYSERİ 2 NOLU ŞUBESİ	1692
	HARB-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	2016
	DEMİRYOL-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	528
	TEKSİF KAYSERİ ŞUBESİ	1829
	TEKSİF ORGNANİZE KAYSERİ ŞUBESİ	670
	TEKSİF DEVELİ ŞUBESİ	851
	ŞEKER-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	1093
	TES-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	1563
	KOOP-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	610
	TÜRK METAL İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	1521
	TÜRK HABER-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	1260
BAĞLI SENDİKA SAYISI: 12		14433
HAK-İŞ	ÖZ ÇELİK-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	1842
	ÖZ İPLİK-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	4851
	HİZMET-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	2826
	ÖZ-AĞAÇ-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	2886
BAĞLI SENDİKA SAYISI :4		12405
DİSK	GENEL-İŞ KAYSERİ ŞUBESİ	718
BAĞLI SENDİKA SAYISI :1		718
TOPLAM SENDİKA SAYISI: 17		27556

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

Tablo 3.18. Memur Sendikaları Teşkilat ve Üye Sayıları(2010)

	SENDİKANIN ADI	ÜYE SAYISI	FAALİYET ALANI
TÜRK İŞ	TÜRK TARIM ORMAN SEN KAYSERİ ŞB.	503	TARIM MÜDÜRLÜĞÜ
	TÜRK HABER SEN KAYSERİ ŞB.	547	PTT
	TÜRK SAĞLIK SEN KAYSERİ ŞB.	1914	SAĞLIK KURULUŞLAR
	TÜRK BÜRO BANKA SEN KAYSERİ ŞB.	1215	KAMU İŞ YERLERİ
	TÜRK EĞİTİM SEN KAYSERİ ŞB.	1200	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
	TÜRK EĞİTİM SEN KAYSERİ 2. ŞB.	1950	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
	TÜRK ULAŞIM SEN KAYSERİ ŞB.	560	TCDD
	TÜRK ENERJİ SEN KAYSERİ ŞB.	620	DSİ
	TÜRK DİYANET VE VAKIF HİZ. KOLU KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKASI KAYSERİ ŞB.	590	DİYANET-MÜFTÜLÜK
	BAĞLI SENDİKA SAYISI: 9	9099	
KESK	EĞİTİM SEN KAYSERİ ŞB.	1100	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
	(BES) KAYSERİ ŞB.	430	MALİYE
	(SES) KAYSERİ ŞB.	450	SAĞLIK KURULUŞLARI
	BAĞLI SENDİKA SAYISI: 3	1980	
MEMUR SEN	EĞİTİM BİR KAYSERİ ŞB.	3774	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
	SAĞLIK SEN KAYSERİ ŞB.	545	SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
	BEM-BİR SEN KAYSERİ ŞB.	710	BELEDİYE
	TÜRKİYE DİYANET VE VAKIF GÖREVLİLERİ SENDİKASI KAYSERİ ŞB.	720	DİYANET
	BÜRO MEMURLARI SENDİKASI KAYSERİ ŞB.	550	KAMU İŞ YERLERİ
	TOÇ BİR SEN	458	TARIM VE ÇEVRE MÜD.
	TÜM EĞİTİM ÇALIŞANLARI SEN. KAYSERİ ŞB.	1016	MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
	BAĞLI SENDİKA SAYISI: 6	6757	
TOPLAM SENDİKALI MEMUR SAYISI		27556	

Kaynak: <http://kayham.erciyes.edu.tr/> Kayseri valiliği

3.4. Kayseri'deki Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Ekonomik Kalkınma'ya Yönelik Projeleri

3.4.1. Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi Kapsamında Kayseri'de Hibe Alan Yerel Kalkınmaya Yönelik Projeler ve Veriler

Tablo 3.19. Umem Beceri'10 Kapsamında Devam Eden Kurslar

Sıra	Kurs adı	Planlanan kursiyer	Başlayan kursiyer	Devam eden kursiyer	Statüsü	Kurs merkezi	Modül saat	Programı hazırlayan
1	Makine Bakım Onarımcısı	16	16	16	Devam Eden (26.04-28.07)	Arif Molu EML	400	Umem Kurs Programı
2	Kablo İmal Mak. Ope.	25	25	20	Devam Eden (16.05-22.08)	Hes Kablo	560	Hürriyet EML
3	Kablo imal Mak. Ope	20	20	17	Devam Eden (16.05 -22.08)	Hes Kablo	560	Hürriyet EML
4	Tel Halat İmal İşçisi	21	17	14	Devam Eden (16.05-22.08)	Erciyes Çelik Halat	560	Hürriyet EML
5	Mobilya Döşeme	16	10	9	Devam Eden (23.05-15.07)	Hürriyet EML	300	Umem Kurs Programı
6	Gazaltı Kaynakçısı	16	11	10	Devam Eden (01.06-09.08)	Arif Molu EML	300	Umem Kurs Programı
7	Kapitone Mak. OPE.	16	12	11	Devam Eden (14.06-11.07)	Arif Molu EML	120	Arif Molu EML
8	CNC Torna Tez. Ope	16	15	10	Devam Eden (20.06-27.08)	Arif Molu EML	360	Arif Molu EML
9	Tel Halat İmal İşçisi	14	13	9	Devam Eden (20.06-29.09)	Erciyes Çelik Halat	560	Hürriyet EML
10	Kablo İmal Mak. OPE	14	14	13	Devam Eden (27.06-06.10)	Hes Kablo	560	Hürriyet EML
11	Tornacı	16	12	11	Devam Eden (01.07-31.08)	Hürriyet EML	350	Hürriyet EML
12	Tel Halat İmal İşçisi	10	8	8	Devam Eden (06.07-12.10)	Hasçelik	560	Hürriyet EML
TOPLAM		200	173	148				

(T.C. TÜİK Kayseri İl Müdürlüğü Aylık Brifing, Haziran-2011)

Tablo 3.20. Umem Beceri'10 Kapsamında Kursiyer Başvurusu Devam Eden Kurslar

Sıra	Kurs Adı	Pla. Krs.	Statüsü	Saat	Kurs merkezi
1	Gaz Altı Kaynakçısı	20	Henüz Başlamadı (21.07.2011 Kursiyer Seçimi)	300	Pınarbaşı EML
2	Halı Dokuyucu–Oto. Tez	16	Henüz Başlamadı (21.07.2011 Kursiyer Seçimi)	198	Arif Molu EML
3	Helezon Yay Dizgi Mak. Op.	16	Henüz Başlamadı (12.07.2011 Kursiyer Seçimi)	176	Arif Molu EML
4	Argon Kaynak (Tığ Kay.)	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	200	Hürriyet EML
5	Elektrostatik Boya Ope.	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	180	Hürriyet EML
6	Punta Kaynak Mak. İşçisi	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	180	Hürriyet EML
7	Kablo İmal Mak. Ope.	10	Henüz Başlamadı (14.07.2011 Kursiyer Seçimi)	560	Coreal
8	Helezon Yay Dizgi Mak. Op.	10	Henüz Başlamadı (14.07.2011 Kursiyer Seçimi)	176	Metal Matris
9	Kablo İmal Mak. Ope.	10	Henüz Başlamadı (14.07.2011 Kursiyer Seçimi)	560	Has Çelik
10	Pres Tezgahı Operatörü	16	Açılacak	100	Arif Molu EML
11	Hadde Onarım İşçisi (Tel Çekme)	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	250	Hürriyet EML
12	Yatak Kenar Kapama Mak.	16	Henüz Başlamadı (12.07.2011 Kursiyer Seçimi)	120	Arif Molu EML
13	Metal Mamuller Montaj İşçisi	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	300	Hürriyet EML
14	Mobilya İmalatçısı	16	Henüz Başlamadı (19.07.2011 Kursiyer Seçimi)	400	Hürriyet EML

(T.C. TÜİK Kayseri İl Müdürlüğü Aylık Brifing, Haziran–2011)

Tablo 3.21. Umem Beceri'10 Kapsamında Teorik Kısmı Tamamlanarak İşbaşı Eğitimi Yapılan Kurslar

Sıra	Kurs Adı	Mezun Kursiyer	Devam Eden Kursiyer	İEP Süresi
1	Mobilya Terziliği	12	8	En fazla 2 ay
2	Mobilya Döşeme	11	7	En fazla 50 gün
3	Halı Dokuma	14	12	En fazla 2 ay
4	Forklift Operatörlüğü	14	8	En fazla 45 gün
5	Gazaltı Kaynakçısı	8	3	En fazla 50 gün
6	Gazaltı Kaynakçısı	9	5	En fazla 50 gün
TOPLAM		68	43	

(T.C. TÜİK Kayseri İl Müdürlüğü Aylık Brifing, Haziran-2011)

Tablo 3.22. Kadın İstihdamının Desteklenmesi Hibe Planı Çerçevesinde İlimizden Hibe Almaya Hak Kazanan Projeler

Hibe Sahibi	Projenin Adı	Bütçe (EUR)	Hibe Tutarı (EUR)	Hibe Oranı
Melikgazi İlçesi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Şefkatli Eller	133.230,00	119.907,00	90,00
Kayseri Sanayi Odası	Sektörde İhtiyaç Duyulan Yönetici Asistanları (WOMAS)	147.667,19	132.870,94	89,98
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı	Beyaz Melekler	257.351,72	229.043,03	89,00
Sarıoğlan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Sarıoğlan'dan Doğan Güneş Projesi	179.663,70	161.697,33	90,00

İncesu Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü	İkinci Baharın Çiçekleri	132.391,10	117.192,60	88,52
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı	Erciyes Kadınları Projesi	269.629,32	242.666,38	90,00
Hacılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Çocuk Bakım Elemanı Eğitimi	134.302,00	120.871,80	90,00
Orta Anadolu Kalkınma Birliği	Kraliçe Arılar	212.783,41	191.505,07	90,00
Orta Anadolu Kalkınma Birliği	Dış Ticaret Uzmanı Yetiştirme Ve İstihdamı Projesi	204.850,00	182.316,50	89,00
Develi Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Maharetli Eller Projesi	167.961,28	151.165,15	90,00
Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeleri Birliği	Şefkatli Eller Projesi	169.560,00	152.604,00	90,00
TOPLAM	11 PROJE	2.009.389,72	1.801.839,80	% 90

(T.C. TÜİK Kayseri İl Müdürlüğü Aylık Brifing, Haziran-2011)

Tablo 3.23. Genç İstihdamının Desteklenmesi Hibe Planı Çerçevesinde İlimizden Hibe Almaya Hak Kazanan Projeler

HİBE SAHİBİ	PROJENİN ADI	BÜTÇE (EUR)	HİBE TUTARI (EUR)	HİBE ORANI (%)
Talas Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu	Yağ Satarım Bal Satarım Ustam Ölmüş Ben Satarım	117.710,70	105.657,12	89,76
Seyyid Burhaneddin Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Birikim Paylaşımının Doğru İletişimle İstihdama Yansması	281.477,25	253.048,05	89,9
Türkiye Teknik Elemanlar Vakfı Kayseri Şubesi	Genç İşsizlerin CNC Uzmanı Olarak Yetiştirilmesi Ve İstihdam Edilmesi Projesi	171.093,15	153.983,84	90
Kayseri Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü	Gençlere Bilgisayar Destekli Tasarım Ve İmalat Eğitimleri	152.582,00	137.323,80	90
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı	Genç Umudlar	193.249,75	173.924,78	90
Kayseri Ticaret Odası	Bil-İş Gel-İş Projesi	232.478,21	209.230,39	90
Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi	İşgücü Piyasasına Genç Uzmanlar (İpgu)	155.343,00	139.808,70	90
Erciyes Üniversitesi	Kayseri İstihdam Merkezi (Kim)	111.641,66	100.477,49	90
Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeleri Birliği	Mobilya Sektörüne Genç Kalifiye Eleman Yetiştirme Ve İstihdam Projesi	161.953,37	145.758,04	90
Kayseri Oto Sanatkarları Odası	Altın Bilezik" Otomotiv Gövde Ve Boyacılığı Yenilikçi Yaklaşımlar Teknolojik Donanımlı Elemanlar	210.135,36	189.121,82	90
TOPLAM	10 PROJE	1.787.664,45	1.608.334,03	90%

(T.C. TÜİK Kayseri İl Müdürlüğü Aylık Brifing, Haziran-2011)

3.4.2. Kayseri’de Hibe Programlarıyla Desteklenen Projeler

3.4.2.1. Kayseri Genç Sanayici ve İşadamları Derneği–Kayseri’de Tasarım Atölyesi Projesi

Kayseri Genç Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından uygulanan bu projeyle yaratıcılığa imkân sağlanmıştır. Küçük kentlerde, kısıtlı miktarlar ne yazık ki yaratıcılık yerine taklit içeren seçenekleri ön plana çıkarırken, Kayseri Genç Sanayici ve İşadamları Derneği, konuya el atarak, 109.506 Euro’luk hibe almaya hak kazandıktan sonra, KOBİ olarak faaliyet gösteren sanayi işletmelerinin taklit ürün veya sistem stratejisi yerine kendi ürün ve sistemlerini geliştirmelerini sağlamayı amaç edinmiştir. Eğitim ve istihdam sağlanan on kişiyle yurt dışında fuar ziyareti gerçekleştirilerek, daha geniş bir ufka sahip olmaları yolunda ilk adım atılmıştır. Proje kapsamında yirmi kişiye, geçici ve sürekli olmak üzere istihdam sağlanmıştır. Bir Tasarım Atölyesi kurulması suretiyle de tasarım çalışmaları yürütülerek, katılımcıların deneyim kazanmaları sağlanmıştır. 12 ay süren proje, bölgedeki işletmelerin rekabet güçlerini artırarak genel kalite artışına katkı sağlamaktadır.⁸⁴

3.4.2.2. Çıraklık Eğitimini Geliştirme Derneği – İş’de Engelli (İşe Göre Bedensel Engelli) Projesi

Sivil toplum kuruluşlarının Bölgesel Kalkınma Programı fonlarını kullanarak ülke yararına projelere imza atmasının iyi örneklerinden biri de Çıraklık Eğitimini Geliştirme Derneği tarafından yürütülen İş’de Engelli projesidir. Çıraklık Eğitimini Geliştirme Derneği, Kayseri’de, bedensel engelliler için bir projeyi hayata geçirmiştir. Program fonlarından alınan 69.300 Euro’luk hibe ile 11 ayda gerçekleştirilen proje, işletmelerin çalıştırmakla yükümlü olduğu bedensel engelli insanların vasıflı eleman statüsüne kavuşturulmasını amaçlamıştır. 60 kişilik bedensel engelli grubuna verilen eğitim sonrası, bölgede bedensel engelli istihdamında artış kaydedilmiştir.⁸⁵

⁸⁴ *Devlet Planlama Teşkilatı, AKKM Düzey 2 Bölgeleri Kalkınma Programı 2007, s. 23.*

⁸⁵ *Devlet Planlama Teşkilatı, AKKM Düzey 2 Bölgeleri Kalkınma Programı 2007, s. 27.*

3.4.2.3. Melikgazi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Şefkatli Eller Projesi

Genel Amacı

Kayseri’deki işsiz kadınların ülkemizin iş gücüne katılmalarına katkı sağlamaktır.

Özel Amacı

Kayseri’deki işsiz kadınların niteliklerinin geliştirilerek, onlara meslek kazandırılmasının sağlanmasıdır. İhtiyaç duyulan nitelikli elemanların yetiştirilerek arz–talep dengesinin kurulması sayesinde, kadınlara meslek kazandırılması ve bölgede eleman ihtiyacının giderilmesini sağlayarak kadınların istihdamlarının sağlanmasıdır.

Beklenen Sonuçlar

- İşsiz 50 kadının bilgi ve beceri kapasiteleri artırılması
- Teorik bilgi düzeyini yakalamış, teorik bilgiyi pratik beceriye dönüştürme yeteneğini kazanmış 50 kursiyer yetiştirilmesi
- İşsiz kadınlara meslek edindirme
- 27 kursiyerin istihdamının sağlanması

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

- İşsiz 50 kadının bilgi ve beceri kapasiteleri artırılmıştır.
- Teorik bilgi düzeyini yakalamış, teorik bilgiyi pratik beceriye dönüştürme yeteneğini kazanmış 50 kursiyer yetiştirilmiştir.
- İşsiz kadınlara meslek edindirilmiştir.
- 27 kursiyerin istihdamı sağlanmıştır.

3.4.2.4. Kayseri Sanayi Odası – Sektörde İhtiyaç Duyulan Yönetici Asistanları (Womas)

Sektörde İhtiyaç Duyulan Yönetici Asistanları (WOMAS) projesi Kadın İstihdamının Desteklenmesi Hibe Programı kapsamında Kayseri Sanayi Odası tarafından yürütülmekte olan bir projedir. Projenin toplam bütçesi 147.667 Euro olup, bu tutarın 14.796 Euro’luk kısmı Kayseri Sanayi Odası’nın eş finansman katkısıdır.

Türkiye’de kadın istihdamının desteklenmesi hibe programının hedefi Türkiye’de Kadın İstihdamını arttırmaya yönelik uyumlu ve kapsamlı stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Bu kapsamda hazırlanarak Haziran 2009 da sunulan ve gerekli değerlendirmeler sonucunda kabul gören projelerden biri de Sektörde İhtiyaç Duyulan Yönetici Asistanları Projesi’dir. 29 Temmuz 2010 tarihinde sözleşmesi imzalanarak uygulamaya geçen projenin eğitim faaliyetleri tamamlanmış olup eğitimde başarılı olan kursiyerlerin staj çalışmaları ve istihdam süreçleri devam etmektedir.⁸⁶

3.4.2.5. Kayseri Ticaret Odası – Bil-İş Gel-İş Projesi

Genel Amacı

Kayseri ilinde gençlerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasına katkıda bulunmaktır.

Özel Amacı

Kayseri ilinde, 18-29 yaş arası genç işsizlerin bilişim sektörünün ihtiyaçlarına yönelik donatılmalarını sağlayarak istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasına sürekli katkıda bulunmaktır.

Beklenen Sonuçlar

1. Kurulmuş proje ekibi ve proje uygulama merkezi.
2. Kurulmuş Bilişim Teknolojisi Laboratuvarı
3. Eğitim almış 60 proje faydalanıcısı,
4. İş başında staj yapan 60 proje faydalanıcısı,
5. Yaygınlaştırılmış proje ,
6. Bilişim sektörü ve değişen sektör hakkında bilinçlenmiş proje faydalanıcıları ve kamuoyu,"

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

1. Kurulmuş proje ekibi ve proje uygulama merkezi.
2. Kurulmuş Bilişim Teknolojisi Laboratuvarı
3. Eğitim almış 60 proje faydalanıcısı,

⁸⁶ http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/AS_KursListe.aspx?projeID=171743

4. İş başında staj yapan 60 proje faydalanıcısı,
5. Yaygınlaştırılmış proje,
6. Bilişim sektörü ve değişen sektör hakkında bilinçlenmiş proje faydalanıcıları ve kamuoyu⁸⁷

3.4.2.6. Kayseri Büyükşehir Belediyesi – Beyaz Melekler Projesi

Kayseri Büyükşehir Belediyesi önderliğinde, Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi ortaklığıyla, Avrupa Birliği desteğiyle ve İŞKUR denetiminde hazırlanan Beyaz Melekler Projesi; yaşlı ve hasta bakımı konusunda bilgi, beceri ve nitelikli işgücü oluşturmanın yanı sıra, bu becerileri kazanan bayan kursiyerlerin kurs sonrası aktif olarak istihdam edilmelerini sağlamaya yönelik hazırlanmıştır.

Kursiyerler 25'er kişilik gruplar halinde 3 ay sürecek eğitim görecektir. Bir dönemde 2 farklı grubun eğitim göreceği projede, her kursiyere belirlenen eğitim günlerine devam ettikleri oranda yol ve yemek harçlığı olarak 8 Euro ücret verilecektir.

3.4.2.7. Sarioğlan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Sarioğlan'dan Doğan Güneş Projesi

Projenin Genel Amacı

Bu Hibe Çağrısının genel hedefi, program kapsamındaki NUTS II bölgelerindeki büyüme merkezlerinde kadınların istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla, etkili aktif işgücü piyasası tedbirleri geliştirme ve tedbirlerin uygulanma kapasitesini arttırmaktır.

Bu hedefle, projemizin amacı olan, bölgede temel mesleki becerilerin geliştirilmesi yoluyla özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda ilçemizde, daha önce tarım sektöründe çalışmış kadınların işgücü piyasası beklentilerine uygun şekilde eğitilerek istihdam edilebilirliklerini sağlamaktır.

Projenin Özel Amacı:

1. Kayseri ili ve Sarioğlan ilçesinde faaliyet gösteren firmaların nitelikli işgücü ihtiyacı karşılanması amacıyla 18-35 yaş arası 40 kadına Pazarlama, Bilgisayarlı Muhasebe ve Halkla İlişkiler eğitimlerinin verilerek yetiştirilmesi,

⁸⁷ <http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=231260>

2. İş imkânı sağlayan firmalarda verimliliğin ve etkinliğin yükseltilmesi, gelirlerin artırılması,
3. Sarioğlan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve İlçe Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nun teknik ve proje yönetim kapasitesinin artırılması.
4. Dezavantajlı grupların sorunları üzerinde kurumlar arası işbirliğinin artması sağlanmış olacaktır.

Bu eğitim kapsamında;

Farklı gruplara üçer ay süre ile eğitim verilmiş olup, iki grup şeklinde eğitim verilmiştir. Birbirinin devamı şeklinde modüler eğitim yapılarak, her bir gruba 20 katılımcının iştiraki sağlanarak toplam 40 kursiyere eğitim verilmiştir. İlk grubun eğitimleri Şubat 2011'de tamamlanmıştır.

Katılımcılar haftanın 5 günü, günde 6 saatten, üç ay boyunca toplam 360 saat eğitim almışlardır.

Bu eğitim, ikinci gruba tekrarlanmıştır.

1. Projenin Hedef Grubu:

Hedef kitle, zirai faaliyetlerle geçimini temin eden Sarioğlan ilçesinde kırsal kesimde yaşayan ve bilgiye ulaşmada zorlukları bulunan, istekli, en az lise mezunu, 18-35 yaş arası 40 kadın tercih edilmiştir.

Genel Amacı

Bölgede, temel mesleki becerilerinin geliştirilmesi yoluyla özel sektörün ihtiyaçları doğrultusunda, kadınların piyasa beklentilerine uygun şekilde eğitilerek, istihdamın artırılmasına katkı sağlamaktır.

Özel Amacı

- Kayseri ili ve Sarioğlan ilçesinde faaliyet gösteren firmaların nitelikli işgücü gereksiniminin karşılanması amacıyla 18-35 yaş arası 40 kadına Pazarlama, Bilgisayarlı Muhasebe ve Halkla İlişkiler eğitimlerinin verilerek yetiştirilmesi

- Sarioğlan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve İlçe Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nun teknik ve proje yönetim kapasitesinin artırılması amaçlanmaktadır.

Beklenen Sonuçlar

- Bilgisayarlı Muhasebe (160 saat)
- Pazarlama (80 saat)
- Halkla İlişkiler (120 saat)

1 adet web sitesi, 2000 adet broşür, 500 Adet Proje Tanıtım Kitapçığı, 1000 Adet Bloknot, 500 Adet T-şort, 1000 Adet Tükenmez Kalem, 1000 Adet Anahtarlık, 500 Adet Şapka, 1000 Adet Klasör Dosya, 1000 Adet Küp Bloknot, 1000 Adet Notluk 2 adet Metal Tabela, 100 adet afiş ve 2 adet bez afiş

Ulaşılan Sonuç ve ıktılar

- Bilgisayarlı Muhasebe (160 saat)
- Pazarlama (80 saat)
- Halkla İlişkiler (120 saat)

1 adet web sitesi, 2000 adet broşür, 500 Adet Proje Tanıtım Kitapçığı, 1000 Adet Bloknot, 500 Adet T-şort, 1000 Adet Tükenmez Kalem, 1000 Adet Anahtarlık, 500 Adet Şapka, 1000 Adet Klasör Dosya, 1000 Adet Küp Bloknot, 1000 Adet Notluk 2 adet Metal Tabela, 100 adet afiş ve 2 adet bez afiş⁸⁸

3.4.2.8. Kayseri Ticaret Odası, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve İncesu Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü – İkinci Baharın iekleri Projesi

Projenin ortakları;

İncesu Kaymakamlığı, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Ticaret Odası ve Kayseri Sağlık İl Müdürlüğü oluşturmaktadır.

⁸⁸ <http://wwwremote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=171746>

Genel Amacı

En az 60 bayana Evde Bakım Hizmeti eğitimi alarak Evde Bakım Hizmetleri konusunda nitelikli eleman yetiştirerek istihdamın artmasına katkıda bulunmak

Özel Amacı

1. İşsiz bayanlara nitelik kazandırarak istihdam edilmelerine katkıda bulunmak
2. Evde Bakım Hizmetlerini yapabilen bayan sayısını artırmak
3. İşsiz insan sayısını azaltmak.

Beklenen Sonuçlar

1. Evde Bakım Hizmetlerini yapabilen bayan sayısının artması.
2. İncesu ilçesinde Evde Bakım Hizmetleri uzman eğitimi verilmesi.
3. İşsiz bayanların nitelik kazanması.
4. Evde Bakım Hizmetleri müfredatı ve gerekli eğitim altyapısı oluşturulması.
5. Projenin sürdürülebilirliği sağlanması

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

1. Evde Bakım Hizmetlerini yapabilen bayan sayısı artmıştır.
2. İncesu ilçesinde Evde Bakım Hizmetleri uzman eğitimi verilmiştir.
3. İşsiz bayanlar nitelik kazanmıştır.
4. Evde Bakım Hizmetleri müfredatı ve gerekli eğitim altyapısı oluşturulmuştur.
5. Projenin sürdürülebilirliği sağlanmıştır.⁸⁹

3.4.2.9. Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Turizm İşletmecileri Derneği – Erciyes Kadınları Projesi

Erciyes Kadınları Projesi turizmde nitelikli ara eleman insan kaynağı sorununa çözüm üretmeye ve işsiz kadınlara istihdam yaratmaya yönelik bir girişimdir. Bölgede nitelik sorunu nedeniyle iş sahibi olmayan kadınlar bu proje kapsamında belirlenen alanda alacakları mesleki eğitimle kalifiye hale getirilerek istihdam edileceklerdir. Bu itibarla projenin çözüm getireceği özel sorunlar özetle işsiz olmasına rağmen nitelik sorunu

⁸⁹ <http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=171747>

nedeniyle istihdam edilemeyen kadınlar ve turizm sektörünün ara eleman sorununa çözüm üretilmesidir. Bu bağlamda Kayseri Büyükşehir Belediyesi projede mesleki eğitimleri veren ve projenin hedef kitlesi olan işsiz kadınlara mesleki beceri kazandıran bir kurum olarak projede istihdamı arz eden tarafı oluşturmaktadır. Proje ortağı olan Kayseri Turizm İşletmecileri Derneği ise proje çıktısı olan nitelik kazanmış bayan kursiyerlerin istihdamı konusunda aktif görev alacağı için projede istihdam talep eden kurum pozisyonundadır.

Bu projeye 180 kadına mesleki eğitim verilmesi hedeflenmektedir. Eğitimlerin kat görevlisi, hizmet elemanı, bulaşıkçılık, ütüculük ve çamaşırıcılık alanlarında 6 ayrı dönemde verilmesi planlanmaktadır. Proje kapsamında verilecek olan eğitim programı aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Kurslar

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Erciyes Kadınları Projesi Eğitim-Staj

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21
KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 18.10.2010

Bitiş Tarihi: 04.12.2010

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI
PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21
KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi:18.10.2010

Bitiş Tarihi: 04.12.2010

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 29.11.2010

Bitiş Tarihi: 08.01.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 29.11.2010

Bitiş Tarihi: 08.01.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 03.01.2011

Bitiş Tarihi: 12.02.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 03.01.2011

Bitiş Tarihi: 12.02.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi:36 gün

Başlama Tarihi: 07.02.2011

Bitiş Tarihi: 19.03.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZI/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 07.02.2011

Bitiş Tarihi: 19.03.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZİ/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 14.03.2011

Bitiş Tarihi: 23.04.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZİ/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 14.03.2011

Bitiş Tarihi: 23.04.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİKGAZİ/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 18.04.2011

Bitiş Tarihi: 28.05.2011

Kurs Türü: Hiçbiri

Kursun Adı: KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ERCİYES KADINLARI PROJESİ EĞİTİM-STAJ

Kursun Yeri: ŞEHİT MİRALAY NAZIMBEY MAH. YALÇIN SOK. NO:21 KUYUMCUOĞLU KONAĞI MELİLKGAZİ/KAYSERİ/KAYSERİ

Kursun Süresi: 36 gün

Başlama Tarihi: 18.04.2011

Bitiş Tarihi: 28.05.2011⁹⁰

3.4.2.10. Hacılar Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Çocuk Bakım Elemanı Eğitimi

Genel Amacı

- Bölgede ve ülkedeki kadın istihdamının artışına katkıda bulunmak.
- Okul öncesi eğitimdeki kalifiye eleman açığının kapatılmasına yardımcı olmak.

Özel Amacı

İlçede yaşayan düşük gelirli, eğitimsiz ve herhangi bir mesleği olmayan 50 işsiz kadına 0-6 yaş çocuk bakım ve eğitimi konusunda eğitim vererek meslek edindirmek; çocuk bakımı ve eğitimi alanındaki mevcut nitelikli personel açığına cevap vererek proje bitiminden itibaren ilk 6 ay içinde %50'sinin istihdam edilmesini sağlamak.

Beklenen Sonuçlar

- Çocuk bakımı ve eğitimi konusunda teorik ve pratik eğitim almış 50 kişi.
- Özgüvenini yeniden kazanmış ve geleceğe daha güvenli bakan kursiyerler.
- Proje hazırlama ve uygulama konusunda yönetsel ve teknik kapasiteleri artmış proje ekibi.
- Mesleki eğitim hakkında bilgilendirilmiş ve dikkati çekilmiş kamuoyu.
- Avrupa Birliği süreç ve uygulamalarının farkındalığında artış.

⁹⁰ http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/AS_KursListe.aspx?projeID=171749

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

- Çocuk bakımı ve eğitimi konusunda teorik ve pratik eğitim almış 50 kişi.
- Özgüvenini yeniden kazanmış ve geleceğe daha güvenli bakan kursiyerler.
- Proje hazırlama ve uygulama konusunda yönetsel ve teknik kapasiteleri artmış proje ekibi.
- Mesleki eğitim hakkında bilgilendirilmiş ve dikkati çekilmiş kamuoyu.
- Avrupa Birliği süreç ve uygulamalarının farkındalığında artış⁹¹.

3.4.2.11. Orta Anadolu Kalkınma Birliği – Kraliçe Arılar Projesi

Projenin Kapsamı

Kraliçe Arılar projesi Orta Anadolu Kalkınma Birliği'nin sahip olduğu ve Erciyes Üniversitesi Mustafa Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksek Okulu ve Kayseri Ticaret Odası'nın ortaklığı ile yürütülen Kadın İstihdamının Desteklenmesi Hibe Programı kapsamında hibe almaya hak kazanmış bir projedir. Uygulama yeri Mustafa Çıkrıkçıoğlu Meslek Yüksek Okulu olup 3 grup halinde 60 bayanın grafik tasarım konusunda eğitimini kapsamaktadır.

Genel Amacı

Matbaa, Reklam ve Medya sektörlerinde ihtiyaç duyulan Grafik Tasarımcıları yetiştirerek bölgedeki kadın istihdamına katkıda bulunmak.

Özel Amacı

Kayseri'de eğitilmiş kadınların sektördeki beceri ve mesleki niteliklerini arttırarak istihdam edilebilirliklerini arttırmak.

Beklenen Sonuçlar

- Kadın ve istihdam sorunları ile ilgili farkındalığın arttırılması.
- Fotoğraf Stüdyosu kurulması,
- PC bilgisayar lab. kurulması,
- Mac bilgisayar lab. kurulması,

⁹¹ <http://wwwremote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=171750>

- Kursiyerlerin niteliklerinin, mesleki becerilerinin arttırılması,
- 9 kursiyerin yurt dışında teknik kapasitelerinin ve rekabet edebilirliklerinin arttırılması,
- 30 kursiyerin istihdamının sağlanması.

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

- Kadın ve istihdam sorunları ile ilgili farkındalığın arttırılması.
- Fotoğraf Stüdyosu kurulması,
- PC bilgisayar lab. kurulması,
- iMac bilgisayar lab. kurulması,
- Kursiyerlerin niteliklerinin, mesleki becerilerinin arttırılması,
- 9 kursiyerin yurt dışında teknik kapasitelerinin ve rekabet edebilirliklerinin arttırılması,
- 30 kursiyerin istihdamının sağlanması.⁹²

3.4.2.12. Kayseri Sanayi Odası, Kayseri Marangozlar, Mobilyacılar ve Döşemeciler Odası ve Orta Anadolu Kalkınma Birliği – Dış Ticaret Uzmanı Yetiştirme ve İstihdamı Projesi

Projenin Kapsamı

İşsiz lise veya üniversite mezunu, KPDS puanı en az 40 olan veya eşdeğeri İngilizce bilen 60 adet bayandır.

Genel Amaçlar

1. İşsiz kadınların istihdam kapasitesinin güçlendirilmesini desteklemek.
2. İşsiz kadınları Dış Ticaret Uzmanı olarak yetiştirip istihdam ederek işsizliği azaltmak, sosyal dengeyi sağlamaya destek olmak.

⁹² <http://wwwremote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=171751>

Özel Amaçlar

1. Tekstil ve mobilya sektörlerinin, dış ticaret konusunda gerek duyduğu nitelikli eleman ihtiyacının, işsiz bayanların eğitilmesi ile karşılanması.
2. Yapılacak eğitimler ve istihdam sonucunda, sektörün dış ticaret hacminin artışı ile sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya katkı sağlamak.
3. Kadın girişimciliğini desteklemek ve işsiz kadınları dış ticaret uzmanı olarak yetiştirip istihdam ederek işsizliği azaltmak, sosyal dengeyi sağlamaya destek olmaktır.

Proje Kapsamında Verilen Eğitimler

Kursiyerlere aşağıda belirtilen alanlarda toplam 440 saat eğitim verilmiştir.

Temel Dış Ticaret

Dış Ticaret Uzmanlığı

Uluslararası Pazarlama

İş İngilizcesi

Kişisel Gelişim

Pazarlama Teknikleri

Pazarlama Araştırma Teknikleri

Bilişim Teknolojileri

İş Sağlığı Güvenliği ve Sosyal Güvenlik Kuralları

Genel Amacı

1. İssiz Kadınların İstihdam Kapasitenin Güçlendirilmesini Desteklemek
2. İssiz Kadınları Dış Ticaret Uzman Olarak Yetiştirip İstihdam Ederek İşsizliği Azaltmak, Sosyal Dengeyi Sağlamaya Destek Olmak

Özel Amacı

1. Tekstil ve Mobilya Sektörlerinin İhtiyacı Olan Nitelikli Eleman İhtiyacının; İssiz Kadınların Eğitilerek İstihdamlarını Sağlamak,

2. Yapılacak Eğitimler ve İstihdam sonucunda; Sektörün Dış Ticaret Hacminin Artışı ile Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınmaya Katkı Sağlamak

Beklenen Sonuçlar

1. 60 İşsiz Kadın İstihdam Edilmek Üzere Eğitilmesi ve 22 günlük stajın tamamlanması
2. Şirket Temsilcisi 20 kişi İşletme Yöneticiliği, Liderlik Konularında Bilinçlendirilerek Kursiyer İstihdamının sağlanması
3. Kursiyerlerin Dış Ticaret Fuarlarına katılması.
5. Eğitilen 60 kişiden en az 10'u proje süresi sona ermeden, 30'u da Proje süresi bitiminden 1 yıl sonrasına kadar Toplam 40 kişinin ise başlaması.

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

1. 60 İşsiz Kadın İstihdam Edilmek Üzere Eğitildi ve 22 günlük stajı tamamladı.
2. Şirket Temsilcisi 20 kişi İşletme Yöneticiliği, Liderlik Konularında Bilinçlendirilerek Kursiyer İstihdamını sağladı.
3. Kursiyerler Dış Ticaret Fuarlarına Katıldı.
4. Eğitilen 60 kişiden en az 10'u proje süresi sona ermeden, 30'u da Proje süresi bitiminden 1 yıl sonrasına kadar Toplam 40 kişi ise başladı⁹³.

3.4.2.13. Develi Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı – Maharetli Eller Projesi

Develi SYD Vakfı tarafından hazırlanan ve AB hibe programı kapsamında desteklenmesi uygun görülen proje, Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeleri Birliği, Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu, Develi Ticaret Odası, Develi Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve Develi Belediyesi ile ortak yürütülmüştür. 10 ay boyunca 50 işsiz kadına tekstil alanında mesleki eğitim verilmiştir.

Projenin Amaçları

- Türkiye'nin tekstil sektörünün kalifiye eleman sorunu ile kırsaldan gelmiş veya bakım nedenlerinden dolayı iş gücüne dâhil olamayan işsiz kadınların istihdam sorununun çözümüne katkıda bulunulması,

⁹³ <http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=171752>

- Kadın işsizlerin niteliklerinin geliştirilerek, meslek sahibi olmalarının sağlanması,
- Paydaşların ve kamuoyunun dikkatinin mesleki eğitime çekilmesi ve konu ile ilgili duyarlılıklarının artırılması,
- İşletmelerin ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilerek, arz-talep dengesinin kurulmasına yardımcı olunması ve bölge ekonomisine katkı sağlanması

Yaklaşık 168 Bin Euro'luk hibe bütçesi ile uygulanan projedeki faaliyetler ise şu şekildedir:

1) Hazırlık Faaliyetleri

2) Eğitim Faaliyetleri

3) Uygulamalı Eğitim Faaliyetleri

4) Tanıtım Amaçlı Medya Faaliyetleri

5) AB ile AB Projelerinde Kadınların Nitelikli İş Gücüne Katılımlarının Sağlanması Yönünde Bilgilendirme Toplantıları Faaliyeti

6) Nihai Rapor Hazırlama Faaliyeti⁹⁴

3.4.2.14. Develi Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeleri Birliği – Şefkatli Eller Projesi

Genel Amacı

- Bölgedeki işsiz kadınların niteliklerinin geliştirilerek, onlara meslek kazandırılması
- Çalışan çocuklu ailelerin ve bakım muhtaç yaşlı ve hastaların ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilmesi
- 50 işsiz kadına, çocuk ve yaşlı bakımı konusunda eğitim verilmesi.

⁹⁴ <http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr/html/14359/Develili-Kadinlar-Maharetli-Eller-Projesiyle-Meslek-Ogrenecek>

Proje, Develi Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile birlikte Develi Hüseyin Şahin Meslek Yüksekokulu, Develi Ticaret Odası, Develi Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü ve Develi Belediyesi'nin de işbirliği ile yürütülüyor⁹⁵.

3.4.2.15. Genç Sanayici ve İş Adamları Derneği, T.C. Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği Kayseri Şubesi, T.C. Kayseri Demirciler Esnaf ve Sanatkarlar Odası ve Kayseri Mali Müşavirler ve Muhasebeciler Derneği – Felaketlere Karşı Şemsiye Altına Projesi

Genel Amacı

Projenin hedefleri arasında,

- Ülkemizdeki kayıt dışı istihdamın azaltılmasını sağlamak amacıyla, uygulamalarda kamu yönetimi, sosyal taraflar ve sivil toplum örgütlerinin birlikte hareket etmek;
- Halkı bilinçlendirilerek kayıtlı istihdam için bilgi alt yapılarının oluşturmak;
- Uzun dönemde yaratılacak sosyal ve ekonomik faydalarla Avrupa birliği katılım sürecinde olan Ülkemizi Avrupa Birliği standartlarına taşıyarak katılım sonrası olabilecek nüfus göçü hareketlerini önlemek;
- Kayıt dışı ekonomi ve istihdam sorununu kısmen önlemek;
- İşgücünün ve işgücüne istihdam sağlayan şirket ve sektörlerin, bunların Devletle iletişimini sağlayan Mali Müşavirlerimizin eğitimlerini sağlayarak, bilinçli ve üretken kişilerle Ülkemizin ekonomik yönden kalkınmasını sağlamak bulunmaktadır.

Faaliyetler ve Sonuçlar

Proje kapsamında, serbest muhasebeci ve mali müşavirlerin müşterilerinin kayıt dışı ekonomiye yönelmelerini önleyici tedbirler alınmış, mükelleflere devlete etkin ve verimli vergi vermeleri ve işverenlere kayıtlı istihdama yönelmeleri üzerine eğitimler verilmiş, Avrupa'daki en iyi vergi sistemi uygulamalarını yerinde gözlemlemek için 19 kişinin katılımıyla çalışma ziyaretleri düzenlenmiş, kamu kurumlarının kayıt dışılığa karşı aldığı halihazırdaki tedbirler öğrenilmiş, farkındalık ve bilinçlendirme artırma kapsamında toplumsal iletişim araçları kullanılmıştır. Toplamda 120 adet Mali

⁹⁵ <http://www.sosyalyardimlar.gov.tr/tr/html/14359/Develili-Kadinlar-Maharetli-Elle-Projesiyle-Meslek-Ogrenecek>

Müşavire üst düzey eğitim verilmiştir. Kayıt dışı istihdam konusunda STK'lara, Meslek Örgütlerine vb. 20 adet bilgilendirme semineri düzenlenmiş, 12 adet açık oturum şeklinde TV programı yapılmış ve 5 adet reklam filmi çekilmiş ve TV'de 5 ay boyunca yayınlanmıştır. Şehrin muhtelif yerlerine 20 adet pankart, 500 adet afiş asılıp, 30 adet reklam panosu kiralanmıştır. Proje süresi boyunca 5000 adet broşürün de dağıtımını sağlanmıştır.

“Program olarak dünyanın ve ülkemizin kanayan yarası olarak görülen kayıt dışı istihdam konusu işlenerek toplum nezdinde gündem olarak ön sıralara taşınmıştır. Bu yönü ile program çok önem arz etmektedir. Bu program sayesinde projemizde programa katkı sağlayarak bölgemizde ki bir çok mali müşavir, meslek örgütleri odalar, dernekler ile iletişime geçilerek, seminerler düzenlenerek, TV programları, TV reklamları yayınlanarak özellikle bölgemizdeki halkın bilinçlenmesine katkı sağlanmıştır. Avrupa'da ki kayıt dışı istihdam konularında yerinde izlenmek üzere 19 kişilik bir ekiple Avrupa'nın çeşitli ülkelerine gidilerek bilgi alışverişlerinde bulunulmuştur.”⁹⁶

3.4.2.16. Talas Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu – Yağ Satarım Bal Satarım Ustam Ölmüş Ben Satarım Projesi

Genel Amacı

Talas Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu (ASO) Müdürlüğü tarafından yürütülen, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından da finanse edilen “Yağ Satarım Bal Satarım Ustam Ölmüş Ben Satarım” isimli proje kapsamında, Kayseri'de satış elemanı yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

‘Satış Elemanı Yetiştirme’ projesi ile birlikte, Kayseri'de üniversite, ilk ve ortaöğretim mezunu genç işsizlerin, eğitim seviyesi düşük ve erken yaşta okulu bırakan gençlerin, eğitimine devam etmekte olan genç nüfusun mesleki eğitim almalarına ve aldıkları bu eğitim sonunca istihdam edilmeleri sağlanmıştır.

⁹⁶ <http://www.kit-up.net/web/pro25.html>

3.4.2.17. Türkiye Teknik Elemanlar Vakfı Kayseri Şubesi – Genç İşsizlerin CNC Uzmanı Olarak Yetiştirilmesi ve İstihdam Edilmesi Projesi

Projenin Hedef Kitlesi

Kayseri ili ve ilçelerinde ikamet eden, Teknik resim eğitimi alan ve/veya Meslek Lisesi Mezunu, Teknik Lise mezunu 15-29 yaş arası belli oranda bedensel engelli de içeren bay ve bayan İşkur'a kayıtlı genç işsizlerdir.

Projenin Amacı

Eğitimin içeriğine uygun işsiz ve engelli gençlerden oluşan 45 kişilik bir grup proje süresince eğitilecektir. Projenin hedef kitlesinin yaklaşık % 10' unu bedensel engelli gençler geri kalan % 90'lık kısmı ise işsiz gençler oluşturacaktır. Bu proje ile eğitilecek olan 45 kişi, iş ve istihdam olanağına kavuşarak gelir düzeyleri artacak ve bundan öncelikle aileleri faydalanacaktır. Her ailenin ortalama beş kişiden oluştuğu düşünülürse 45 kursiyer ve 225 aile ferdi doğrudan fayda sağlamış olacaktır. Proje bitiminde istihdam edilen çalışanların, ekonominin hacmine yapacağı katkı ile uygulama bölgesinde faaliyet gösteren bölge sanayicisi ve halkı dolaylı faydalanacaklardır.

Proje bitiminde istihdam edilen kursiyerlerin çalışacakları yerde üretim kalitesini artırmasıyla bu kurum, kuruluş veya işletmeler de projeden dolaylı olarak faydalanacaklardır.

Bu tip projeler gerçekleştirilerek, yerel yönetimler ile STK'ların birbirleriyle uyumlu çalışabilme yeteneğinin geliştirilmesine ve STK'ların genel yapılarının AB standartlarına getirilmesine katkıda bulunulacaktır.⁹⁷

3.4.2.18. Kayseri Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü – Gençlere Bilgisayar Destekli Tasarım ve İmalat Eğitimleri Projesi

Projenin Kapsamı

- İşsiz gençlerin bilgi ve becerileri artacak,
- Bölgedeki işgücüne katılım oranı artacak,
- İşsiz gençler ve aileleri için ekonomik fayda sağlanacak,

⁹⁷ http://wwwremote.ikg.gov.tr/miswebsite/AS_AlbumListe.aspx?projeID=222664

- İşverenlerin kalifiye eleman istihdam edilmesi sağlanarak, istedikleri nitelikler doğrultusunda kendi personellerini yetiştirmek için harcadıkları zaman ve maliyet kaybının önüne geçilecek,
- Bölgedeki diğer sivil toplum kuruluşlarının bölgeye ve sorunlarına katkı sağlaması teşvik edilmiş olacak.

Kayseri Organize Sanayi Bölgesi kapsamında yapılan üretim çalışmalarında dünya pazarında aldığı mevcut yerinin artırılabilmesi için rekabet edebilir düzeyinin artırılması gerekmektedir. Bunun için de kalite en öncelikli olup bundan ödün vermeyerek bilgisayar destekli tasarım ve üretim sürecini maksimum seviyeye çıkartarak, müşteri odaklı ürünler tasarlayarak üretim sürecinde de bilgisayar destekli imalat teknolojileri kullanılarak bölgemizdeki sanayileşmenin artırılması klasik imalatı terk ederek teknolojik yatırımlar yapılışı için alt yapı oluşturulması ve insan kaynağının geliştirilmesi ve gelişmiş insan kaynağının oluşması yurt dışından yatırımcının da bölgemize çekilmesi hedeflenmektedir. Böylece hem Kayseri hem de ülke ekonomisine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Projenin genel hedefi işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan nitelikte eleman yetiştirilmesine yönelik aktif istihdam tedbirleri alınarak, gençlere eğitim ve işgücü uyum hizmetleri verilmesini sağlamak, bu yolla düşük olan işgücüne katılım oranının, yaş, cinsiyet ve bölge bakımından farklılık gösteren istihdam oranının dengelenmesine, gençlerin işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumunun iyileştirilmesine, 15-29 yaş grubunun işgücüne katılım oranının artırılmasına katkı sağlamaktır. Ayrıca proje; bilgisayar destekli tasarım ve imalat yapacak insan kaynağın yetiştirilmesi, bilinçlendirilmesi, algı seviyesinin yükselmesiyle sanayicinin üretiminde katkı sağlayacak kalifiye elemanın yetiştirilmesini; KOSB' da üretim teknolojilerinin yenilenmesi ve inovasyon bilincinin yerleştirilmesini; mobilya üretiminde estetik değerlerin kazanılmasını, KOSB' a bağlı firmalarda nitelikli işgücünün artırılmasını, Kayseri' de yaşayan 40 işsiz gencin 7 ay süre ile Bilgisayar Destekli Tasarım ve İmalat Eğitimi alanında eğitilmesini ve en az %50 sinin istihdam edilmesini amaçlamaktadır.⁹⁸

⁹⁸ <http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=230851>

3.4.2.19. Kayseri Sanayi Odası ve Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı–Genç Umutlar Projesi

Proje Kapsamı

- 15-29 yaş arası 144 vasıfsız ve işsiz gence 184 saat teorik ve pratik mobilya döşemeciliği eğitimi verilmesi
- Kursiyerlere yemek ve yol ücreti olarak kursa katıldıkları gün başına 8 avro, ayrıca kurs bitiminde Milli Eğitim Bakanlığı onaylı Katılım Sertifikası verilmesi.

Genel Amacı

Kayseri ilinde ikamet eden “Vasıfsız” olarak nitelendirilen ve işgücünün ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip olmamaları nedeniyle istihdamda tercih edilmeyen 15 – 29 yaş arasındaki gençlere, Mobilya Döşemeciliği eğitimi verilerek kalifiye iş görenler haline getirilmeleri amaçlanmaktadır.

Özel Amacı

15-29 yaş arasındaki genç işsizlerin mesleki eğitimler sonrasında ekonomiye kazandırılarak bölgede istihdamlarının sağlanması, K.B.B.’nin ve KOSB’nin istihdam sorununa AB desteği ile sistemli bir çalışma ile çözüm sunması, Bölgedeki kayıtsız genç işsizlerin kayıt altına alınması ve takiplerinin yapılması, AB konusunda olumlu yaklaşımın artırılması projemizin özel hedefleri arasındadır.

3.4.2.20. Erciyes Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İşgücü Piyasasına Genç Uzmanlar (İPGU) Projesi

Proje Kapsamındaki Temel Faaliyetler

- Bu proje kapsamında katılımcılara **6 farklı uzmanlık alanında** uygulamalı mesleki ve sosyal içerikli eğitimler verilecektir.
- Eğitimler sonunda katılımcılar, çalışma deneyimi kazanmak ve işverenlerin yeteneklerine daha fazla güvenmelerini sağlamak üzere, çeşitli firmalarda 20 gün staj yapacaklardır.

- Proje kapsamında desteklenecek kişi sayısı ise 90'dır. Her bir uzmanlık alanına **15 kişi** kabul edilecek olup bu katılımcıların ilgili mesleki alanda uzmanlaşmaları sağlanacaktır.

Proje Kapsamındaki Uzmanlık Alanları

- CNC Tezgâh Operatörlüğü
- Kaynakçılık
- Torna Tezgâh Operatörlüğü
- Dokuma Tezgâh Operatörlüğü
- Grafik Tasarım Uzmanlığı
- Kalite Kontrol Uzmanlığı⁹⁹

3.4.2.21. Erciyes Üniversitesi, Kayseri İstihdam Merkezi (Kim) Projesi

Genel Amacı

Üniversite mezunu işsiz nüfusun istihdamının artırılmasının desteklenmesidir.

Özel Amacı

- Kayseri ili ve çevresinde yaşayan istihdam edilemeyen üniversite mezunlarının istihdamlarının sağlanması.
- Üniversite son sınıfta okuyan ve mezun olan gençlerin işveren kesimle arasındaki koordinasyonun sağlanması.
- Gençlerin yeni bir iş kurmaları için girişimcilik bilgi ve yeteneklerinin artırılması.

Beklenen Sonuçlar

En az 1000 kişinin danışmanlık, kariyer hizmetleri, girişimcilik eğitimleri ve rehberlik hizmetlerini almış olması, Üniversitede okuyan ya da mezun olan gençlerin sanayi kuruluşlarıyla irtibata geçilerek staj olanağının ağılanmış olması, Proje süresi bitiminde katılımcıların en az % 25'inin uzun vadede Kayseri ili çevresindeki tüm üniversiteli genç işsizlerin en az % 15'inin istihdamlarının sağlanması

⁹⁹ http://www.erciyes.edu.tr/tr/index.asp?menu=GenelBilgiler&eru_sayfa=dhaberler2011&id=228

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

- En az 1000 kişinin danışmanlık, kariyer hizmetleri, girişimcilik eğitimleri ve rehberlik hizmetlerini almış olması
- Üniversitede okuyan ya da mezun olan gençlerin sanayi kuruluşlarıyla irtibata geçilerek staj olanağının ağırlanmış olması,
- Proje süresi bitiminde katılımcıların en az % 25'inin uzun vadede Kayseri ili çevresindeki tüm üniversiteli genç işsizlerin en az %15'inin istihdamlarının sağlanması.¹⁰⁰

3.4.2.22. Sultan Sazlığı Milli Parkı Çevre Belediyeler Birliği – Mobilya Sektörüne Kalifiye Eleman Yetiştirme ve İstihdam Projesi

Genel Amacı

Develi İlçesinde ikamet eden işsiz gençlere meslek kazandırılması ve bölgemizdeki Mobilya Döşemeciliği konusunda nitelikli eleman ihtiyacının giderilmesini sağlayarak, gençlerin istihdamlarının desteklenmesine katkıda bulunmaktadır.

Özel Amacı

- Bölgedeki işsiz gençlerin niteliklerinin geliştirilerek, onlara meslek kazandırılmasını sağlamak.
- Paydaşların ve kamuoyunun dikkatinin mesleki eğitime çekilmesi ve konu ile ilgili duyarlılıklarının artırılması
- Bölgedeki mevcut işyerlerinin ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilerek, arz–talep dengesinin kurulmasına katkı sağlamaktır.

Beklenen Sonuçlar

- İlçemizde 60 gencin Mobilya Döşemeciliği ile ilgili bilgi ve beceri kapasiteleri artırılması
- Mesleğinin gerektirdiği teorik bilgi düzeyini yakalamış, pratik beceriye dönüştürme yeteneğini kazanmış 60 kursiyer yetiştirilmesi
- İşsiz gençlere meslek edindirilmesi,

¹⁰⁰ <http://www.remote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=232028>

- 45 kursiyerin istihdamının sağlanması,
- İşbaşında uygulamalı eğitim ortamı,

Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

İlçede 60 gencin Mobilya Döşemeciliği ile ilgili bilgi ve beceri kapasiteleri artırıldı.

Mesleğinin gerektirdiği teorik bilgi düzeyini yakalamış, pratik beceriye dönüştürme yeteneğini kazanmış 60 kursiyer, İşsiz gençlere meslek edindirildi

45 kursiyerin istihdamı sağlandı

İşbaşında uygulamalı eğitim ortamı sağlandı.¹⁰¹

Tüm Projeler İçin Ulaşılan Genel Sonuç ve Çıktılar

Yerel Kalkınma Girişimlerine yönelik projelerde 3 başlık söz konusudur.

STK	KOBİ	KÖAP
✓ Dernek	✓ Ticari işl.	✓ Belediyeler
✓ Vakıf		✓ Özel idareler

Projeler kapsamında %90 hibe STK'lara verilmiştir ki bu da STK'ların kalkınmada etkisinin ne derecede önemli olduğunu göstergesidir. TR72 ORAKAB (Orta Anadolu Kalkınma Birliği kapsamında Kayseri-Sivas-Yozgat illeri bulunmaktadır. Toplamda 72 projenin uygulandığı bölgede 41 proje Kayseri'ye ait olmaktadır.

¹⁰¹ <http://wwwremote.ikg.gov.tr/miswebsite/default.aspx?projeID=232380>

Tablo 3.24. TR72 ORAKAB Kayseri-Sivas-Yozgat İlleri LDI Bölgesel 2

UYGULAMA BÖLGESİ: TR72–KAYSERİ, SİVAS, YOZGAT (72 Proje)			
TOPLAM BÜTÇE	: 6.350.242,87 €	Hibe Oranı: 89,88 %	
KULLANILAN BÜTÇE	: 5.791.684,72 €	91,20 %	
	Planlanan	Gerçekleşen	Oran (%)
Eğitilen Engelli sayısı	149	159	106,71
Eğitilen Genç Sayısı	979	2724	278,24
Toplam Eğitim Süresi	1870751	2222050	118,78
Eğitime Katılan Kursiyer Sayısı	9241	9009	97,49
Eğitilen Kadın Sayısı	986	2209	224,04
Geçici veya Sürekli Çalışan Engelli Sayısı		1	0
Geçici veya Sürekli Çalışan Genç Sayısı	14	106	757,14
Geçici veya Sürekli Çalışan Sayısı	40	137	342,50
Teorik Eğitim Sınıfı Oluşturulması	611	620	101,47
Uygulamalı Eğitim Sınıfı Oluşturulması	50	50	100,00
YAYINLAR (Broşür, Kitapçık, Bülten, Afiş, Poster, Anket)	55	56	101,82
KİTAP BASIMI	184081	250343	136,00
WEB SİTESİ	42	45	107,14
ARŞİV, KÜTÜPHANE SAYISI	3	3	100,00
SEMİNER SAYISI	167	180	107,78
SEMİNERE KATILAN KİŞİ SAYISI	8107	9050	111,63
FUAR, SERGİ, FESTİVAL ve ORGANİZASYON	7	12	171,43
PAZARLAMA EĞİTİMİNE KATILAN KİŞİ SAYISI	2	2	100,00
TADİLAT	15	15	100,00
MERA–TARLA ISLAHI	17140	11157	65,09
SÜT TOPLAMA ÜNİTESİ (2x16)	1	1	100,00
YEM YAPIM ÜNİTESİ	1	1	100,00
TEKNİK GEZİYE KATILIM	753	769	102,12
TEKNİK GEZİ SAYISI	22	22	100,00
BÜTÇE BİLGİLERİ			
İnsan Kaynakları	2.736.625,39 €		
Seyahat	104.104,35 €		
Ekipman ve Tedarik	1.153.771,15 €		
Yerel Ofis Maliyetleri	294.007,51 €		
Diğer Giderler	674.601,90 €		
Diğer	455.685,40 €		
Doğrudan Maliyetler Alt Toplam	5.418.795,70 €		
İdari Maliyetler	273.101,12 €		
Yedek Akçe	0,00 €		
KULLANILAN TOPLAM BÜTÇE	5.691.896,82 TL		

(Kaynak: Kayseri Valiliği Kalkınma Ajansı)

Tablo 3.25. TR72 ORAKAB Kayseri İli LDI Bölgesel Performans Oranları

UYGULAMA BÖLGESİ: KAYSERİ (41 Proje)			
TOPLAM BÜTÇE	: 3.654.521,96 €	Hibe Oranı: 89,99 %	
KULLANILAN BÜTÇE	: 3.357.335,19 €	91,87 %	
	Planlanan	Gerçekleşen	Oran (%)
Eğitilen Engelli sayısı	91	84	92,31
Eğitilen Genç Sayısı	739	1608	217,59
Toplam Eğitim Süresi	1319773	1520110	115,18
Eğitime Katılan Kursiyer Sayısı	6067	5435	89,58
Eğitilen Kadın Sayısı	855	1351	158,01
Geçici veya Sürekli Çalışan Engelli Sayısı			0
Geçici veya Sürekli Çalışan Genç Sayısı	12	53	441,67
Geçici veya Sürekli Çalışan Kadın Sayısı	33	72	218,18
Geçici veya Sürekli Çalışan Sayısı	398	384	96,48
Teorik Eğitim Sınıfı Oluşturulması	23	23	100,00
Uygulamalı Eğitim Sınıfı Oluşturulması	29	29	100,00
YAYINLAR (Broşür, Kitapçık, Bülten, Afiş, Poster, Anket)	82902	118299	142,70
KİTAP BASIMI	17870	17870	100,00
WEB SİTESİ	22	23	104,55
ARŞİV, KÜTÜPHANE SAYISI	2	2	100,00
SEMİNER SAYISI	38	43	113,16
SEMİNERE KATILAN KİŞİ SAYISI	6057	6872	113,46
FUAR, SERGİ, FESTİVAL ve ORGANİZASYON	5	10	200,00
PAZARLAMA EĞİTİMİNE KATILAN KİŞİ SAYISI	2	2	100,00
TADİLAT	6	6	100,00
MERA-TARLA ISLAHI	17140	11157	65,09
SÜT TOPLAMA ÜNİTESİ (2x16)	1	1	100,00
YEM YAPIM ÜNİTESİ	1	1	100,00
TEKNİK GEZİYE KATILIM	578	594	102,77
TEKNİK GEZİ SAYISI	18	18	100,00
BÜTÇE BİLGİLERİ			
İnsan Kaynakları	1.673.398,50 €		
Seyahat	67.757,52 €		
Ekipman ve Tedarik	737.167,22 €		
Yerel Ofis Maliyetleri	146.868,49 €		
Diğer Giderler	284.527,43 €		
Diğer	329.428,50		
Doğrudan Maliyetler Alt Toplam	3.239.147,66 €		
İdari Maliyetler	141.471,29 €		
Yedek Akçe	0,00 €		
KULLANILAN TOPLAM BÜTÇE	3.380.618,95 TL		

(Kaynak: Kayseri Valiliği Kalkınma Ajansı)

Genel İtibariyle Ulaşılan Sonuç ve Çıktılar

- I. 2 adet tarımsal üretim tesisi kuruldu.
- II. Verilen eğitim ve seminerlerden 10.000 i aşkın kişi yararlandı.
- III. Bu kişiler arasında 140 engelli, 1755 kadın, 2045 genç (25 yaşın altında) yer aldı ve istihdam edilebilirlikleri sağlandı.
- IV. Mobilyacılık, kaynakçılık, İngilizce, bilgisayar, CAD/CAM, turizm, kuaförlük, cilt bakımı, büro yönetimi ve sekreterlik, el sanatları, halıcılık, restorasyon, tasarım gibi alanlarda eğitim verilerek bu işler kapsamındaki eksiklikler giderildi.
- V. Çiçekçilik, hayvancılık, organik tarım, tarla bitkileri, meyvecilik, bağcılık, tarla ıslahı, sulama, yöresel gıda üretimi gibi alanlarda da eğitim verilerek yeni iş alanları açıldı.
- VI. Sosyal katılım düzeyi artırıldı.
- VII. STK'ların birbirleriyle ve kamu ile ilişkileri güçlendirildi.
- VIII. İstihdam edilebilirliği yüksek kalifiye elemanlar yetiştirildi.
- IX. Mevcut çalışanların bilgi ve becerileri artırıldı.
- X. Mesleki eğitimin önemi artırıldı.
- XI. Yapılan analiz sonrası Gerçekleştirilen her bir projenin, Proje bütçesine yaklaşık 10 katı kadar maddi etki yarattığı sonucuna ulaşıldı.
- XII. Genç Nüfusun işsizlik oranı bölge bazında azaldı.
- XIII. Ev hanımlarının meslek edinmeleri sağlandı, bayan çalışan sayısı artırıldı.
- XIV. Engelliler için yeni iş alanları oluşturuldu ve çalışan engelli sayısı artırıldı.

3.5. Kayseride'ki STK'ların SWOT Analizi

SWOT Analizi; güçlü yönlerinden daha fazla yararlanmayı sağlayacak veya zayıf noktaları azaltacak, güçlü özellikleri artıracak çevredeki gelişmelerden doğan fırsatlardan maksimum düzeyde yararlanıp, içsel ve dışsal tehditleri minimize ederek stratejilerin belirlenmesinde kullanılmaktadır. STK'ların SWOT Analizi yapılırken STK'larla ilgili kaynak taraması yapılarak aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır.

STK'lar SWOT Analizi ile iç ve dış etkenleri dikkate alarak, varolan güçlü yönlerini ve fırsatlarını en üst düzeyde kullanarak, tehditlerin ve zayıf yanların etkisini en aza indirecek plan ve stratejiler geliştirmektedir.

Güçlü Yanlar

- STK'ların işgücüne katılım oranının, yaş cinsiyet ve bölge bakımından farklılık gösteren istihdam oranının dengelenmesine, gençlerin işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumunun iyileştirilmesine, genç nüfusun işgücüne katılım oranının artırılmasına ciddi şekilde katkısı olmaktadır.
- STK'ların ilde; üretim sürecinin maksimum seviyeye çıkmasına, sanayileşmenin daha da artmasına, teknolojik yatırımlar yapılması için alt yapıların oluşturulmasına, insan kaynağının oluşturulmasına, yurt dışındaki yatırımcıların bölgemize çekilmesine büyük ölçüde etkileri olmuştur. Böylelikle hem Kayseri hem de ülke ekonomisine önemli şekilde katkıda bulunmuşlardır.
- Yerel kalkınma girişimleri doğrultusunda STK'ların sunduğu projelere önemli miktarda bütçe ayrılmıştır. Uygulama bölgesi TR7 Kayseri, Sivas, Yozgat olarak belirlenen projelerde toplamda 72 proje bulunmakta olup Kayseri bu projeler içerisinde 41 proje ile en fazla projeyi sunarak oransal olarak da en büyük bütçe ve hibe oranını almaya hak kazanmıştır.
- Hibe programları ile desteklenen ve hayata geçirilen STK projeleri, ildeki işletmelerin rekabet gücünü artırarak genel kalite artışına katkı sağlamaktadır.
- Bölgesel kalkınma fonlarını kullanarak ülke yararına çalışmalar yapan STK'ların ilde bedensel engellilere yönelik yaptığı proje ile bedensel engelli insanlar vasıflı eleman statüsüne kavuşturulmuş ve bölgede bedensel engelli istihdamında artış kaydedilmiştir.

- STK'lar sosyal dengenin sağlanmasına aynı zamanda sürdürülebilir yerel ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasına katkı sağlamaktadır.
- Ülkemizin kanayan yarası olan kayıt dışı istihdam konusunda da STK'lar etkisini göstermiş ve kısmen de olsa kayıt dışı istihdamı önlemiştir.
- Kayseri Ticaret Odasının yaptığı tek proje ile 113 kişiye iş bulma imkanı sağlanmıştır böylece 113 kişiye iş imkanı sağlanabilmesi için yapılması gereken 22.600.000 liralık yatırımın önüne geçilmiştir.
- Mesleki eğitimin ilde yaygınlaşmasına yardımcı olan projeler Mesleki eğitim oranının %30'lardan % 40'lara ulaşmasında etkili olmuştur.
- Sadece ticaret odasının hazırladığı projelerle 593.271 avro Kayseri piyasasına girmiştir.

Zayıf Yanlar

- STK'lar devletten özerk görünümde olsalar bile devletle ilişki içerisinde bulunabilmektedirler. Ancak STK'ların bu noktada dikkat etmesi gereken durum devletten bağımsız olarak kendilerinin kaynak oluşturup bu oluşturdukları kaynağı toplumun faydasına olacak şekilde kullanmaktır.
- Günü kurtarmayı düşünerek, kısa süreli çalışan STK'lar gerek maddi gerekse insan kaynakları gibi farklı sıkıntılarla ayakta kalma mücadelesi vermektedirler.
- Ülkemizde STK'lar birbirleriyle ve yerel yönetimlerle uyumlu çalışabilme yeteneğine hala sahip değildirler. STK'ların genel yapılarının AB standartlarına getirilmesi gerekmektedir.
- Çok hızlı bir şekilde sayılarını artıran ve çok farklı alanlarda örgütlenebilen STK'lar bu hızlı artışa rağmen derinleşememişlerdir.

Fırsatlar

- Günü kurtarmayı düşünmeyerek, kısa süreli çalışmaların amacına ulaşmadığını fark ederek uzun vadeli stratejiler geliştiren STK'lar kapasitelerini artırabilmektedirler.
- AB ülkelerinde STK'lar meslek eğitiminin birebir parçası olarak görülmektedirler. Bu kuruluşlar bütün güçleri ile elemanları ile mesleki eğitimi yönlendiren, meslek eğitiminin içeriğini oluşturan ve istedikleri nitelikte meslek elemanı yetiştirilmesini sağlayan kurumlar konumundadırlar. Ancak Türkiye'de STK'lar kendilerini mesleki eğitimin birer parçası olarak göremediler. Ülkemizde de artık başrolü almak için

çalabalayan STK'lar mesleki eğitimdeki görev ve sorumlulukları almak durumundadırlar ve mesleki eğitimin önemini kavramalarıyla bu yönde bir oluşum var olmaktadır.

- Her alanda örgütlenebilen sivil toplum kuruluşlarını, siyasi partiler, meslek kuruluşları, sendikalar, vakıflar ve dernekler gibi örgüt şekilleri oluşturmaktadır. Bu kuruluşların hepsi de çeşitli alanlarda faaliyet göstermektedirler. Özellikle ilde faaliyet gösteren 1043 derneğin 549'u sosyal ve kültürel, 306'sı dini amaçlı, 151'i spor, 30'u da eğitim amaçlıdır. Eğitim kısmında en az orana sahip olan STK'lar ilde yapılan mesleki eğitim programları ile bu azlığı fırsata dönüştürmeyi amaçlamıştır.

- STK'ları yaptığı çalışmalarla ildeki işsiz kadınların ülkemiz işgücüne katılımlarına katkı sağlanmaktadır.

- Genç nüfusun fazla olduğu ülkemizde STK'lar yaptığı çalışmalarla gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. 18-29 yaş arası genç işsizlerin ihtiyaçlara yönelik donatılmalarını sağlayarak istihdam oranlarının artırılmasında etkili olmuşlardır.

Tehditler

- STK'lar belirli bir amaca yönelik kuruldukları için bu amaca yönelik faaliyet göstermek durumundadırlar. Kişisel çıkar ve amaçlardan bu kurumlarda söz edilemez. Hangi meslek kesimine hitaben kurulduysa o kesimin amaçları dahilinde hareket etmek zorundadırlar. STK'ların kontrol edilememesi amaca yönelik bir tehdit oluşturmaktadır.

- STK'ların günü kurtarmak için yaptığı kısa dönemli çalışmaların etkisinin az olmasıyla birlikte hem kendi kuruluş amacına zarar vermekte hem de dönem bitince nüfus göçüne neden olmaktadır.

SONUÇ

Sürekli Gelişen ve değişen dünya da küreselleşmenin de etkisi ile kavramlar ve yeni oluşumlar kendi dinamikleri çerçevesinde varoluşlarına toplumda bir yer edinme çabasında olmuşlardır. Tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkış mazisi Antik Yunana kadar dayanan, 1980'ler den günümüze dünyada ve Türkiye'de sürekli gündemde kalıp fazlaca tartışılan sivil toplum-STK da bu kavram ve oluşumlar içerisinde popüleritesi en yüksek olan olgulardır. 1381'de İngiltere'de çıkan bir köylü isyanında John Ball'ın söylediği "dostluk arkadaşlık yaşamdır" cümlesi ile sivil toplumun ilk tanımı yapılmış ve o günden bu güne sinyaller gelmiştir. O dönemlerde sivil toplum burjuva sınıfı ile bağdaştırılırken şimdi bu oluşum kendisini her alanda ve her kesimde göstermektedir.

Kamuoyu uygulamalarını kontrol eden, toplumun aleyhine veya lehine tutum alan, onları geliştiren, olayların topluma faydalı şekle nasıl dönüştürülebileceği konusunda kamuoyunu uyaran ya da ikna eden, sivil unsurların menfaatlerini kontrol eden özel güçlerdir STK'lar.

STK'lar demokrasinin olmazsa olmazı, devlet ile vatandaş arasındaki bütünlüğü sağlayan en temel unsurdur. STK'ların güçlü olduğu demokrasiler en üst düzeydeki demokrasiler olmaktadır. STK'lar in etkisi ve gücü ile devlet toplumun her kesiminden haberdar olur ve toplumun bütün katmanlarına ulaşmış olur. Yatırımların il ve bölge bazında dengeli olmasını sağlayan STK'lar kalkınmada da direk etkilidir. Yerel ekonomik kalkınmanın temelidir. Çünkü halkla iç içedir. Bütün bölgeyi yakından tanır ve sanayicinin, işçinin, memurun, çiftçinin vs. bütün kesimin sıkıntılarından haberdardır, onlarla yakından ilişki içerisinde. Toplumun yararına ya da zararına olan şeylerde kamuoyunu ikaz edebilme yetkisi vardır. Bölgenin ihtiyaçlarını fazlalıklarını eksikliklerini en iyi şekilde belirleme gücüne sahip ve bu sebeple de iyi bir yol göstericidir.

1980'lerden bu yana belirgin şekilde tartışılan STK'lar 1990'lı yıllarla kalkınma politikalarında da aktif ve dinamik yapısı ile etkisini göstermiş kalkınma sürecinde de kalkınmanın yeni aktörleri, rol belirleyicileri olarak öne çıkmışlardır. Sürdürülebilir anlamda yerel kalkınmanın gerçekleşmesin de sivil toplum kuruluşlarının işbirliği çok önemli bir destek, kaçınılmaz bir gerçektir. Kalkınma ile ilgili yaklaşımlar, modeller, teorilerde sivil toplum kuruluşlarının kalkınma programlarında aktif rol alması

gerektiğini göstermektedir. Aynı zaman da yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve yerel ekonomik kalkınma anlamındaki sıkıntıların giderilmesinde sivil toplum kuruluşları önemli bir role sahiptir. Bu bağlamda STK'ların sorumlulukları daha da artmaktadır ve bunun için çalışmaların daha etkili ve verimli hale getirilmesi gerekmektedir. Yerel kalkınmada eğitilmiş işgücünün oluşturulması modern alt yapıların tesisi yerel toplulukların kendi sorunlarına çözüm arayabileceği bilincin oluşturulması yerel aktörlerin yapabilirlik kapasitesinin geliştirilmesi entellektüel sermaye ile bireylerin sosyal sermaye ile de toplumların geliştirilmesi de önem taşımaktadır. Gerçek anlamda yerel kalkınma modelinin oluşturulmasında geleneksel değerlerin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması ve ekonomik anlamda sektörlerin güçlendirilmesi ve yeni sektörlerin katılımının sağlanması gerekmektedir. Bunu yapabilmek içinde bireyleri sivil toplum kuruluşları kapsamında bilinçlendirmek ve bu kuruluşlara gönüllü ve istekli olarak katılımlarını sağlamak gerekmektedir.

Ülkemizde de süreç içerisinde hızlı bir artış gösteren sivil toplum kuruluşları iyi bir konumdadır ancak bu hızlı artışa rağmen derinleşememişlerdir. Türkiye'de ve dünyada büyük bir hızla büyüyen kurumlar olan STK'lar hem ulusal hem de uluslararası alan da çalışmaktadırlar ve örgütlenmektedirler. Özellikle dünyanın her yerinde binlerce yeni STK kurulmuştur. Devlet tarafından kontrol edilmezler, devletin bir parçası değildirler ancak devletin gücünün yetmediği durumlarda araştırma yaparak ve hizmet sağlayarak devlet işlerindeki açığı kapatmaya çalışmaktadırlar.

Sonuç olarak sivil toplum kuruluşlarının varlığı yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesinde büyük öneme sahiptir. Sivil toplum kuruluşlarının sayısının ve işlevlerinin artırılması yerel kalkınmanın gerçekleştirilmesi için oldukça önemli bir gerekliliktir. STK'ların yerel kalkınmadaki etkisi gözardı edilemez ve tam anlamıyla kalkınmanın sağlanabilmesi diğer dış etkenlerin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının varlığı ile gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- ABAY Ali Rıza (2012), **Sivil Toplum ve Demokrasi Bağlamında Sivil Dayanışma ve Sivil Toplum Örgütleri**, <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/06-04.pdf>
- AÇI YÜKSEL Esra (2005) "Küreselleşme Olgusu ve STK'lar", **Üniversite–Toplum Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 1.
- AKATAY Ayten ve YELKİKALAN Nazan (2007), **Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları**, Ekin Yayınları, Ankara.
- AKATAY Ayten ve YELKİKALAN Nazan (2007),**Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük ve İnsan Kaynakları**, Ekin Yayınları, Ankara.
- AKÇADAĞ Emine (2000), “Avrupa Birliği Sürecinde Kamu Diplomasisi Faaliyetlerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü”, Kamu Diplomasisi Enstitüsü Araştırması.
- AKÇADAĞ Funda (2005), **Sivil Toplum**, İstanbul.
- AKPINAR GÖNENÇ Ayşenur (2001), Sivil toplum Düşünsel Temelleri ve Türkiye Perspektifi, 1. Baskı, İstanbul.
- APK (Araştırma Planlama Kordinasyonu Başkanlığı), Rio Süreci <http://www.ogm.gov.tr/rio/rio1.htm>
- ARABACI Ahmet (2003), Küresel Sivil Toplum Ağlarına Doğru: Küresel Düzlemde ve Avrupa Birliğinde Çevreci Gruplar, **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Sayı: 3.
- ARI Ali (2011), “Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, Kobileler ve Esnaf Sanatkarlar.
- ARMAĞAN Mustafa (2006), “Osmanlı: Bir Vakıf Medeniyeti”. **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 4, Sayı:15.

- ARSLAN Osman (1999), **Kuramsal ve Tarihsel Aşamalarıyla Sivil Toplum ve Türkiye Gerçeği**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara, Yüksek lisans Tezi.
- ASLAN Mehmet ve KAYA Gazanfer, **1980 Sonrası Türkiye’de Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları**, <http://www.cumhuriyet.edu.tr/edergi/makale/867.pdf>
- BEDÜK Aykut, USTA Sefa ve KOCAOĞLU Mustafa (2006), “Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türkiye’de Sivil Toplum Kuruluşları ve Demokratikleşme Sürecindeki Misyonları”, Selçuk Üni. İ.İ.B.F. Dergisi, No: 10.
- BORA Tanıl (2001), **Türkiye’de Meslek Kuruluşları: Kamu, Sivil ve Milli’nin Muğlak Kesişim Alanı, Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik**, İletişim Yayınları, İstanbul.
- CANDAN Ekrem (2012), “Türkiye’de Kamu Kurum Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Reform Önerisi”, Liberal Düşünce Topluluğu Derneği, STD, Ankara.
- CEVİZCİ Ahmet (1987), Felsefe Sözlüğü, ekin Yayınları, Ankara.
- ÇAHA Ömer (2003), **Aşkın Devletten Sivil Topluma**, Gendaş Yayınları, İstanbul.
- ÇAHA Ömer (2005), “Liberal ve Sosyalist Ülkelerde Sivil Toplum”, İşhad, İstanbul.
- ÇETİN Murat (2000), Yerel Kalkınma Ajansları, Bozok Üni, Yozgat.
- ÇETİN Murat (2007), **Yerel Ekonomik Kalkınma Yaklaşımı ve Uluslararası Organizasyonlar**, Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim ve Ekonomi, Cilt:14, Sayı:1.
- ÇETİN Murat (2007), Yönetim ve Ekonomi, Celal Bayar Üni. Cilt:14, sayı:1, Manisa.
- ÇOPUR Hakan (2001), **Teoriden Pratiğe Sivil Toplum**, http://www.ekopolitik.org/images/cust_files/070522142001.pdf

- DEMİR Fevzi (2007), **Sendikalar Hukuku**, Birleşik Matbaa, İzmir.
- DOĞAN İlyas (2007), **Türkiye’de Çok Partili Dönemde Sivil Toplumun Gelişimi (1945-2000)**, KHUKA, Eylül, s.83.
- DOĞAN İlyas (2009), **Sivil Toplum Anlayışı ve Siyasal Sistemler**, Barış Platin Kitapevi, Ankara.
- DUMAN Fatih (2003), **Sivil Toplum, Siyaset**, Lotus Yayınevi, İstanbul.
- ERDOĞAN TOSUN Gülgün; "Birleştirici Demokrasi Devlet-Sivil Toplum İlişkisinin Yeniden Yapılandırılması İçin Bir Analiz Aracı Olabilir Mi?", **Sivil Toplum Dergisi**, Sayı:1, Ocak-Mart 2003.
- GÖYMEN Korel, **Yerel Kalkınma Önderi ve Paydaşı Olarak Belediyeler**, <http://ipc.sabanciuniv.edu/tr/ArastirmaAlanlari/documents/KorelGoymen.pdf>.
- GÜL Hüseyin (2004), **Ekonomik Kalkınmada Yerel Alternatifler**, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, Cilt: 1.
- HAŞLAK İrfan ve GÜLENER Serdar (2010), Sosyal ve Siyasal Düşüncede Sivil Toplum Tartışmaları ve Toplulukçu Düşüncede Topluluk, **Birey ve Devlet Anlayışı**.
- İnsan Yerleşimleri İstanbul Deklarasyonu**, <http://www.toki.gov.tr/habitat/dokumanlar/index.html>
- KABOĞLU İbrahim, **İnsan Hakları ve Güvenlik** www.barobirlik.org.tr/insanhaklari/makaleler/kaboglu_guvenlik (E.T 01 Ocak 2012).
- KAHRAMAN T. (2004), **Türkiye İçin Sürdürülebilir Kalkınma Stratejileri Dünya Bankası ve Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı Makalesi**.
- KALAYCIOĞLU Ersin ve SARIBAY Ali Yaşar (2000), Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme, Alfa Yayınları, İstanbul.
- KAYA Erol (2008), **Yerel Kalkınma ve Siyaset, Yerel Siyaset**, Okutan Yayınları, İstanbul.

- KAYA Gazanfer ve ASLAN Mehmet (1980), Türkiye Siyasal Katılımda Sivil Toplum Kuruluşları, **C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Cilt 5 Sayı 1,.
- KAYA İbrahim ve SARGIN Didem (2008), “Avrupa Birliği Müzakere Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Bakışı”, **Çanakkale Onsekiz Mart Üni. Bilimsel Araştırma Projesi**, Proje no:2006/31.
- KOÇ Kadriye (2005), **Sivil Toplum Kuruluşlarının Siyasal İktidarın Karar Verme Sürecine Etkileri**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- KÜÇÜK Nahide (2010), **Yerel Ekonomik Kalkınmada Yeni Bir Açılım: Teknoparklar (Gaziantep Teknopark Örneği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- LEONARDE Nial (2001), **STK-Devlet İlişkilerine Dünyadan Bakış: Avrupa Birliği, Devlet ve STK'lar**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayını, İstanbul,s.41-42.
- ÖZBUDUN Ergun (1999), “Türkiye’de Sivil Toplum ve Demokratik Konsolidasyon”, **Elisabeth Özdalga ve Sune Persson (Ed.), Sivil Toplum Demokrasi ve İslam Dünyası**, İstanbul.
- ÖZCAN Emre (2011), **Sivil Toplum Kavramının Tarihsel Gelişimi ve Sivil Toplum-Devlet İlişkisi**, Başkent Üni. Sosyal Hizmet Uzmanı.
- ÖZDEMİR Sennur (2007), “Türkiye’nin Özgün Sınıflaşması: Müsiad ve Hak-İş”. **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 5, Sayı 19.
- ÖZLÜER Fevzi M. (2006), **Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği**, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara.
- ÖZLÜER Fevzi M. (2006), **Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği**, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara.

- ÖZLÜER Mahmut Fevzi (2006). **Kapitalizmin Yeniden Üretiminde Sivil Toplum Çevreciliği**, Ankara Üni. Sos. Bil. Ens. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi, Ankara.
- ÖZMEN A. Canan (2007), **Yerel Ekonomik Kalkınma Girişimi ve Etkileri Beypazarı Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- PELEZYNSKI Zbigniew (2004). “Dayanışma ve Sivil Toplumun Yeniden Doğuşu”, (Çev. A. Çiğdem), **Sivil Toplum ve Devlet**, Yedi Kıta Yayınları, Ankara.
- SAYGIN Didem (2008). **Avrupa Birliği Müzakere Sürecine Sivil Toplum Kuruluşlarının Bakışı**, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- Sivil Toplumcunun El Kitabı** (2005), STGP (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi), Ankara.
- SUVAKÇI Abdülislam (1996), Habitat 2 Ev Sahibi Komite Süreci ve Gelecek Hakkında Bazı Düşünceler, **Türkiye Mühendislik Haberleri Dergisi**, Sayı: 383, İnşaat Mühendisleri Odası Yayını.
- ŞAHİN Mehmet ve DÖNMEZ Canan (2004), Vakıf ve Derneklerle İlgili Mali Konular: Sorunlar ve Öneriler, **I. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi**, Çanakkale.
- ŞAHİN Mehmet ve ÖZGE Uysal (2007), **Toplumların Yumuşak Gücü Olarak Sivil Toplum Kuruluşları**, Bildiriler Kitabı, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- ŞENGÜL Tarık H. ve OYAN Oğuz (1999), **Sivil Toplum Devlet İlişkisi Üzerine Düşünceler, Türk-İş 1999 Yıllığı**, Cilt:2,Ankara,Türk-İş Araştırma Merkezi Yayınları.
- T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, **KENTGES (Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi Dökümanı Araştırma Raporu)**, Ocak 2008, s.12.

- TİMURÇİN Deniz (2010), **Türkiye’de Kobilerin Rekabet Gücü ve Rekabet Üstünlüğü Sağlamada Kümelenmenin Etkisi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- TOKER Bitlin (1996), Habitat 2: Yeni Sağ’ın Göstergesi ya da Yüzyılın Sol’a Son Darbesi, **Türkiye Mühendislik Haberler Dergisi**, Sayı:383, İnşaat Mühendisleri Odası Yayını.
- Türk Medeni Kanunu**, Üçüncü Bölüm 101, Tarih: 22.11.2001, No:4721.
- Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine ilişkin 2004 Yılı ilerleme Raporu ve Tavsiye Metni** (2004), ABGM, Ankara, <http://digm.meb.gov.tr/uaorgutler/AB/AB/BELGELER/ilerleme>.
- UĞUR Aydın (1998),”Yeni Demokrasinin Yeni Aktörleri:STK’lar”, Der. Tacisel Ulaş, **İstanbul Helsinki Yurttaşlar Derneği Yayın Dizisi**.
- USTA Sefa (2006), **Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum Demokrasi ve Güven**, Selçuk Üni. Sos. Bilimler ens. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- USTA Sefa (2006), **Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil Toplum Demokrasi ve Güven**, Selçuk Üni. Sos. Bilimler Ens. Doktora tezi, Konya.
- UZUN Güney (2007), **Sivil Toplum Kavramı ve Kurumu**, Siyasi Muhalefeti Temsil Eder mi?, <http://www.geocities.com/kuresel direnis/ozel/ms48.htm720078>,
- YAPRAK Şenol ve BACAK Bünyamin (2005), Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımının Artırılmasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü, **2. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşu Kongresi**, Çanakkale.
- YILDIRIM Engin (2004), Sivil Toplumun Araçsallaştırılması, **1. STK Kongresi**, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Biga İ.İ.B.F., Çanakkale.

- YILDIRIM Engin (2004). Sivil Toplumcunun El Kitabı, Ankara, STGP.
- YILDIRIM Engin ve HASLAK İrfan (2007), **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl: 5, Sayı:19.
- YILDIZ Özkan (2006), Neoliberalizm, Sosyal Devlet ve Türkiye’de Vakıflar, **Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi**, Yıl:4,Sayı:15, İstanbul, s.18.

İNTERNET KAYNAKLARI

- [www. globalpolicy.org/component/content/article/177/31611.html](http://www.globalpolicy.org/component/content/article/177/31611.html). (E.T.: 12.03.2012)
- [www. paplimus.blogcu.com/sivil-toplum-ve-kamusal-olan](http://www.paplimus.blogcu.com/sivil-toplum-ve-kamusal-olan). (E.T.: 10.03.2012)
- www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/984/abveadayulkelersivl.pdf. (E.T.: 08.02.2012)
- www.iibfdergi.ibu.edu.tr/index.php/ijesr/article/download/86/273. (E.T.: 18.04.2012)
- www.stgp.org/docs/sivilklavuz.pdf. (E.T.: 18.04.2012)
- www.ambafrance-tr.org/spip.php?article920 (E.T.: 16.04.2012)
- www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/06/050616_france-economy.shtml
(E.T.:28.07.2012)
- www.egev.org.tr/node/74 (E.T.:10.01.2013)
- www.ekonomikyorumlar.com.tr/dergiler/gundem/Gundem_1_Sayi_523.pdf.
(E.T.:13.01.2013)
- www.mo.org.tr/UIKDocs/kentselsart1.pdf . (E.T.:16.01.2013)
- Dünya Bankası (2006), <http://www.worldbank.org/urban/led/>. (E.T.:01.02.2013)
- ÖZALP Ali (2008), http://www.corum.gov.tr/ortak_icerik/www.icisleri/tez9.pdf.
(E.T.:05.03.2013)